Reo-Bankowned Properties

From Sanjose to Sacramento

Call Master of Winners in Multiple Offers

510-304-9292

JASSI GILL

Broker/Owner

GOLDEN STATE REALTY

SELLING MOTELS IS OUR ONLY BUSINESS

Jas Randhawa
510.406.5056

SUPER 8

Kansas

50 Units, Interior Corridor

Manager's Apartment

Grossing-$815,000

Asking– 3.4 Times

Bob Seth
408.807.9784

INDUS VALLEY INVESTMENTS

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ

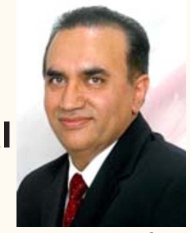

Kuldip Singh Dhariwal

Attorney At Law

Tel: (510) 744-1280

Fax: (510) 744-4192

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਰੀਵਾਲ

3100 Mowry Ave. #303, Fremont, CA 94538

E-mail: kuldipdhariwal@yahoo.com

Tenth Year in Publication   ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ   Price 50¢

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 10, Issue 18, 2 May, 2009   20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074   Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸਵਾਲ:ਅਡਵਾਨੀ, ਮੋਦੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ...

ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਹੋੜ ਭਾਰੂ

ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ 'ਕੌਣ ਬਣੇਗਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਵਲੋਂ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੀ ਉਛਾਲੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਲੰਬੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਆਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਬੂਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਛਾਲ ਮਾਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾ ਬਣਨ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਉਹ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਲੈਣਗੇ। ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਚ ਵਿਚਾਲੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਨੇ ਵੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਸ 'ਚ ਸੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ 'ਲੋੜੀਂਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਘਾਟ' ਦੱਸ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਦੌੜ 'ਚੋਂ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੌੜ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਸਪਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੋਣਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਵਲ ਨਾ ਝੁਕੇ ਤਾਂ ਮਾਇਆਵਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਵਾਸਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਵਧ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾ ਬਣ ਸਕੇ ਤਾਂ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਛੱਡਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਮੁੜ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਰ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 3 ਉਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਚੋਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ, ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਿਰਾਸ਼

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜਿਹੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੀਟਾਂ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਜਿਸ ਸਟੇਜ ਤੱਕ ਆਣ ਅੱਪੜੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉੱਪਰ ਭਾਰੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਲਈ ਚੋਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਵੇਖਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਹੁਣ ਕੰਧ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਪਿਆ ਸੱਚ ਹੈ। ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪੱਖ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤਿੰਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚੋਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹਕੂਮਤ ਕਾਰਨ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦਾ ਮੂਡ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਉਂਝ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹੁਣ ਉੱਪਰੋਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਵਿਰੋਧ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹਨ।

ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤਿੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਚੋਣ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦੇ ਚੱਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਵਾਂ ਬਾਦਲਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਾਰੀ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕੇ.ਪੀ. ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਸੀਟ ਲੜਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਹਨ। ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਨੁਕਤਾ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਭਾਵੇਂ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੜਿੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਲੀਡਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 11 ਉਤੇ)

ਕਾਰ, ਘਰ, ਜੀਵਨ ਤੇ ਬਿਜਨਸ

ਵਾਜਬ ਭਾਅ 'ਤੇ ਬੀਮੇ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਭ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Truck Insurance

Liquor Store/Gas Stations

Workers Compensation

Manjit Gill

Prisident

CA Lic#OB23990

Civil Service Employees Insurance Group

Gill Financial & Insurance Services

510-415-2368

209-524-4008

www.gillfinancial.com

ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ

Raja SWEETS & INDIAN CUISINE

LUNCH BUFFET - DINNER - TAKE OUT - CATERING - BANQUETS

TOLL FREE 1-866-FOR RAJA

ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜਨਮ ਦਿਨ, ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਕੁਆਲਟੀ ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

Wholesale and Retail

Raja Indian Cuisine & Bar

Ph: 510-264-9300

1275 W Winton Ave
Hayward, CA 94545

Ph: 510-489-9100

Fax:510-489-9111

31853 Alvrado Blvd
Union City, CA 94587

ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ।

Call Makhan Bains or Ravinder Singh for your next party

Or visit us: www.rajasweets.com

Law Offices Of Manpreet S. Gahra

*ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ

*ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ

*ਬਿਜਨਸ ਲਾਅ

Manpreet S. Gahra

Attorney At Law

Berkeley Office

2161 Shattuck Ave. #304, Berkeley

Ph. 510-841-4582

Fax: 510-217-6847

Sacramento Office

Call For Appointments

Ph. 916-924-1617

Email:manpreet@gahralaw.com

ਕੁਰਾਹੇ ਪਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਝੇ ਹੱਥਕੰਡੇ

ਦੇਸੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ: ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਗੈਰ ਉਸਾਰੂ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਨਵੀਂ ਬਣ ਰਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅਪਨਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਹ ਲੋਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਕ ਨਵਾਂ ਹੱਥਕੰਡਾ ਵਰਤਦਿਆਂ ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਰੁੱਧ ਭੜਕਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਣ ਰਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਿਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀ ਹੋਣ ਦੇਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜੇ 'ਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈ ਜਾਵੇ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਗਵਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣ! ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਕੇਸੀ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਝੂਠੀ ਸੌਂ ਵੀ ਕਿਉ ਨਾ ਚੁੱਕਣੀ ਪਵੇ? ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ-ਜੋ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅਪਣਾਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੜੀ ਵਾਰ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਭਾਈ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ

1. ਜਨਵਰੀ 2008 ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਢੇ 13 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਲਿਆਂਦਾ ਬੈਂਕ ਲੋਨ ਪਸੰਦ ਨਹੀ ਆਇਆ। ਭਾਈ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ 3 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਿਆਜ ਵਾਲਾ ਲੋਨ ਲੈ ਆਵੇ ਅਸੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ ਖਰਚਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹ ਢਿੱਲੋਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਸਿਰਫ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ।

2. ਫਰਵਰੀ/ਮਾਰਚ 2008 ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੋਈ 2 ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਬਣ ਰਹੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਨਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ (ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪ ਹੀ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਸਨ) ਇਹ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਕਿ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਸਟੀਮੇਟ ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਲਗਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਮਾਰਕ ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੋਝੇ 'ਚ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਪਾਏ ਜਿਸਨੇ ਐਸਟੀਮੇਟ ਲਾਇਆ ਕਿ ਬਿਲਡਿੰਗ 30 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ 'ਚ ਬਣੇਗੀ। ਇਹ 18 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਰੇੜਕਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਹਾਲਮਾਰਕ ਰਾਹੀਂ ਹੀ 30 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ 'ਚ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

3. ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਫਰੇਮਿੰਗ ਦਾ ਠੇਕਾ ਹਾਲਮਾਰਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਐਸਟੀਮੇਟ ਅਨੁਸਾਰ 62 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ (ਦੇਸੀ) ਭਾਈ ਨੇ ਉਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ 42 ਲੱਖ ਡਾਲਰ 'ਚ ਕਰਨ ਦਾ ਐਸਟੀਮੇਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਮਾਂਗਟ ਨੇ ਉਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ 22 ਲੱਖ ਡਾਲਰ 'ਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਵਾਲਾ ਮੈਕਸੀਕਨ ਮੂਲ ਦਾ ਆਦਮੀ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਥੇ ਵੀ 2-3 ਹਫਤੇ ਰੇੜਕਾ ਜ਼ਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ 42 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਠੇਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ।

4. ਜਦੋਂ ਕੰਨਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਜੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਿਆ, ਬਹੁਤੇ ਠੇਕੇ ਸਾਈਨ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੱਧੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਹੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਹੋਣੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ-ਫੋੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭੁਪਿੰਦਰ ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ ਕੰਨਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ।

5. ਅਗਸਤ 20, 2008 ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਬੰਤ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੈਕਟਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਕੰਨਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਭੁਪਿੰਦਰ ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

6. ਸਤੰਬਰ 1, 2008 ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਲੋਨ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ (ਬਲਬੰਤ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ) ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੈਕਟਰੀ (ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀ) ਦੇ ਦਸਖਤਾਂ ਹੇਠ 9 ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 5 ਵੱਜ ਕੇ 51 ਮਿੰਟ ਤੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਫੈਕਸ ਕੀਤੀ ਗਈ।

7. ਇਸਤੋਂ ਬਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਫੋਨ ਕਰਨਾ ਤੇ ਈ ਮੇਲਾਂ ਭੇਜਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਢਾਲ, ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਆਦਿ ਨਾ ਦਿਉ ।

8. ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਚਲਾਈ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੇਟ ਤੇ ਆ ਕੇ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ ਕਿ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਥੋੜੀ ਮਾਇਆ 'ਚ (ਸਸਤੇ ਠੇਕੇ ਦੇ ਕੇ) ਕਿਉਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਤਾਂ ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਠੇਕੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਵੱਧ (30 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ) ਖਰਚੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਘਟੀਆ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੇ ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੇਟ ਤੇ ਆ ਕੇ ਹੜਤਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਗੁਰਦਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਣ ਰਹੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਏ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਅਹੁਦੇ ਖੁਸ ਜਾਣ ਦੇ ਹੇਰਵੇ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਘਟੀਆਂ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਨ?

9. ਕਚਿਹਰੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਰਸੀਵਰ ਲਗਵਾਉਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

10. ਇਸਤੋਂ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਇਹ ਕੀ ਚੁੱਕਣਗੇ?

ਪਰਮਾਤਮਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੱਦਰਪੁਰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮੱਤ ਬਖਸ਼ੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਤਿਆਗ ਦੇਣ, ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸਦਾ ਪੂਰਨ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਨ।

ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ: ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਬਣ ਰਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਬੜੇ ਜੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਹੈ (140 ਫੁੱਟ ਜਰਬ 130 ਫੁੱਟ) ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪਾਸੇ ਬਾਲਕਾਨੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਕੋਈ 3 - 4 ਹਜ਼ਾਰ ਸੰਗਤ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕੇਗੀ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਿਚਨ, ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਹਾਲ, ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ 12 ਕਮਰੇ, ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ 2 ਦਫਤਰ, ਪਾਠੀ ਸਿੰਘਾਂ ਲਈ 12 ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਮਰੇ, ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਰੂਮ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਖੁਬਸੂਰਤ ਗੁਰੂ ਘਰ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਾਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲੋਨ ਵਾਪਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਫੰਡ ਘਟਦੇ ਹਨ ਉਸ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤ ਮਾਇਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਉ ਸਾਰੇ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ 'ਚ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀਏ। ਆਪ ਜੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਜਾਂ ਚੈਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ (www.sikhgurudwarasj.org) 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਨਾਲ ਵੀ ਡੋਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਪਣੇ ਚੈਕਿੰਗ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਚੋਂ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਡੀਡੱਕਸ਼ਨ ਲਈ ਫਾਰਮ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਭਾਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ 408-568-0034 ਜਾਂ ਭਾਈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ 408-406-0703 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਝਾੜੂਬਰਦਾਰ
ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ

ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਹੋੜ ਭਾਰੂ

ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਭਾਵੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ 'ਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਇਹ ਤਰਕੀਬ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਲਈ ਸੋਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਫਰਕ ਨਾਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਢਾਹ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 2007 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 80ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਛੱਡਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਦੋਂ ਆਪਣੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਯਾਤਰਾ ਕਾਰਨ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਘਿਰੇ ਹੋਣ। ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਅਜੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਖ਼ਲਾਅ 'ਚ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਅਰੁਣ ਸ਼ੋਰੀ ਤੇ ਵੈਂਕਈਆ ਨਾਇਡੂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਵੀ ਅਡਵਾਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਠੱਪਾ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਵਲੋਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹੀ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣਗੇ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੰਨੇ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਵੀ ਗਿਣਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਲੋੜ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਗਰੀਬ ਹਮਾਇਤੀ ਯੂਥ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਘਾਟ ਦੱਸਿਆ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਗਠਜੋੜ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ 'ਦਲਿਤ ਦੀ ਧੀ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੋ ਨੇਤਾ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜੋ ਕੌਮੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਹਨ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਸਪਾ ਦੀ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਬਰਾ ਗਈ ਹੈ। ਉਧਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਇਆਵਤੀ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੀ ਬਸਪਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗਠਜੋੜ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਬਸਪਾ ਅਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ 'ਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਇਕ ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਇਕ ਰਾਏ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟੀ.ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲ 'ਕੌਣ ਬਣੇਗਾ ਕਰੋੜਪਤੀ' ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਚੋਣ ਸੀਰੀਅਲ 'ਕੌਣ ਬਣੇਗਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਨੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਲਈ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਹੋੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਖਾਣ 'ਮਾਂ ਜੰਮੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ ਬਨੇਰੇ 'ਤੇ ਫਿਰੇ' ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਪੋ-ਧਾਪੀ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਕਿਥੇ ਹੈ? ਇਹ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਮਿੰਟ ਫਰੀ ਪਾਓ

ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ ਵਿਖੇ ਦਸ ਮਈ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲੱਗ ਰਹੇ ਮੇਲੇ ਸਮੇਂ ਸਿੰਘ ਪਿੰਨਲੈਸ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਇਕ ਲੱਕੀ ਡਰਾਅ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਮਿੰਟ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਡਰਾਅ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ 9 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਫੋਨ 661-889-1927 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਐਂਟਰੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਰੀਕ 7 ਮਈ ਹੈ।

ਟਾਇਟਲਰ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਵਿਖਾਵਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਇਟਲਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਲੰਘੀ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਐਚ.ਆਰ. ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ। 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਟਾਇਟਲਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਇਕ ਅਹਿਮ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਬੀਤੀ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਕ ਵਰਗ ਮੁਤਾਬਕ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਟਾਇਟਲਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਲੀਨ ਚਿਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੇ ਤੁਗਲਕ ਰੋਡ ਸਥਿਤ ਨਿਵਾਸ ਅੱਗੇ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਮੁਖੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਕੋਲੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਲਏ ਜਾਣ। ਇਹ ਵਿਖਾਵਾ ਲਗਭਗ 40 ਮਿੰਟ ਚੱਲਿਆ।

Matrimonials

Suitable, educated Jatt US citizen/Green Card/H1B holder for jatt sikh girl 5'7" 26yr studying Phd in USA. Call-704-930-1734. sandhu_rajpal@hotmail.com

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਬੈਂਸ, ਕੱਦ 5'9", 24 ਸਾਲ, ਐਮ.ਏ. ਬੀ ਐਡ, ਮਲਟੀਪਲ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦੀ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 847-852-6912

Visit us on the web:
punjabtimesusa.com
To Advertise with us call:
847-359-0746

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS
ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ
- ☐ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼
- ☐ ਰੀਲੀਜਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼
- ☐ ਬੋਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼
- ☐ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- ☐ 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ☐ ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK
T 718.672.8000
JACKSON HEIGHTS, NY 11370
• ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA
T 510.796.9000
39300 CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538
FREMONT, CA 94538

REAL ESTATE | HOME LOANS

Specialize in Bay Area

PARMINDER DEOL Call:925-980-1279

RESIDENTCIAL, BUSINESS AND COMMERCIAL PROPERTIES

ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ

ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਘਰ ਲੈਣ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਸ਼ਤ ਕਿਰਾਏ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਰਮਿੰਦਰ ਦਿਓਲ 925-980-1279
forhomes@yahoo.com

Best Time to Buy Bankowned, Foreclosure and Short Sale Properties

ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ:
209-996-1681

SBA Loan

Sacramento and Central Valley

JAG BHANGU Call: 916-759-1923

Attention Homes Buyer & Realtor
Get qualified for loan before looking for a house.

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ 8000 ਡਾਲਰ ਦੇ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ

ਮੈਂ ਜਿਸ ਲੋਨ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਘਰ ਲਈ ਲੋਨ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਸਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਲੋਨ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਮੇਰਾ 10,000 ਡਾਲਰ ਵੀ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰਾ ਲੋਨ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਝੱਟਪਟ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। -ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਬੈਂਸ

ਜੈਗ ਭੰਗੂ
408-598-9605
916-759-1923

Purchase home with 3.5% Down FHA

ਘਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਬੇ-ਏਰੀਆ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਵੈਲੀ ਲਈ ਲੋਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

Direct Mortgage Lender Rates Are LOW Now

CA DRE Lic 01364174

DIRECT LENDERS AND MAJOR BANKS LOAN AVAILABLE

UNITED MORTGAGE & REALTY

Self Employed OK First Time Home Buyers OK
Loan Available For Bank Owned Properties

ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਰੱਦ, ਨਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੈਮੀਨਾਰ

–ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਜਲੰਧਰ : ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ "ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ' ਨਾ ਸਿਰਫ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਖਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਮਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਲਿਜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।" ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੰਘੀ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਏਥੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ, ਸ੍ਰ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਸਾਬਕਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਹਰਭਜਨ ਲਾਖਾ, ਡਾ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਘੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਏ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ।

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਧਰਤਿ ਸੁਹਾਵੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ 'ਕੀ ਹੋਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੋਣ ਮੁੱਦੇ?' ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ 'ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਟ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਅਨੁਵਾਨ' ਹੇਠ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਦੇ ਨਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਾਬੜੀ ਭੁੱਖ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਇਸ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਟੁੱਟ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮੰਨ ਕੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਉਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਕੁਦਰਤ ਪੱਖੀ/ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਲੜ ਰਹੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ।

'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ ਨੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸ. ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹੀ ਕਿ ਅੱਜ ਨਾ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇੱਥੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਡਿਕਟੇਟਰਸ਼ਿਪ ਭਾਰੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਉਧਾਰੀ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨਿਰਾ ਫਰਾਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸ. ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਰ ਗੱਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਤਹਿ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਥੱਲਿਓਂ ਵਰਕਰਾਂ 'ਚੋਂ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਮਾਸਿਕ ਪਰਚੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਬਕਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਹਰਭਜਨ ਲਾਖਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗਾ ਸੂਬਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨ, ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ ਤਿਆਗਣ ਅਤੇ 'ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤਿ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ 34 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲ 37 ਫੀਸਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਅੱਜ ਘੱਟ ਕੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 5 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ 1 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 15 ਫੀਸਦੀ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿਰੁਧ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਉਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਰਤਿ ਸਹਾਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੌਰਾ ਨੇ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਬਣਨ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਆਏ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸ. ਹਮੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਚੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 200 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਪਲ ਭਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਲੋਂ 'ਕੀ ਹੋਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੋਣ ਮੁੱਦੇ' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੌਰਾਨ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ।

ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਜ਼ੀ ਨੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਇਕ ਭਰਮਜਾਲ ਬੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਹੋਰ ਨੇ ਅਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਹੋਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਥੋਂ ਦਾ ਵਿੱਦਿਅਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਕਲਪੁਰਜ਼ੇ ਬਣਾ ਕੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵਿਚ ਫਿੱਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਓਨਾ ਚਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਉਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਪਾਦਕ ਸ੍ਰੀ ਸੀ.ਐਲ. ਚੁੰਬਰ ਨੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ, ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਜੀਤ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਣਕ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਦਲਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੱਛਣ ਉਘਾੜ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੇ ਬੜੇ ਦਰਦ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਿਮਾਰੀ ਤਖਤੇ ਤੋੜ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਵੜੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਰਥਹੀਣ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮਰੱਥ ਸੰਗਠਨ ਵਲ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਬੜੇ ਦਰਦ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ 'ਪਹਿਲਾ ਪਾਣੀ ਜੀਓ ਹੈ, ਜਿਤੁ ਹਰਿਆ ਸਭ ਕੋਇ', 'ਬਲਿਹਾਰੀ ਕੁਦਰਤ ਵੱਸਿਆ' ਅਤੇ 'ਪਵਨ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਓਹੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ ਨੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੜੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਯੂਨੀਕ ਹੋਮ ਦੀ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

Real Estate and Home Loans

For buying or selling your home

Call Aman Hundal at: 209-918-6464

Selling Bank Owned/ Foreclosed homes in entire northern California-Bay Area, Tracy, Modesto, Stockton, Manteca, Lathrop, Tracy, Lodi, Ceres, Riverbank, Patterson, Turlock, Delhi, Livingston, Ripon.

ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਓ

ਵੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਟਰੇਸੀ, ਲੈਥਰੌਪ, ਮਾਡੈਸਟੋ, ਸੈਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਟਰਲਕ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ 1.20 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਖਾਸਾ ਘਰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸੈਂਕੜੇ ਘਰ ਵਿਕਾਊ ਹਨ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ 700 ਡਾਲਰ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਵੱਡਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਰਹੇਗਾ। ਵੇਰਵੇ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਅਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ

Century 21 M&M and Associates

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਐਲਾਨੇ ਗਏ 8 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕਰੈਡਿਟ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਭ ਉਠਾਓ।

Aman Hundal
Broker Associate/ Realtor
MBA Marketing
License No. : 01839828
Century 21 M&M and Associates
605 Standiford Ave Ste D
Modesto, CA 95350
Cell: 209-918-6464, Fax: 209-552-7285
ahundal@c21mm.com

ਫਾਰਮਰਜ਼ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ

*Auto*Home*Life*Business
*Workers Comp.

Farmers offers more discounts than anybody else.

Call me today to insure that your assets are protected.

*ਆਟੋ *ਹੋਮ
*ਬਿਜਨਸ
*ਲਾਈਫ
*ਵਰਕਰਜ਼ ਕੌਂਪ.

ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਰੇਟ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Kiran Hundal

(209)345-0183

khundal@farmersagent.com
CA insurance License # 0F96503

1900 Standiford Ave.
Modesto, Ca 95350

FARMERS INSURANCE GROUP
Symbol of Superior Service

FARMERS®

ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗ੍ਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਹੈ।

ਟਰੱਕ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਸਤੀ

Truck Insurance at very competitive rates.

ਅਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਰੇਟ ਦਿਵਾਵਾਂਗੇ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਕਵਰੇਜ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ

ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਸਕੀਮ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਪੀ.ਏ.ਯੂ.) ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲਿਆਂ 'ਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਾਰ ਥੱਲੇ ਦੱਬੇ 227 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਪਿਛਲੇ 9 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵੀ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਫਰੀਜ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ।

ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਠੱਪ ਹੋਈ

ਖੇਤੀ 'ਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇਸ ਸਰਵੇਖਣ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਲੋਂ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਦੋਵਾਂ ਜ਼ਿਲਿਆਂ 'ਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਪਿਛਲੇ 9 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਦੌਰਾਨ 15,000 ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਾਰ ਕਾਰਨ ਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੀ ਸਰਵੇਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2000 ਤੋਂ 2003 ਤਕ ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲਿਆਂ 'ਚ ਕਰਜ਼ਾਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਔਸਤ 200 ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਰਹੀ ਜਦੋਂਕਿ ਸਾਲ 2004 ਤੋਂ 2007 ਤਕ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਠੱਲ੍ਹ ਪਈ। ਸਾਲ 2007 ਅਤੇ 2008 'ਚ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਫਿਰ ਵਧਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਸਾਲ 2007 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਚ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਰੁਝਾਨ 'ਚ ਫਿਰ ਤੇਜ਼ੀ ਆ ਗਈ, ਇਸ ਸਾਲ ਦੋਹਾਂ ਜ਼ਿਲਿਆਂ 'ਚ 181 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 2008 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ 227 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨੇ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਵੀ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਿੱਤਾ।

ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲਿਆਂ 'ਚ ਕਰਜ਼ਾਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ 'ਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 15,000 ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਨਸਾ, ਬਰਨਾਲਾ, ਮੋਗਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜ਼ਿਲਿਆਂ 'ਚ ਕਰਜ਼ਾਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੇ ਬਿਆਸ ਤੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਵੱਸਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਕੰਢੀ ਏਰੀਏ 'ਚ ਵੀ ਕਰਜ਼ਾਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।

ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾ ਝਾੜ ਘਟਣ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਯਕਮੁਸ਼ਤ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ 'ਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲੱਗ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਰਹਿੰਦੀ ਖੂੰਹਦੀ ਕਸਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਕੀਮ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਕਰਜ਼ਾ ਵਸੂਲੀ ਵਾਸਤੇ ਕਮਰਸ਼ਲ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਡਿਫਾਲਟਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਮੇਤ ਸਕੀਮ ਸੀ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਦੇ ਹੀ 2300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ 226.14 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਕਮਰਸ਼ਲ ਬੈਂਕਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁਲ 867 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਹਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਰਾਹਤ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਸ ਬੱਝ ਗਈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਕੀਰ ਫੇਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਕਰਜ਼ਾ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਠੰਡੀ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਮਰਸ਼ਲ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਸਮੇਤ ਖੇਤੀ ਦਾ 17339 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਾਰਨ ਕਰਜ਼ਾ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਿਫਰ 'ਤੇ ਹੀ ਆ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵਾਪਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਏਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਫਿਲਹਾਲ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ''ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ੇ ਯਕਮੁਸ਼ਤ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ੇ 4 ਫੀਸਦੀ ਵਿਆਜ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।'' ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੂਜੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਧਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਮੋੜਨ ਦੇ ਰੌਂਅ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਕਰਜ਼ਾ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪਿਆ ਠੰਡੇ ਬਸਤੇ 'ਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਡਿਵਲੈਪਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਛੱਡ ਗਏ। ਫਲੈਟਾਂ ਤੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ ਦੀ ਬੁਕਿੰਗ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ। ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ।

2006 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਫਲੈਟਾਂ ਤੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅਲਾਟੀ ਤਰਲੋਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪਲਾਟਾਂ ਤੇ ਫਲੈਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਮੁਹਾਲੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ, ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ, ਡੇਰਾਬਸੀ ਤੇ ਪੈਰਾਫੇਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਫਲੈਟਸ ਪਲਾਟ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ, ਬੂਥ ਤੇ ਸ਼ਾਪ ਕਮ ਫਲੈਟ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਸਨ, ਪਰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਵੈਲਪਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਵਿਆਜ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਧ ਗਈਆਂ। ਡਿਵੈਲਪਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅੱਧਵਾਟੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਅਲਾਟੀ ਬਿਆਨੇ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖਟਕਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਡੇਰਾ ਬਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ 15 ਤੋਂ 20 ਡਿਵੈਲਪਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਡਿਵੈਲਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਪਾਰਸ ਨਾਥ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਆਈ.ਟੀ. ਪਾਰਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਗਜ਼ਰੀ ਫਲੈਟਸ (ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੇ) ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਤੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਠੰਡਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਲਗਜ਼ਰੀ ਫਲੈਟਸ ਖਾਲੀ ਪਏ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਗਜ਼ਰੀ ਫਲੈਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਪਰ ਡਿਵੈਲਪਰਾਂ ਵਲੋਂ ਫਲੈਟਾਂ ਤੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇਣ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸੈਰ ਕਰਨ ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਲਗਜ਼ਰੀ ਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਸ ਲੈਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ।

ਸਵਾਈਨ ਫ਼ਲੂ ਨਾਲ 103 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਮੈਕਸੀਕੋ : ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 103 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਜੋਸ ਏਂਜਲਾ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੰਭਾਵਤ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੌਮੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਲੰਘੀ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਰੋਗ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 400 ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਲੰਘੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ 81 ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਰੋਗੀਆਂ 'ਤੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

CALIFORNIA SHINE DENTAL
3151 S White Rd, # 101, San Jose CA 95148
Ph:408-223-9600
www.californiashinedental.com
Email:info@californiashinedental.com
Certified Invisalign Provider
$2500 Off Invisalign
Free Sonicare Toothbrush
Free Dental Exam
Free Teeth Whitening
with treatment $399 value
Cash Patients 50% Off

Dr. Gagan Sandhu, DDS

- New Patients Welcome
- State of the art dental equipment and technology
- Easy Payment Plans available
- Same Day Emergency Service
- Open 7 Days 9am to 7:30pm

Please do call us for second opinion
ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸ਼ਾਈਨ ਡੈਂਟਲ
3151 S White Rd, # 101, San Jose CA 95148
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕਰੀਬ

WEST COAST AUTO REPAIR
A Complete Auto Repair Shop
Foreign & Domestic Cars/Trucks
"Your shield against the hazards of the road"

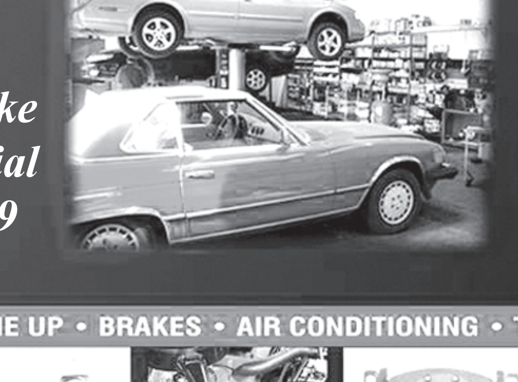

Breake Special $129
- Oil Change $19.95 + Disposal Fee
- Free towing within 5 mile radius
- Brake inspection FREE if work done here

All Work Guarantee
TUNE UP • BRAKES • AIR CONDITIONING • TRANSMISSION • ENGINE • FUEL INJECTORS • OIL CHANGE
400 MOWRY AVE., FREMONT • 510-791-2600 • MON-SAT - 8:30 - 6PM

Punjab Times

Established in 2000
10th Year of Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

California Bureau:
Ashok Bhaura
(Bureau Chief)
925-752-8025
Tarlochan Singh Dupalpur
(408) 903-9952
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961
Devinder Singh
(510) 750-5757
Shiara Dhindsa
661-703-6664
Director Bus. Relations:
Pritam S. Grewal
408-406-0703

Jalandhar Bureau:
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-279-1422

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Missisipi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusettes, Washington, Kansas, Minnesota

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 75 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 350 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਆਪਣੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਮੁਖੀ ਨੇ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੱਤੀ

ਨਿਊਯਾਰਕ: ''ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ'' ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਅਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤਾਂ ਸਦਕਾ ''ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ'' ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰੇਨੂੰ ਸਰੀਨ ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਖਬਾਰ ''ਸੰਡੇ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ'' ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁਆਇੰਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਨੇ ਸਾਫ ਤੌਰ ਉਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਾੜਾ ਹਿੰਦੂ ਰਾਓ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕਰਨ, ਦੰਗੇ ਭੜਕਾਉਣ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਉਣ ਕਰਕੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਾਫ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਉਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ। ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਭਸੂੜੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਰੋਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਾਈਟਲਰ ਦੋਸ਼ੀ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਾਮ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਯੂ ਪੀ ਏ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਾਫ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਾਫ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕੁਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਸ.ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ ਜੋ ਕਿ ਲਾਅ ਮਨਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ।

2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਾਟੋਧਾੜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾੜਾ ਹਿੰਦੂ ਰਾਉ ਕੇਸ (ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 2005 ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੇ 7 ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ) ਸਬੰਧੀ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਦਸੰਬਰ 2008 ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਉਤੇ 2 ਅਹਿਮ ਗਵਾਹਾਂ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਟੀਮ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਦਮ ਚੁਕਿਆ ਅਤੇ ਟਾਈਟਲਰ ਖਿਲਾਫ ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਸਨੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਲੱਭਣ ਉਤੇ ਹੀ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਲਾਇਆ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਹੀ ਨਾਨਾਵਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਟਾਈਟਲਰ, ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾਸ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹ ਲਾਏ ਗਏ ਆਪਣੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਉਤੇ ਕਾਇਮ ਹਨ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ ਠਹਿਰਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਸਤਾਰ ਜਿਸਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਾਸਤੇ 25 ਸਾਲ ਦੇ ਵਕਫੇ ਕਾਰਨ ਮਿਲਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਰਫਾ ਦਫਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਆਖੀਰ, ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਐਸ.ਪੀ. ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਲੀਗਲ ਅਡਵਾਈਜ਼ਰ (ਡੀ.ਐਲ.ਏ.) ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਟਿਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਅਤੇ ਜੁਆਇੰਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਇਜਾ ਲਿਆ।

ਤਿੰਨ ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਰਾਏ ਵਿਚ ਜੁਆਇੰਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਰੁਨ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਟਾਈਟਲਰ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੀਆਂ। ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟਾਈਟਲਰ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਪਲਟੇ ਮਾਰੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ 2002 ਵਿਚ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟਾਈਟਲਰ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫੂਕਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਭੀੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਕਸਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਇਸਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਗਸਤ 2002 ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਦੂਸਰਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਵਿਚ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਦਸੰਬਰ 2007 ਵਿਚ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਭੀੜ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖਿਆ। ਇਹੀ ਦੋਸ਼ ਉਸਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਦੋਹਰਾਇਆ।

ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਵਿਚ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੁਗਤਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ, ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇਤਨੇ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸੱਚੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਦੋਨੋਂ ਅਹਿਮ ਗਵਾਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵਿਚ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਖਾਸ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਵਿੱਥਿਆ 'ਤੇ ਬਜ਼ਿਦ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਢੋਂ ਹੀ ਨਕਾਰ ਦੇਣਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ। ਫੈਸਲਾ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਹੀ ਵਾਜਬ ਹੋਏਗਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 147, 149 ਅਤੇ 109 ਅਤੇ 302, 295, 427 ਅਤੇ 436 ਤਹਿਤ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

ਕੇਸ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਮਸ਼ਵਰਿਆਂ ਕਾਰਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਫਾਈਲ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਪ੍ਰੋਸੀਕਊਸ਼ਨ (ਡੀ.ਓ.ਪੀ.) ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕਾ ਏ ਵਾਰਦਾਤ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਕਮਜੋਰ ਹਨ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਅਹਿਮ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰਕੇ ਫਾਈਲ ਬੰਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਇਹ ਵੀ ਇਤਫਾਕ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਮਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀ ਦਰਮਿਆਨ ਰਾਬਤੇ ਦਾ ਪੁਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵਲੋ ਅਗਲੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਇਹ ਕੋਈ ਇਕੱਲਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਤਫਤੀਸ਼ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ।

ਅਖਬਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ''ਸੰਡੇ ਐਕਪ੍ਰੈੱਸ'' ਨੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਬੰਦ ਦੇ ਜਤਨਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਗਈ ਪਰ ਉਸਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 3 ਨਵੰਬਰ 1984 ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕੱਤਰ ਹੋਈ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ, ''ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ। ਮੈਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਦੇ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਮਾਰ ਕੇ ਮੇਰੀ ਵੁੱਕਤ ਘਟਾਈ ਹੈ।''

ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ, ''ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।'' ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਪਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੀ ਮੇਰੀ ਗਵਾਹੀ ਸਿਰਫ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਨਲਾਇਕੀ ਕਾਰਨ ਨਕਾਰ ਦਿਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?

ਵਕੀਲ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਨਿਊਯਾਰਕ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਖੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦਰਜ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇਕਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਚੈਨ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਉਪਲਭਦ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਗਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਾਫ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।'

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ''ਸੰਡੇ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ'' ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਤੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਖਬਾਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੰਤਵ ਹੋਏ, ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ।

ਇਥੇ ਇਹ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਕੀਲ ਪੰਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਆਧਾਰਤ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ''ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ'' ਜੋ ਕਿ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੀਰਮੁਹੰਮਦ) ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ''84 ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ'' ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਨਾਮ ਅਹਿਮ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਐਸ.ਪੀ. ਸੰਜੇ ਰਤਨ (ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ.) ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਕਿਸ਼ੋਰ ਜੋ ਕਿ 22 ਤੋਂ 26 ਦਸੰਬਰ, 2008 ਤਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਨ, ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਪੱਤਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਸਾਫ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਰਨਾਂ ਨਵਿਆਂ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂੰ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੁਲਬੰਗਸ਼ ਵਿਖੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨਵੇਂ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਫਿਰ ਵੀ ਹੋਰਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਅਣਸੁਣਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਕੀਲ ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 14 ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਨਵੰਬਰ 84 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੀਆਂ ਹਾਈਕੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ''ਲੋਕਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ'' ਪਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਤਫਤੀਸ਼ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ.ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਬਹੁਤੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ

ਫਰੀਦਕੋਟ : ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੈਰਾਨੀ ਜਨਕ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਭਾਵੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਚਾਹੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਹਰ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਉਹ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉੱਜਲ ਭਵਿਖ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਵਾਅਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਾਇਦ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੀ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਹੁਣ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹਾਸੇ-ਠੱਠੇ ਦਾ ਸਬੱਬ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਮੁਨਕਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਕਈ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਠੰਡੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪੈ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਾਅਦੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚਲੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ, ਧਰਨੇ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲਾਂ ਆਦਿ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਰੱਤੀ ਭਰ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਦੁਖਦਾਈ ਪਹਿਲੂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਾਅਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਖਰੇ ਨਾ ਉਤਰਨਾ ਇਹਨਾਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਗੱਲ ਹੈ।

ਇਹ ਸਿਰਫ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁਣ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪੁਲਸ ਦੀਆਂ ਲਾਠੀਆਂ ਵਰ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਚਖੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਚਖਣੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਹੀ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਇਸ ਵਰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ 'ਤੇ ਵੀ ਖਰੀ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਵਾਉਣ ਲਈ ਛੇੜੀ ਗਈ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਵੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਰੱਤੀ ਭਰ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਹੀ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਗੱਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਜਿਥੇ ਵਧ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਕਰਕੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਉਜ਼ਰਤ ਦੇਣ ਸਦਕਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੇਲ ਸੋਧਕ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬਜ ਬਾਗ ਵੀ ਵਿਖਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿਕਾਸ ਉਥੋਂ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਤੋਰਣ ਦਾ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਰੱਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੁਝ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਆਸਾਂ ਜਾਗੀਆਂ ਸਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਵਾਂਗ ਛੋਟੇ ਬਾਦਲ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਲਗਭਗ ਹਰ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਕ ਟੂਕ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਅਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਲੱਗੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨਾਹਰੇ

ਨਿਊਯਾਰਕ/ਟੋਰਾਂਟੋ : ਨਿਊਯਾਰਕ ਅਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਆਯੋਜਿਤ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਸਾਖੀ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਅਤੇ ਝੰਡੇ ਵੀ ਲਹਿਰਾਏ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਰਮ ਖ਼ਿਆਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕ ਧੜਾ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

ਉਥੋਂ ਦੇ ਬੈਟਰ ਲਿਵਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸਾਲਾਨਾ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਗਰਮ ਖ਼ਿਆਲੀ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ 3 ਘੰਟੇ ਦੀ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਾਰ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨਾਅਰੇ ਵੀ ਲਾਏ ਗਏ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਸਾਖੀ ਪਰੇਡ ਵਿਚ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧ ਅਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਪਰੇਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਨਾਥਨ ਫਿਲੀਪਸ ਸਕੁਏਅਰ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੈਲੀ ਵੀ ਕੱਢੀ ਗਈ।

ਦਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਮੇਅਰ ਡੇਵਿਡ ਮਿਲਰ ਨੇ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰੀ ਜੈਸਨ ਕੈਨੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਜੈਕ ਲਿਟਨ, ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਬਿਲ ਬਲੇਅਰ ਜਿਹੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਉਤੇ ਮੈਲਬਰਨ 'ਚ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ

ਮੈਲਬਰਨ : ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਭੂੰਗਰਨੀ ਤੋਂ ਅੱਠ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਇਥੇ ਆਈ, ਇਥੋਂ ਦੇ ਕੈਂਬਰਿਜ਼ ਕਾਲਜ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਕ ਔਰਤ ਨੇ ਉਸ ਮੌਕੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਰਾਤ ਸਵਾ ਕੁ ਦਸ ਵਜੇ ਹਾਇਡਲਬਰਗ ਲਾਇਨ ਉਤੇ ਸਥਿਤ ਆਇਵਰਹੋਅ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਲ ਤੁਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਸਾਹਮਣਿਉਂ ਆਉਂਦੀ ਔਰਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੇ ਈਅਰਫੋਨ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਘੱਟ ਸੀ। ਉਸ ਔਰਤ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬੈਗ ਖੋਹਣ ਲੱਗੀ। ਜਦੋਂ ਜਸਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਸਵੀਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਸਵੀਰ ਉਥੋਂ ਭੱਜੀ ਅਤੇ ਔਰਤ ਨੇ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਜਸਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਡਾਕਟਰੀ ਮਦਦ ਮਗਰੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਦਿਨ ਬੈਲ ਸਟਰੀਟ ਹਾਇਡਲਬਰਗ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਵਲੋਂ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਹਮਲਾ ਸਰਿੰਜ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜਸਵੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

Real Estate and Loans Under One Roof

We can help you get a loan with as little as 3.5% down.
Interest rates are historic low and to get your dream home or investment property.
Call: Sam Chahal Tel: 916-612-5773

Reo-Bankowned Properties
Serving from Bay Area to Sacramento

Sam (Sohanpreet)Chahal
CA Lic. 01504071
Realtor/Notary Public
e-mail:sam@jassigill.com

We Help You Buy/Sell Business & Homes

For Buying and Selling Residential, Commercial property and for Loans in Sacramento area
It's a Great time for Investors and first time buyers to buy their dream home.
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Price $119,000
3Bed, 2Bath, 1500 SQFT
Built in 1990 in Sacramento 95828

Sale Price $104,000
3Bed, 2Bath, 1230 SQFT,
Sacramento

Sale Price $369,900
5Bed, 3Bath, 4097 SQFT,
Elk Grove

Sale Price $143,900
3Bed, 2.5Bath, 1736 SQFT,
Sacramento

Sale Price $168,000
3Bed, 2Bath,
Elk Grove

Sale Price $115,900
3Bed, 2Bath,
Sacramento

Golden State Realty
Sacramento Office: 8695 Territorial Way, Elk Grove CA 95624
Tel: 916-612-5773 Fax: 916-689-5707

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦਬਾਅ ਸਾਹਮਣੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਵਿਚ ਤਰੇੜ ਪਈ

ਅਕਾਲੀ ਹਾਰੇ ਤਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਰੀ ਤਾਂ ਮੈਂ-ਅਮਰਿੰਦਰ ਹਾਰ ਲਈ ਪੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ - ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਜਲੰਧਰ : ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਬਾਅ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਵਿਚ ਤਰੇੜ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਫਦਿਆਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਾਰ ਲਈ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਹੋਏਗੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਧਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਦੇ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਹੌਂਸਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕਦਮ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੋੜਵਾਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹਾਰ ਲਈ ਸੁਖ਼ਬੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਰ/ਜਿੱਤ ਲਈ ਉਹ ਖੁਦ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਹੁਣ ਧਾਰਾ 5 ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਠੰਡੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਉਹ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਕ ਵੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੂੰਦ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਵੇਗਾ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਲੰਘੀ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਇਥੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕਥਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿੱਲੀ ਥੈਲੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹਾਰ ਜਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਪਾਰਟੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 5 ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ 'ਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ 'ਤੇ ਸੁੱਟੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਹੀ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਧਾਰਾ 5 ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਹਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕੱਲਿਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕੰਪੇਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ-ਜਿੱਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸੁਖਬੀਰ ਹਾਰਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸਨੂੰ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਲਈ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਮੱਚੀ ਤਰਥੱਲੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਉਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਇਹ ਚੈਲੇਂਜ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹਾਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲਵਾਂਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਸਣੇ ਸਾਰੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਸਤਾ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਕੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰੇ

ਮਲੋਟ : ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਬਾਦਲ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ

ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਅਰੋੜਾ ਬਿਰਾਦਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਥੇ ਸ. ਮੱਕੜ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਅਰੋੜਾ ਬਰਾਦਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਸਿਰ ਫ਼ਖ਼ਰ ਨਾਲ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਪਗੜੀਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ੱਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਦੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਲਈ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ?

ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਸਕੇ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਰੰਗਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕੋਸਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਗਾਉਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 1984 ਦੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੌਰਾਨ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕੱਟ ਕੇ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੌਰਾਨ ਰਸਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਇਕ ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜੇ ਕੋਈ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਲੰਘੇ ਦਿਨੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤਜ਼ਰਬਾ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਸਿੱਖ, ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਗਿ. ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਬਲੂ-ਸਟਾਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰੋਕ ਸਕੇ ਅਤੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਤਜ਼ਰਬਾ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਅਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਠੱਪ ਕੇ ਪਟਾਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਮੰਨੀਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ। ਪਰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰ ਸਿੱਖ ਮੰਗ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੀ ਕਥਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਛੱਡੋ ਜੀ, ਹੁਣ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਚੇੜਦੇ ਰਹੀਏ?"

ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਮੱਕੜ ਗੋਲਕ ਚੋਰ - ਕਾਂਗਰਸ

ਜਲੰਧਰ : ਇਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੈ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੂੰ ਗੋਲਕ ਚੋਰ ਗਰਦਾਨਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰ ਰਿਹੈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਉਤੇ ਮੱਕੜ ਟਿਪਣੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਬਾਦਲ ਜਾਂ ਮੱਕੜ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ।" ਉਹ ਇਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਦੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਾਉਣ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

When business is great but you still need cash, YOU CAN BANK ON ME.

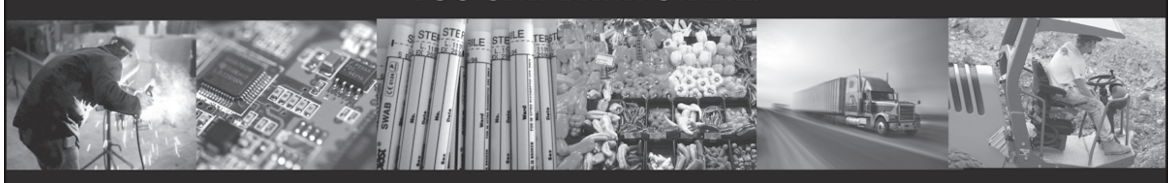

I help small and medium sized companies with the cash flow they need to grow and prosper!

I can turn your invoices into cash-instantly!

For excellent service and reasonable rates contact:

Dr. Amul Purohit
Global Capital of Northern California Inc.
Phone: 530-750-2585
Cell: 530-400-1106
Fax: 530-750-2585
apurohit@liquidcapitalcorp.com
www.liquidcapitalcorp.com/apurohit

ਅਸੀਂ ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਕੈਸ਼ ਫਲੋਅ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੀਆਂ ਇਨਵਾਇਸਾਂ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰੋ

Liquid Capital
FINANCING SUCCESS

ਬਿਜਨਸ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੈ, ਕੈਸ਼ ਲਗਾ ਥੱਲੇ ਹੈ,
ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਟੇਕ ਰਖ ਸਕਦੇ ਹੋ!

B & Sons Travel

➢All Airlines ➢International and Domestic
➢Wholesale Fares Around the World

We Will Beat or Match any Fare !

Office Hours
Mon-Fri:
9am -6pm
Saturday
9am-5pm

CST. REG. # 2092042-40

President : Avtar Singh

Tel:707-703-1451, Cell:707-688-6094

Fax : (707) 427-6573, Email:bsonstravel@yahoo.com

1652 West Texas St. Suite 205, Fairfield, CA 94533

We Also Have Special Vacation Packages

Contact any time from anywhere

ਨਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਡੱਕਣ ਲਈ ਦਸਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ - ਮਾਨ

ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ : ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਗੜਬੜ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ, ਭੁੱਕੀ, ਅਫੀਮ ਵਰਗੇ ਨਸ਼ੇ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।

ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਬੀਤੀ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ, ਰਾਮਗੜ੍ਹ, ਭਾਈ ਕੀ ਪਸ਼ੌਰ ਸਮੇਤ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ 'ਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ 84 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਿਵਾਏ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਗਊਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦਿਵਾਈਆਂ, ਉਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਬਰਸਤਾਨਾਂ ਲਈ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀਆਂ ਬਣਵਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ-ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਛੋਟਾ ਕਰਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਰਕਬੇ 'ਤੇ ਚੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ ਦਫਤਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਮਗਰੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਰੇਟ ਨਾ ਵਧਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੇਜੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਐਲਾਨੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੋ ਲੱਖ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਕਸ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਮ ਕੌਮ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯੋਜਨਾਬਧ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਜਿਥੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਉਥੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸੈਂਟਰਲ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜੀ।

ਲੰਘੀ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਸਬੰਧੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਉਸ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਸਮੇਤ 64 ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਨਿਰਪੱਖ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਅਸੀਂ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਖਲਾਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਕੌਮ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਜਮਾਤ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ., ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ, ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਆਦਿ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਸਲਮ ਕੌਮ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।

ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 14 ਔਰਤਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿਤਰੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 10 ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਕੁਲ 210 ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ 196 ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ 14 ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦਾਖ਼ਲ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 40 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ, ਜਦ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ 14 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ 210 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਹੈ।

ਗਠਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਰਿਆਣਾ 11 ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। 1967 ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੁੱਲ 67 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1971 ਵਿਚ ਹੋਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਲਹਾਲ 1984 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 200 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 10 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਅੰਕੜਾ ਸੀ।

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ 1989 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕੁਲ 324 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 3 ਹੀ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕੀਆਂ ਅਤੇ 1996 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 9 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 8 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 2009 ਵਿਚ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ 14 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਰਿਕਾਰਡ ਅੰਕੜਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰੇ 10 ਸੰਸਦੀ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਭਿਵਾਨੀ-ਮਹਿੰਦਰਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ 3 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਰੋਹਤਕ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਇਕ ਵੀ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। 22 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਨਾਂਅ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸੀ ਅਤੇ 18 ਵਿਚੋਂ 4 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ।

ਨੂਰਮਹਿਲ ਹਲਕੇ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ, ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ 12 ਨੂੰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੂਰਮਹਿਲ ਹਲਕੇ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਥੇ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪੁਆਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 4 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਭਰਨ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਮਿਤੀ 12 ਮਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਾਗਜ਼ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਮਿਤੀ 14 ਮਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਕੁੱਲ 1117 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 699 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 418 ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਡਮ ਕੁਸਮਜੀਤ ਸਿੱਧੂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਘੀ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਤਹਿਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਭਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆ ਤਹਿਤ ਕੁੱਲ 46 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 9 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤੇ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ 5 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ 3, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 8, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ 7, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ 3, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 4, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ 9, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 5, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ 2 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤੇ।

200 ਤੋਂ ਵਧ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਪਟਿਆਲਾ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਨੂੰ ਲੰਘੀ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਰਾਰਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਮਰਹੂਮ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੇ 200 ਤੋਂ ਵਧ ਹਮਾਇਤੀ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੋ ਸੌ ਤੋਂ ਵਧ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਪਰਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਆ ਖੜੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਿਬੜਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸਣੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਲਾ, ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਡਿਆਲਾ, ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਗੀਪੁਰ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂਖੇੜਾ ਆਦਿ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਅਕਾਲੀ ਟਕਸਾਲੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਸ. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ (ਆਦਮਪੁਰ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੰਘੀ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਜਥਾ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਪੁਜਿਆ। ਕੈਪਟਨ ਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਆਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਔਖੀ ਘੜੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਖੜਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਕੱਦ ਵਾਲਾ ਇਕ ਵੀ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਉਪਰ ਬਾਦਲ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਅਤੇ ਇਕ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਆਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਵ. ਟੌਹੜਾ ਵਰਗੇ ਗੁਣ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵ. ਟੌਹੜਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੜ ਫੜਿਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਛੱਡ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ 20 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਮਾਧੋਪੁਰ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹੇ ਐਡੋਵੇਕਟ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ 6 ਸਾਲ ਸਿੱਖ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, 1996 ਤੋਂ 1999 ਤੱਕ ਜ਼ਿਲਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਟੌਹੜਾ ਸਮੇਂ ਸੂਬਾਈ ਡੈਲੀਗੇਟ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੁਣ ਜ਼ਿਲਾ ਅਕਾਲੀ ਜਥਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਨ।

ਐਡੋਵੇਕਟ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਅਤੇ 5 ਸਾਲ ਕੋ-ਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਦਮਪੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿਣ ਸਮੇਤ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ ਹਨ।

ਛੋਟੇਪੁਰ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੱਡਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਚ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ।

ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਅਹਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤੇ ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਬੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਜਾਣਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਖਾਤਰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

MRP TRAVEL
Lowest International and Domestic Fares
FLY ANY AIRLINE OF YOUR CHOICE
Providing the lowest Airfare, Cruise and Travel Packages to Asia, Africa, Europe, the Middle East and North America
408-929-8005
E-mail:jkulwant@sbcglobal.net
2123 Port Way, San Jose, CA 95133
CST: 2097308-40
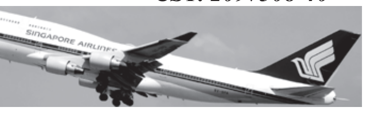
malaysia AIRLINES
SINGAPORE AIRLINES

SFO	MAA – CCU – AMD	$835 RT	Tax inc.
SFO	Mumbai	$846 RT	Tax inc.
SFO	DEL – HYD – BLR	$860 RT	Tax inc.
LAX	MAA – CCU – AMD	$889 RT	Tax inc.
LAX	Mumbai	$900 RT	Tax inc.
LAX	DEL – HYD – BLR	$915 RT	Tax inc.

Emirates
We Also Offer Notary Service

NCP College of Nursing
A DIVISION OF NURSING CARE PROVIDERS, INC.
Celebrating over 25 years of Excellence in the Health Care Industry
START A CAREER IN NURSING
Become an LVN in 12 months or a CNA in just 21 days!
100% NCLEX-PN Pass Rate for 2008 (4 Consecutive Qtrs) SSF Campus
PROGRAMS OFFERED:
• (LVN) VOCATIONAL NURSING PROGRAM (Full-time Program & Part-time Classes)
• PRE-REQUISITE COURSES FOR THE LVN PROGRAM ANATOMY & PHYSIOLOGY, GENERAL PSYCHOLOGY
• CNA NURSING ASSISTANT TRAINING
• CNA ACUTE CARE TRAINING*
• IV THERAPY AND BLOOD WITHDRAWAL* CERTIFICATION COURSE
• NCLEX-PN 5 DAYS TEST PREPARATION WORKSHOP*
*offered By Nursing Care Providers, Inc.
Affordable payment plans as low as $10.00 per month §
"Job Placement Assistance"
NOW IN TWO LOCATIONS TO SERVE YOU:
SSF Campus: 257 Longford Drive Rm#5 South San Francisco, Ca 94080 Tel# (650) 871-0701 • 1-800-339-5145
Hayward Campus: 21615 Hesperian Blvd. Suite A Hayward, Ca 94541 Tel# (510) 785-0454 • 1-800-611-4054
Visit us online at: www.ncpcollegeofnursing.com
§on approved credit
NCP COLLEGE OF NURSING IS APPROVED AND ACCREDITED BY THE CALIFORNIA BOARD OF VOCATIONAL NURSING AND PSYCHIATRIC TECHNICIAN AND DEPARTMENT OF PUBLIC HEALTH. NCP IS APPROVED UNDER THE PROVISIONS OF TITLE 38, UNITED STATES CODE, TO TRAIN VETERANS AND THEIR ELIGIBLE DEPENDENTS. NCP IS AN APPROVED CALIFORNIA TRAINING PROVIDER FOR ADULTS AND DISLOCATED WORKERS THROUGH THE WORKFORCE INVESTMENT ACT (WIA)

FARMERS INSURANCE GROUP Symbol of Superior Service
FARMERS®
ਆਟੋ, ਘਰ, ਬਿਜਨਸ, ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ, ਸਹੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਵਰੇਜ ਲਓ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਜਾਓ
*Auto *Home *Life *Umbrella
*Business Work Comp.
Duabba Insurance Agency
2450 Peralta Blvd Suite 120, Fremont CA 94536
Phone: 510-797-7989 Fax: 510-794-7398
visit us@ farmers.com

Gurcharan Singh Mann
Insurance Agent
License # 0C 70672
ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ।

ਢੀਂਡਸਾ, ਸਿੰਗਲਾ, ਮਾਨ ਤੇ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੀ ਚਾਰ ਕੋਨੀ ਟੱਕਰ

ਸੰਗਰੂਰ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਥੋਂ ਦਾ ਵੋਟਰ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਝੁਕਾਓ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਛੇ ਵਾਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਪੰਜ ਵਾਰ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ ਇਕ ਵਾਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਰਾਜਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਕੋਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 1952, 1957 ਅਤੇ 1962 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ 1977, 1996 ਅਤੇ 1998 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ। ਬੀਬੀ ਨਿਰਲੇਪ ਕੌਰ ਨੇ 1967 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ 1985 ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ 2004 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ।

ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਇਸ ਸੀਟ ਉੱਤੇ 1971 ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੱਦਾਹੂਰ ਨੇ 1992 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਮਾਨ) ਵਲੋਂ 1989 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਵੇਦ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ 1999 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਵੀ ਵੋਟਰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ।

ਹੱਦਬੰਦੀ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ, ਸੁਨਾਮ, ਸੰਗਰੂਰ, ਦਿੜ੍ਹਬਾ, ਧੂਰੀ ਤੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਬਰਨਾਲਾ, ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਤੇ ਭਦੌੜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਧੂਰੀ ਹਲਕਾ ਰੋਪੜ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਤੇ ਸੁਨਾਮ ਨੂੰ ਲੋਕ

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ

ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ

ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਾਏਕੋਟ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਮੁੜ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇਤਾ ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਚੋਣ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਉਤਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਲੋਂ ਖ਼ੁਦ ਸ੍ਰੀ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਸਪਾ ਦੇ ਜਮੀਲ-ਉਰ-ਰਹਿਮਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋਕ ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁੱਲ 16 ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਦੰਗਲ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਾਗਜ਼ ਭਰਨ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਮੌਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਹਲਕੇ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਚੋਣ ਮੁਨਾਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ, ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਰਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਵੋਟਰ ਅਜੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ। ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ, ਚੌਕਾਂ ਅਤੇ ਚਾਹ-ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵੋਟਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੱਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਚਰਚੇ ਵੀ ਹੁਣ ਗਰਮੀ ਫੜਨ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਪੋਸਟਰਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਜੰਗ ਆਰੰਭ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਝੰਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਅਜੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ। ਹਾਂ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਬਹੁਕੋਨਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਢੀਂਡਸਾ ਵਰਗੇ ਸਰਗਰਮ ਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਵਰਗਾ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਰ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਵਿਖਾਈ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਤੱਕ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੀ 'ਲੋਕ ਭਲਾਈ' ਅਤੇ ਲੱਛੇਦਾਰ ਭਾਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ 13 ਸੀਟਾਂ ਲਈ 218 ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 13 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਕੁੱਲ 218 ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਤਹਿਤ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਦਿਨ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਡਮ ਕੁਸਮਜੀਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲੁਧਿਆਣਾ 'ਚ 30 ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਬਠਿੰਡਾ 22, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 27, ਸੰਗਰੂਰ 'ਚ 16, ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ 14, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 13, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 14, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ 15, ਜਲੰਧਰ 15, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ 12, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ 14, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ 11 ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ 'ਚ 5 ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ 218 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ 'ਚ 13 ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 1 ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਰਘਬੀਰ ਕੌਰ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬੀਬੀ ਗਿਆਨ ਕੌਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਰੀਟਾ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਲਸ਼ਨ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜ ਕੌਰ, ਕੁਸ਼ੱਲਿਆ ਚਮਨ ਭੌਰਾ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਵੀਰਪਾਲ ਕੌਰ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਅਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਰੀਤਾ ਭਾਈ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ (ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ) ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਹਲਕਾਵਾਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਰਹਿ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੋਨੀ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਪਾਲ ਬੀ.ਕੇ.ਐਨ. ਛਿੱਬਰ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ., ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.ਐਮ. ਤੋਂ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਰੋੜੀ, ਬਸਪਾ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਾਲਿਬ, ਬਸਪਾ ਤੋਂ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਿਬੜਾ, ਬਸਪਾ ਤੋਂ ਰਾਏ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੀਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਲਸ਼ਨ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਡੈਨੀ, ਬਸਪਾ ਤੋਂ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ, ਹਨ। ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਰਸ਼ੀ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ, ਬਸਪਾ ਤੋਂ ਨੇਮ ਚੰਦ ਹਨ।

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ, ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ.) ਦੇ ਤਰਸੇਮ ਯੋਧਾ, ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ, ਬਸਪਾ ਤੋਂ ਦੀਪਕ ਜੋਸ਼ੀ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲਈ 9 ਹਲਕਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਕੁੱਲ 191 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ 13 ਮਈ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਬਸਪਾ ਦੇ 13 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਇਕੱਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੀ ਸਾਰੇ 13 ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਤਾਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਗਠਜੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 10 ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਤਿੰਨ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ।

ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ।

ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਬੀਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਦਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ 5 ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਸਾਂਝੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਸਿਵਾਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਬਾਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।

ਮਾਨ ਦਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਾਰੇ 13 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਤਾਰੇ ਹਨ। ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਨੇਮ ਚੰਦ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਜੈਮਲ-ਉਰ-ਰਹਿਮਾਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਦੀਪਕ ਜੋਸ਼ੀ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਪਾਲ ਬੀ.ਕੇ.ਐਨ. ਛਿੱਬਰ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਰਾਏ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ।

SUPER TRAVEL
847-676-9090
E-mail: supertravel2003@yahoo.com
Lowest Fares With Excellent Service
AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.
For Emergency Call anytime at 847-673-3825
EARLY BIRD SALE!!!!
India $545
London $250

ਡਾਇਮੰਡ ਹੇਅਰ ਕਟਿੰਗ ਸਲੂਨ
ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਸਮਾਰਟ ਹੋਣਾ ਹੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਧੀਆ ਦਿਖਣਾ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਧੀਆ ਹੇਅਰ ਕਟਿੰਗ ਤੇ ਆਪਣੀ ਦੱਖ ਹੋਰ ਸੋਹਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਜ ਹੀ ਮਿਲੋ ਮਿਸਟਰ ਟੋਨੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਇੰਡੀਆ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਯੂ ਕੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਬਾਰਬਰ ਨੇ।
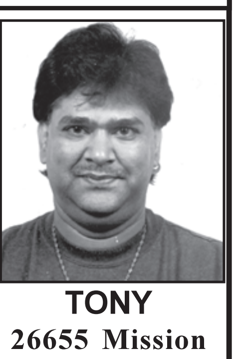
TONY
26655 Mission Blvd. Hayward, CA 94544
For men, women & Children
Make-up
Hair cut
Perm
Hair styler
Color
Facial, Threading
Bridal Make-up
Body Art (Henna)
Wednesday thru Monday 10 am to 7pm,
Sunday 11 am to 6.00 pm Tuesday closed
Ph: 510-582-2472 Cell: (510) 825-0820

ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਚੋਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ, ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਿਰਾਸ਼

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਜੰਗ-ਏ-ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਜਿਹੇ ਆਗੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਂਝ ਚੋਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਣਕਿਆਸਾ ਨਤੀਜਾ ਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਾਲੇ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਟੱਕਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਗਭਗ ਗਾਇਬ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ ਕਾਫੀ ਬੁੜ੍ਹਕਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਸੁਖਬੀਰ ਦੇ ਗੱਦੀ ਸਾਂਭਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਏਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਏ ਕਿ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚੁੱਪ ਵੱਟਣਾ ਹੀ ਬੇਹਤਰ ਸਮਝਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇੰਝ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਲਗਭਗ ਚੋਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਸ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਵੇਸਲੇਪਣ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਏਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਤਿੱਖੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਇੰਝ ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਹਮਾਇਤ ਉੱਪਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੀ ਚੱਜ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਰਗਰਮੀ ਛੇੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਟੁੱਟ ਰਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸੰਭਾਲਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣਾ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁੱਖ ਵਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਇਕ ਪਿਸਤੌਲ ਵਿਚੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਫਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ, ਪਰ ਕੌਮੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋਈ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਉੱਪਰ ਵੀ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਗਠਜੋੜਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਪਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਪਤਵਾਦ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਵਾਦ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਗਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਜ਼ਨਸ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਫਰਕ ਮਿਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਆਪਣੇ ਉਚੇਰੇ ਆਸਣ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਡੇਰੇਦਾਰ ਵਲ ਨਜ਼ਰ

ਸਿਰਸਾ: ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਵਲ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਵੇਖ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਝਾਕ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਆਸ ਹੈ। ਪਰ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੋਟ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਤੋਂ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਵੋਟ ਮੰਗਣ ਦਾ ਜੇਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਉਧਰ ਡੇਰੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਗੇ।

ਸਵਾਰਥੀ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਘਿਰੇ ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਨੇ ਲੰਘੀ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ, ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਦਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਨੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਡੇਰੇ ਦੀਆਂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨਾਲ ਕਤਲ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਕੁਝ ਸਵਾਰਥੀ ਲੋਕ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਪੈਦਾ ਨਾ ਕਰਦੇ।" ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸੌਧਾ ਡੇਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ।

ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਵਲੋਂ ਆਇਆ ਇਹ ਬਿਆਨ ਇਸ ਲਈ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੌਦਾ ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ, ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ, ਪਟਿਆਲਾ, ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਉਦਾਸ ਹਨ। ਜੋ ਸਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਲਿਖੋ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਨਾ ਕਰੋ। ਜੇ ਤੁਸੀ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਗ਼ਲਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।" ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਰੁਧ ਗਲਤ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ। ਮੈਂ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਨੇ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਵਾਂਗ ਰਚਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਮੁਗ਼ਲ ਰਾਜਿਆਂ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਲੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲੰਘੀ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਵਿਰੁਧ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਮਚੰਦਰ ਛਤਰਪਤੀ ਕਤਲ ਕੇਸ 'ਚ ਇਕ ਗਵਾਹ ਨੇ ਅਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਨੇਜਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦਾ ਇਕ ਗਵਾਹ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ

***ਮਾਲਟਾ ਕਿਸ਼ਤੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ 30-30 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ**

-ਤੇ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਨਾਮਜ਼ਦ 27 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਇੰਨੀ ਮੱਠੀ ਐ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

***ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੁਣ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ-ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ**

-ਸਿਰਫ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਈ ਫਰਕ ਐ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਾਲਿਸੀ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਐ।

***ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ 'ਚੋਂ 90% ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ-ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ**

-ਕਿਹੜੇ ਗ੍ਰਹਿ ਉਤੇ ਕਰ'ਤੇ? ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹਾਲ ਐ।

***ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਚੜ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ?**

-ਮਾਲਕੋ! ਡਾਲਰਾਂ-ਪੌਂਡਾਂ ਨੂੰ ਰੁਪਈਆਂ ਨਾਲ ਜਰਬ ਕਰੋ, ਸਭ ਸਮਝ ਆ ਜੂ।

***ਬੀਬੀ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ '84 ਦੇ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੁਣੀਆਂ**

-ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਤੇ ਪਿੰਡ ਬੈਠੀ ਬੀਬੀ ਢੀਂਡਸਾ ਭਲਾ ਕਿਹਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਵਾ ਦੂ?

***ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ੇ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ**

-ਤੇਰੀ ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਮਿੱਤਰਾ! ਜੇ ਤੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਿਸੇ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ।

***ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਵੋਟਰ ਖੁਦ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ**

-ਕਿ ਵੋਟ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਮੁੱਲ ਪਵਾਇਆ ਜਾਵੇ!

ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
Toll Free No. (866) 933-3038
*ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਸਸਤੀਆਂ ਤੇ ਬੇਜੋੜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। *ਵਾਜਬ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ। *ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਪੰਜਾਬੀ/ਇੰਗਲਿਸ਼ ਟਰੇਨਰ। *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਮ ਲੱਭਣ 'ਚ ਮਦਦ। *ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ। *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ। *ਦਸ ਸਪੀਡ ਅਤੇ ਤੇਰਾਂ ਸਪੀਡ ਨਿਊ ਮਾਡਲ ਟਰੱਕਾਂ ਨਾਲ ਟੇਰਨਿੰਗ। *ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।
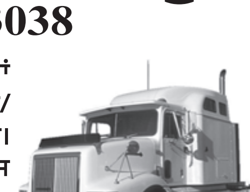
ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।
Call: Kashmir Singh
916-564-3455
4585 Pell Dr. Secramento CA, 95838

For Honest and Reliable
Real Estate Services
ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਘਰ ਦਾ ਸੌਦਾ ਜਾਂ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਦਾ ਸੌਦਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ।
Specializing in Bank Repo. And short sales.
Nand S. Brar
Broker Associate
DRE Lic No: 01816328

(916) 501-3974
(916) 344-5453
WestCo Realty
A REAL ESTATE & INVESTMENT GROUP
Email : nandsbrar@gmail.com, www.westcorealty.com

Reliable and Experienced
Real Estate Professional
ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ
ਗੁਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਫੋਨ: 209-815-1869
*Bay Area*Tracy *Manteca * Lathrop * Weston Ranch*Stockton *Lodi *Elk Grove *Sacramento *Modesto *Turlock *Brentwood *Antioch * Oakley *Discovery Bay
We Specialize in Bankowned, Foreclosure and Short Sale Homes
ਘਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
We Do Loan Modification and Credit Repair to Save Your Home From Forclosure
Rent 'ਤੇ ਘਰ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ
Rent 'ਤੇ ਘਰ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ
Right Time To Buy For Investers And First Time Home Buyers
REALTY WORLD Millennium
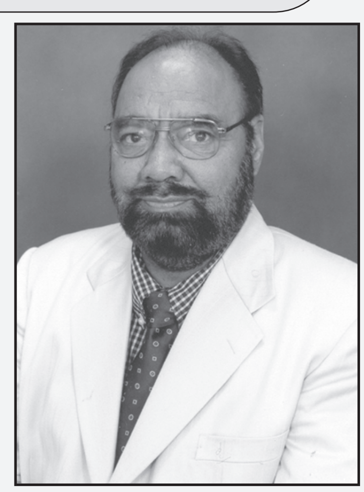
Gurbans Singh Gill
Realtor
11 Years Experiance in Real Estate
e-mail: gurbans@gotracy.com
Fax: 209-836-0706
www.gotracy.com
Gurbans Gill 209-815-1869

ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਹਰ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਇਕ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਹਰ ਘੰਟੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਔਰਤ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚੋਂ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦੀਆਂ 30 ਫੀਸਦੀ ਔਰਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਹਨ।

ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕੁਆਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਦੋ ਟੀਕੇ ਕਾਰਗਰ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਵਿਚ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਉੱਤੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਇਕ-ਦਿਨਾਂ ਕੌਮੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

'ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦਾ ਕੈਂਸਰ' ਅਤੇ 'ਗਰਭ ਬਨਾਮ ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ' 'ਤੇ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਦੋ ਸੌ ਤੋਂ ਵਧ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਔਰਤ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰ ਐਲ.ਕੇ. ਧਾਲੀਵਾਲ, ਡਾਕਟਰ ਵਿਨੀਤਾ ਸੂਰੀ, ਡਾਕਟਰ ਜਯੋਤੀ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਆਰ. ਨਿਝਾਵਾਨ ਨੇ ਇਕਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਆਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਪਕੜ, ਇਸ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਹੱਲ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਸੂਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਟੀਕੇ ਦੀ 70 ਫੀਸਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਟੀਕਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੌਂ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਆਰੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ 9 ਤੋਂ 26 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਟੀਕੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਟੀਕਾ 0-2-6 ਮਹੀਨੇ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ 0-1-6 ਮਹੀਨੇ ਹੈ। ਗੌਰਮਿੰਟ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਸੈਕਟਰ 32 ਦੀ ਡਾਕਟਰ ਰਮਾ ਵਾਲੀਆ, ਡਾਕਟਰ ਸੁਧਾ ਖੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਜਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖਤਰਨਾਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਮੌਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਡਾਕਟਰ ਅਨਿਲ ਬੰਸਾਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਗੜ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਫੜ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਬਚਾਉਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਕਸ ਵਰਕਰਾਂ 'ਚ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਵਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਵਿਚ ਪੀ.ਈ.ਟੀ. ਸਕੈਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੀ.ਈ.ਟੀ. ਸਕੈਨ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪਕੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਰੀਜ਼ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਾਲਾਨਾ ਲੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਵਿਨੀਤਾ ਸੂਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਅਗਾਊਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕੁਆਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਟੀਕਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਤੰਦਰੁਸਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

ਇਹ ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਮਾੜੇ ਮੋਟੇ ਬੁਖਾਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਿਕੀ ਮੋਟੀ ਤਕਲੀਫ ਹੋਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵੱਡੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਮਨਜੀਤ ਮੋਹੀ, ਡਾਕਟਰ ਕੁਮਟ, ਡਾਕਟਰ ਵਿਨੀਤਾ ਜੈਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਲਾਡਬੰਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਗਾਇਨਾਕਾਲੌਜੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਨਾਰਦਨ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ।

ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੈਂਕਾਂ 'ਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਬਰਸਾਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਗਲੋਬਲ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਘਬਰਾਈਆਂ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਭਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਇਥੇ ਨਵੀਆਂ ਭਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕਮਾਬੋਸ਼ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ।

ਨਵੀਆਂ ਭਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਬੈਂਕ ਧੜਾਧੜ ਨਵੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੂਡ ਵਿਚ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬੈਂਕ ਚਾਲੂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 30,000 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਰਮਚਾਰੀ ਚੋਣ ਸੰਸਥਾਨ (ਆਈ.ਬੀ.ਪੀ.ਐਸ.) ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਐਮ. ਬਾਲਾਚੰਦਰਨ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੈਂਕਾਂ ਵਲੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਭਰਤੀਆਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਆਈ.ਬੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਈ.ਬੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ, ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਦਦ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਬਾਲਾਚੰਦਰਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੋਈਆਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।

ਜਿਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਬੈਂਕ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਲੋਬਲ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਕਪੜਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪਿਆਕੜਾਂ 'ਤੇ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ

ਟਰਾਂਟੋ : ਕੁਝ ਲੋਕ ਦਾਰੂ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਇਹਨੂੰ ਆਦਤਨ ਪੀਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਗੱਲ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ। ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਆਏ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਬਚਾਈ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਠੇਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪਿਆਕੜਾਂ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਦਾਰੂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਬਾਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਨਾਲ ਜੂਝਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲੀ ਗੁੱਲੀ ਜੁਲੀ ਵਾਸਤੇ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੰਮ ਖੁੱਸਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਤਣਾਓ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕ ਦਾਰੂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਧ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ 2008 ਦੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕ 2.3 ਬਿਲੀਅਨ ਲੀਟਰ ਬੀਅਰ, 211 ਮਿਲੀਅਨ ਲੀਟਰ ਪੱਕੀ ਦਾਰੂ ਅਤੇ 425 ਮਿਲੀਅਨ ਲੀਟਰ ਵਾਈਨ ਖਿਚ ਗਏ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 18.8 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇਰੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ 4.3 ਗੁਣਾ ਵਧ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

2007-08 ਦੌਰਾਨ 8.6 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਇਕੱਲੇ ਓਨਟਾਰੀਓ ਸੂਬੇ 'ਚ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਾਰੂ (ਬੀਅਰ) ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੀਅਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਚ ਕੋਈ 7.2 ਗੁਣਾ ਉਛਾਲ ਆਇਆ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਓਨਟਾਰੀਓ 'ਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ 2 ਲੱਖ ਦੇਸੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਾਂਗ ਘਰ ਦੀ ਕੱਢੀ ਵੀ ਆਮ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਔਸਤਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨੇ 315 ਡਾਲਰ ਬੀਅਰ ਉੱਤੇ, 198 ਡਾਲਰ ਵਾਈਨ 'ਤੇ ਅਤੇ 173 ਡਾਲਰ ਪੱਕੀ ਦਾਰੂ (ਸਪਿਰਟ) 'ਤੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 688 ਡਾਲਰ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਓਨਟਾਰੀਓ ਦੇ ਪਿਆਕੜਾਂ ਨੇ ਰਲਾ-ਮਿਲਾ ਕੇ 626 ਡਾਲਰ ਦੀ ਦਾਰੂ ਪੀਤੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਝੋਕੀ

–ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਚਹਿਲ

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਬੇਹੱਦ ਅਹਿਮ ਮੰਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਦਾ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਚ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਵਕਫਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਹ ਹਲਕਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼ੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਡਟੇ ਹੋਏ ਹਨ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਕਾਰ ਇਸ ਸੀਟ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਦਾਅ ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਭਵਿੱਖ ਅੰਦਰ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇਹ, ਤੈਹ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇਸ ਸੀਟ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਿਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇ ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੱਗਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਭਜਾਈ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਕ ਦਿਨ ਇੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੱਕੜੀ ਦਾ ਬਟਨ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਚੋਣ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਰੁਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹਲਕਾ ਚੁਣ ਕੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆ ਦਾ ਗੁਣਗਾਨ ਕਰਨ 'ਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਵੀ ਇਹੋ ਕਾਰਜ ਕਰ ਕਰੇ ਹਨ।

ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਭ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਵਫਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡੇ ਦਾ ਕਿਲਾ ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਲਈ ਢੋਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 10-10 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਪੰਚ ਸਰਪੰਚਾਂ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਚ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਬੰਦਿਆਂ ਕਾਰਣ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੋਟਲ ਤੇ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ 7 ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਲਈ ਪੂਰੇ ਬੁੱਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਜਿੱਥੇ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਪਸੀਨਾ ਵਹਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਆਲਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਚੋਣ ਰੈਲਿਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਚ ਗਿਣਤੀ 50-60 ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਣ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਜੀਤ ਰੋਡ ਦੇ ਇਕ ਨਿਵਾਸੀ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਹਲਕੇ ਇਸ ਸੀਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਖਤਰੇ 'ਚ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ 'ਚ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੇਟਾ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਣ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀਟ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਜਿੱਤਣੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ ਭਾਂਵੇ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਚ ਹੀ ਕਾਫੀ ਅੱਗੇ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਾਧਨਾਂ ਪੱਖੋਂ ਤੇ ਹੋਰ ਹੀਲੇ ਵਸੀਲੀਆਂ ਤੇ ਚੋਣ ਮੈਨੇਜ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਅੱਗੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨਾ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਰਣਇੰਦਰ ਨੇ ਜੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਡਾ ਰੱਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰੀਅਤਾ , ਇਹ ਲੋਕਪ੍ਰੀਅਤਾ ਰਣਇੰਦਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰੀਅਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਰਣਇੰਦਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਨਾਲੋਂ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਇਸੇ ਲੋਕਪ੍ਰੀਅਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਰਹੇ ਮਾਲਵਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਹੂੰਝਾ ਫੇਰ ਜਿੱਤ ਦਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦੋਹਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਜੱਟ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਉਹ ਵਰਗ ਜਿਹੜਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ 'ਚ ਝਿਜਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ ਹੁਣ ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੁਲ੍ਹ ਸੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਖੁੱਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਚ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ (ਉਪਰ) ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਤੇ (ਹੇਠਾਂ) ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ

13 ਲੱਖ 36 ਹਜ਼ਾਰ 786 ਵੋਟਰਾਂ ਵਾਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਜਿਸ 'ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਕਤਸਰ ਦਾ ਲੰਬੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਹਲਕਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ(ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਜੱਦੀ ਹਲਕਾ ਵੀ ਹੈ) 'ਚ ਇਸ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਤੇ ਰੌਚਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਧਰਾਤਲ ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂਕਿ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਖੋ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਤਾਂ ਰੱਖੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ 'ਚ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹਾਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਚੋੜਾਈ ਜਾਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜ਼ਰੂਰ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਾਲ 'ਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਵੋਟਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਇਸ ਹਲਕੇ 'ਚ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵੀ ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਲਈ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਤਕਰੀਬਨ 85 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਇਸ 'ਚੋਂ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟ ਵੀ ਜੇਕਰ ਇਕ ਤਰਫ ਭੁਗਤ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਾਸਾ ਪਲਟ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਭ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਰਫ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਬਾਹਰੋਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਰਹਿਆਂ ਹਨ।

ਡੇਰੇ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਐਲਾਨ 3 ਮਈ ਨੂੰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਇਹ ਸਮਰਥਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਯੂਨਿਟ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਉਸਦੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਖੋਰਾ ਹੈ।

ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਰਸ਼ੀ ਤੇ ਲੋਕ ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਹਿਰੀ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਬੇੜੀ 'ਚ ਵੱਟੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਦਲ ਵਿਰੋਧੀ ਕੱਟੜ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਤੇ ਵੋਟ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਂਵੇ ਕਿ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦਾ ਵੋਟ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਲੈਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਡੋਰੇ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁੰਨਾ 'ਤੇ 250 ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਰਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਅਤੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖੁੱਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਰਹੀ ਹੈ।

Business For Sale

2 BP Gas stations/convenience plus a liquor store

1 store front on the lake with all fishing gear in Lexington South Carolina

2nd in the dowtown with liquor store next to Presbytarian College of Clinton South Carolina

Both are family owned. All sales data and photos to be provided to serious inquiries only

Please call Gurvinder Singh

Cell:803-463-8670

Home 803-808-4020

Realtor & Mortgage Specialist Bay Area & Central Valley

ਚੰਗੀ ਜੁਗਤਤ–ਚਿੰਤਾ ਮੁਕਤਤ

ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੋ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸਤਕ
'ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਘਰ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖ਼ਤ' (ਸੇਵਾ 10 ਡਾਲਰ)

ਘਰ, ਹੋਟਲ, ਮੋਟਲ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਲਿੱਕਰ ਸਟੋਰ, ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ ਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਬਿਜਨਸ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ–ਵੇਚਣ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਚਿੰਤਾ ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

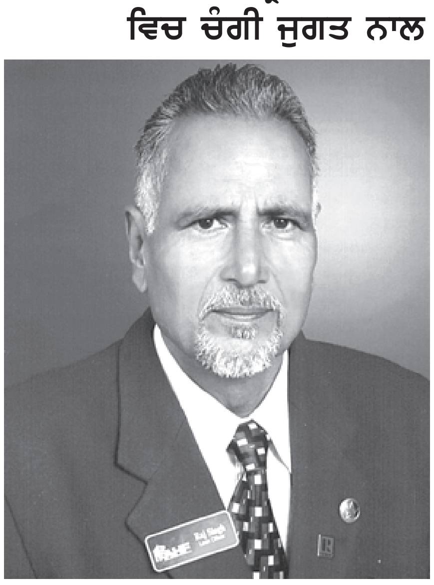

ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜੇ ਜ਼ਬਤ ਘਰ ਤੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸੇਲ ਵਾਲੇ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਸਮੇਂ ਅੱਵਲ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

Refinance, Home Loan, SBA Loan
(All at Best Rates)

Cell:510-452-7370

RAJ SINGH
M.A., M.Ed Retd. Principal
Realtor & Financial Adviser
Lic#01776459 & OG22467

Notary Free

MISSIONPEAK BROKERS, INC.
PEAK OF EXCELLENCE

46560 Fremont Blvd.
Suite #111 Fremont,
CA 94538
singhrajpaul@yahoo.com

ਤੀਹ ਸਾਲਾ ਲੋਨ 10 ਜਾਂ 15 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸੁਰਖ਼ਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 2 ਮਈ, 2009

ਤੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਮੁਰਾਦ ਤੇ ਅਸਾਂ ਮਾਹੀ, ਦੋਵੇਂ ਆਪਣਾ ਯਾਰ ਹੰਢਾਈਏ ਜੀ-ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਗਠਜੋੜਾਂ ਵਿਚਲੀ ਭੰਨ ਤੋੜ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਵਿਚ 12 ਰਾਜਾਂ ਦੇ 141 ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਲੰਘੀ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪੈ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਕਰੀਬਨ 55 ਫੀਸਦੀ ਪੋਲਿੰਗ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 2041 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਕਿਸਮਤ ਵੋਟ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁੱਲ 256 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉੜੀਸਾ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਿਹੜੇ ਅਹਿਮ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵੋਟ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਫਰਜੰਦ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ (ਅਮੇਠੀ), ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ (ਮਾਧਾ), ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਬਾਗੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡੇਜ਼ (ਮੁਜ਼ੱਫਰਪੁਰ), ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ (ਵਿਦਿਸ਼ਾ), ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ (ਹਾਜੀਪੁਰ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਝਾਰਖੰਡ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਚੋਣ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਾਬੋ-ਤਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ ਉੱਤੇ ਵੀ ਝਾਰਖੰਡ 'ਚ ਨਕਸਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੰਜ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਕਸਲੀ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ ਬੜੇ ਡੂੰਘੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛਾਇਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਗੇੜ ਦੌਰਾਨ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ 20, ਅਸਾਮ ਦੇ 11, ਬਿਹਾਰ ਦੇ 13, ਗੋਆ ਦੇ 2, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ 1, ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ 17, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ 13, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ 25, ਉੜੀਸਾ ਦੇ 11, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੇ 2, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ 17 ਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ 8 ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਜਾਂ ਹਾਰਨ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿਆਫੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਉਭਰਦੀ ਹੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੋਟਿੰਗ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਾਲੇ ਤਿੱਖਾ ਬੋਲ-ਬੁਲਾਰਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਉਲਟ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਖਿਝੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਸੁਰ ਹੋਰ ਤਿੱਖੀ ਤੇ ਉੱਚੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਸੁਰ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਧੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵੇਧਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਿਚਕਾਰ ਤ੍ਰੇੜ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜੇ ਉਂਗਲਾਂ ਘਿਓ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੌਥੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਕਲੇਸ਼ ਤਿੱਖਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਨੇ ਹੀ ਉਹ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਖਿਸਕਣਗੇ। ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਨੇੜਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਚੌਥੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਆਗੂ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਵੀ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਸਜਾਗਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਨਵੀਨ ਪਟਨਾਇਕ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਤੱਈ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੜੀਸਾ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜੇ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤਦ ਵੀ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ।

ਉਂਜ ਭਾਵੇਂ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਪਰ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਚਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਧਾਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਂਜ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਉਭਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਤਦ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇ ਉਹ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣਗੇ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ ਅਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੁਗਾਊ ਹੈਸੀਅਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ, ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ, ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਆਗੂ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਹਥਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਤੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਤੈਅ ਹੋਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਉੱਪਰ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਮੰਦੇ ਦੀ ਚਿੰਤਾ!

ਅੱਗਾ ਦੇਖ ਕੇ ਝੂਰਨਾ ਪਵੇ ਦਿਲ ਨੂੰ,
ਮਰਜੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਰੱਬ ਦੀ ਏ।
ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਦੀ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੀ,
ਇੱਜ਼ਤ-ਪਤਿ ਜੋ ਟੱਬਰ ਦੀ ਕੱਜਦੀ ਏ।
ਲੋੜਾਂ ਰਬੜ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਧੀ ਜਾਵਣ,
ਤਰਜ਼ੇ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੱਗਦੀ ਏ।
'ਲੇਅ-ਆਫ' ਦਾ ਝੱਲ ਕੇ ਵਾਰ ਤਿੱਖਾ,
ਕਈ ਡੰਗ ਰੋਟੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਨਾ ਲੱਗਦੀ ਏ।
'ਪੇਅ-ਚੈਕ' ਨਾਲੋਂ ਹੋ ਗਏ ਬਿੱਲ ਭਾਰੇ,
ਸਿਰ 'ਤੇ 'ਰੈਂਟ' ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੀ ਵੱਜਦੀ ਏ।
ਚਿੰਤਾ ਮੰਦੇ ਦੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਖਾਈ ਜਾਵੇ,
ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕੋਈ 'ਸੇਲ' ਨਾ ਛੱਡਦੀ ਏ!

ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੀ ਖੇਤਰਵਾਦ ਨੂੰ ਉਗਾਸਾ ਦਿੱਤਾ

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਚੋਣ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮਾਹਰ ਯੋਗਿੰਦਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ., ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਦੁਰਗਤ ਤੋਂ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਬਿੱਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਹੋਏ ਤੋੜ ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਮੁੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਗੂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਫਰੰਟਾਂ ਦੀ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿਹੂਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨਾ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਰੋੜਾ ਹਨ, ਲੂੰਬੜ ਦੀ 'ਅੰਗੂਰ ਖੱਟੇ' ਕਹਿਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪ ਵੀ ਦਬ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੇਤਰਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖੇਤਰਵਾਦ ਬੜੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਨਾਲ ਛੁਪਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰੇ 'ਸੰਤੁਲਤ ਵਿਕਾਸ' ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪਹਾੜੀ ਤੇ ਕਈ ਗੈਰ-ਪਹਾੜੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਖੁਰਾਕਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅੱਡੇ ਜਮਾਏ। ਖੇਤਰੀ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਸ 'ਕਲਾਤਮਕ' ਨੀਤੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਪੰਜਾਬ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਰੋਸ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ 'ਖੇਤਰੀਵਾਦੀ' ਨੀਤੀ ਦਾ ਘੋੜਾ ਭਜਾਈ ਰੱਖਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਅੰਦਰ ਮਿਲਦੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਟੈਕਸਾਂ ਰਾਹੀਂ 'ਸਾਂਝੀ ਮੰਡੀ' ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੋੜੇ ਅਟਕਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਆਖੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਾੜੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਅੰਦਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ 10-10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਵਲ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਟੈਕਸ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ 'ਸਾਂਝੀ ਮੰਡੀ' ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੱਡੇ ਨਿੱਜੀ ਖੁਰਾਕ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਣਕ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲੇ ਉਪਰ ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀ ਰੋਕਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਜਿਨਸਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 'ਸਾਂਝੀ ਮੰਡੀ' ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਆਪ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਗਲ ਘੁਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਾਲਾ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਅਸਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਾਖੰਡ ਨੂੰ ਹੀ ਨੰਗਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਲ ਪੁਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਖੇਤਰੀਵਾਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਾਅਪੇਚਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਦਾਸਤਾਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਨਾਉਣੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਛੁਪ ਛੁਪਾ ਕੇ ਚਲਾਇਆ ਖੇਤਰੀ ਪੱਤਾ ਇਕੱਲੇ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਆਂਧਰਾ ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਲਾਟ ਸਾਹਿਬੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਿਲੰਗਾਨਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕਰਨਾਟਕਾ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਮੀ ਖੇਤਰਵਾਦ ਦੀ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਟੁੱਭੀਆਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਅਖੌਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਲੂੰਬੜ ਚਾਲਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਜੇ ਵਧ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਉੱਪਰ ਵੀ ਢੁਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਤੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕਣ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਆਧਾਰਤ ਮੁੜ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਾਰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਵਹਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਕੋਚ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਮੁਕਾਮੀ ਖੇਤਰੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੋਸ਼ਣ ਵਿਚ ਪਿਛੇ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਣ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਸਮੇਂ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਤਿਲੰਗਾਨਾ, ਗੋਰਖਾ ਲੈਂਡ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀ ਮੁਦੱਈ ਬਣ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ "ਖੇਤਰਵਾਦੀ" ਵਧ ਅਤੇ "ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ" ਘੱਟ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਿੰਦੂ ਉਚ ਸ੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਲੋਕ ਰਾਏ ਦੇ ਮੰਚਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰੋਲ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਇਸ ਜ਼ਿੱਦ, ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਨਮੂਨੇ 'ਤੇ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ, ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਬਲ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਨਾਲੇ ਇਸ ਦਾਅਪੇਚ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕ ਰਾਏ ਨੂੰ ਇਸ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਗਰ ਤੋਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਹੀ ਤੂਤੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਉਘੜ ਰਹੀ ਸਚਾਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਿਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੇ ਛੁਪਾਈ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਨੰਗੀ ਚਿੱਟੀ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਪੱਛਮੀ ਤਰਜ਼ ਦੀ ਇਕ ਕੌਮ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਮਤ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਵਿਚ ਭਰੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਨੰਗਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਸਿਰ ਬੱਝਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਲੈ ਕੇ ਦਿਤਾ। ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਤਵਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਹੇਠੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਲੈਣ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਦਲਿਤਾਂ ਅੰਦਰ ਫੈਲੀ ਚੇਤਨਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਸੋਂ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਅੰਦਰ ਜੀਰਦੀ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ। ਇਹੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ, ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੀ ਗੁੰਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਦੋ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਫਿਰੇ ਤੇ ਦੂਜੀ ਫਿੱਕੇ ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਵਿਚ। ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ, ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਵਿਲੀਨ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਪਰ ਜੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਭਾਵਤ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ (1) ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਉਭਾਰ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਖੜਾ ਹੈ (2) ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਉਂਦੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਵਾਣਗੀਆਂ (3) ਇਹ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਗੁੱਟ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਣਗੀਆਂ (4) ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤਕੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦਖਲ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਿਲਵਾੜ ਦੀ ਦਰੁਸਤੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਦਾ ਰਸਮੀ ਭੋਗ ਪਾਉਣਾ ਆਦਿ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਰਗੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਲੱਕੜ ਚੌਖਟੇ ਅੰਦਰ ਕੈਦ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਧੁੰਦਲਾ ਰਹੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉਪਰ ਅਜਿਹਾ ਦਬਾਅ ਬਣਾਏ ਕਿ ਉਹ ਭੂਤਕਾਲ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਦਰੁਸਤੀ ਕਰੇ। ਸਵਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਜਾਂ ਦੂਰੀ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਵਾਲ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਜਾਂ ਦੂਰੀ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ, ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਜੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਨ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਆਉਂਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਇੰਨਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੇਤਰ ਦੂਜਾ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਦੂਰੋਂ ਫ਼ਤਹਿ ਬੁਲਾਉਣਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸਲਾਮ (ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਨਾਲ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਬੇਲੋੜਾ ਇੱਟ-ਖੜੱਕਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਿਰਕੂ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚਲੇ ਸਭਨਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਉਪਰ ਵੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧ ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ਼ ਫੈਲਣ।

ਭਾਰੀ ਆਕਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਜਿਨਸਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪਾਸ ਇਕ ਮਾਤਰ ਵਿਕਲਪ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣਾ ਵਪਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਪੱਛਮੀ ਤੇ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮੁਨਾਸਬ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਮੋਰੀ ਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਵੇ-ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਜਿਹੜੀ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਉਪਰ ਠੋਸੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਕਾਲੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ

ਪੀ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ

ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰੀਬ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਬਹੁਤ ਮੱਠੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਉਦਾਰਵਾਦ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਨਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਣ ਲੱਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬਿਜਨਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਫੋਬਰਸ ਵਲੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 400 ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹਰ ਸਾਲ ਛਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਨ 1982 'ਚ ਸਾਰੇ 400 ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਰਕਮ 9200 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਸੀ, ਜੋ 2006 'ਚ ਵਧ ਕੇ 1 ਲੱਖ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਹੋ ਗਈ। 1982 'ਚ ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ 21 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਨ 2006 ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਅਜਿਹੇ ਧਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸਿਰਫ 2 ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਇੰਨੀ ਭਾਰੀ ਰਕਮ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੁਪਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਨ 2000 'ਚ ਅਮੀਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਕਨੋਮਿਕ ਕੋਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨੇ 40 ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ, ਜਿਥੇ ਗੁਪਤ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 35 ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 49 ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਹਿਤ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਗੁਪਤ ਖਾਤਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ 'ਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ। ਇਹ ਥਾਵਾਂ ਹਨ-ਅੰਡੋਰਾ, ਨਿਚੇਨਸਟੀਨ ਅਤੇ ਮੋਨਾਕੋ। ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਲਗਜ਼ਮਬਰਗ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕਸੌਟੀ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ 'ਚ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬੈਂਕ ਯੂ.ਬੀ.ਐਸ. ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 78 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਢਾਈ ਸੌ ਅਮਰੀਕੀ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਕ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਿਊਜ਼ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ 2500 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 5000 ਤੱਕ ਗੁਪਤ ਖਾਤੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਯੂ.ਬੀ.ਐਸ. ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 52000 ਅਮਰੀਕੀ ਗਾਹਕਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਵੇ। ਇਥੇ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਸਿਰਫ ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗੁਪਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਲਾ ਧਨ ਜਮ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਹ ਜਮ੍ਹਾ ਰਕਮ 1,40,000 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਈ-ਮੇਲਾਂ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀਆਂ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ 'ਚ ਘੁੰਮ ਰਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਯੂ.ਬੀ.ਐਸ. ਬੈਂਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਵਿਸ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਮਾਰਕੀਟਸ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਰਗਾ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਪਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਾਲਾ ਧਨ ਤਾਂ ਕੀ ਕੱਢਣਾ ਹੈ, ਇਥੇ ਤਾਂ ਕਾਲਾ ਧਨ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ 'ਚੋਂ ਨਕਦ ਰਕਮ ਕਢਵਾਉਣ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਹੁਣ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2009 ਤੋਂ ਇਹ ਟੈਕਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਚੋਣਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨੇਤਾ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਪੈਸਾ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਗੁਪਤ ਨਕਦੀ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬਿਜਨਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਫੋਬਰਸ ਵਲੋਂ ਇਕ ਟੈਕਸ ਮਿਸ਼ਰੀ ਸਕੋਰ ਵੀ ਛਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਨ 2007-08 ਵਿਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਧੜਾਧੜ ਛਾਪੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਟੈਕਸ ਸਰਵੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇਹ ਛਾਪੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਲਾ ਧਨ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਟਾਪੂਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ 100 ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਅੰਦਰ ਦੋ ਟਾਪੂ ਜਰਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰਨਸੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 50-40 ਫੀਸਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਤੀ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨਕਦੀ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦਾ ਆਈਸਲ ਆਫ ਮੈਨ ਨਾਮੀ ਟਾਪੂ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦਾ ਕੇਮੇਨ ਆਈਲੈਂਡ ਟਾਪੂ ਗੁਪਤ ਖਾਤਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਡੋਮੇਨਿਕ, ਗ੍ਰੇਨਾਡਾ ਅਤੇ ਸੇਂਟ ਕੀਟਸ ਤੇ ਸੇਂਟ ਵਿਨਸੈਂਟ ਵਰਗੇ ਟਾਪੂ ਵੀ ਇਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੰਨੀਆਂ-ਪ੍ਰਮੰਨੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵੀ ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ 'ਚ ਸਹਾਇਕ ਬਣਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ।

ਉਥੇ ਟੈਕਸ ਉਸੇ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਥੇ ਹੀ ਕਮਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਥਾਵਾਂ ਵੀ ਕਾਲਾ ਧਨ ਲੁਕਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਟਿਕਾਣੇ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗੁਪਤ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਪੈਸਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆਵੇ। ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਰਾਜਗ ਸਰਕਾਰ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਈ ਤਾਂ ਉਹ 100 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਾਲਾ ਧਨ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਗੇ।

ਠੰਡਾ-ਠੰਡਾ ਜਿਹਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਚੋਣ ਚਕੱਰ

ਵੇਂਕਟੇਸ਼ਨ ਵੇਂਬੂ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਹਦ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਖਰਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਹੀ ਉਹ ਆਯੋਜਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਕ ਅਰਬ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਿਸਮਤ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਬੇਹੱਦ ਸੁਸਤ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਚੋਣਾਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਹਾਉਤਸਵ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਅਦਭੁਤ ਰੌਣਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਜੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਖ਼ੂਬ ਢੋਲ ਨਗਾਰੇ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਾਸ਼ਣ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਹਾਸੇ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਦੌਰ ਚੱਲਦੇ ਸਨ, ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਬਾਣ ਛੱਡੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸਾਮਾਜਕ ਵਿਵਹਾਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਰਾਜਨੇਤਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ। ਕੁਝ ਹਫਤੇ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਨੂੰ ਰਿਐਲਟੀ ਸ਼ੋਅ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਕੋਈ ਵੀ ਟੀ.ਵੀ. ਕਥਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਜੋ ਇਕ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦੀ 'ਗੰਭੀਰਤਾ' ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਪਰਪੱਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ? ਦਰਅਸਲ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲ ਅੱਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਸੁੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬੋਰੀਅਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚੋਣ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਫੱਟ ਜਾਂ ਨੌਸਿਖੀਆ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਰਿਆਦਾਵਾਂ ਉਲੰਘ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਾਜਨੇਤਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦਾ-ਚੰਗਾ ਕਹਿੰਦਾ ਵੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਹੀ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਆਲੋਚਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦਵੈਤਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਟੀਕਾ-ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਾਣਤਾਣ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ 1991 ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਇਕ ਵਾਕਿਆ ਸੁਨਾਉਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਿਕਨ ਬਿਰਆਨੀ ਚੋਣ ਥੀਮ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਦੂਨ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਖਾ ਮਣੀਸ਼ੰਕਰ ਅਈਅਰ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਤੰਜਾਵੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮਲਿਆਦੁਤੁਰਈ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ (ਜਨਮ ਤੋਂ, ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ) ਹੋਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਉਹ ਅੰਨਾ ਦਰਮੁੱਕ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਿਰੋਧੀ ਅਭਿਆਨ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਸਨ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਅਈਅਰ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਲਿਆਦੁਤੁਰਈ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੁਬਈ' ਬਨਾਉਣ ਜਿਹਾ ਅਵਿਵਹਾਰਿਕ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਦਰਮੁੱਕ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਿਰੋਧੀ ਅਭਿਆਨ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਤਾਂ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਮਾਸ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਵਾਲੇ ਮਲਿਆਦੁਤੁਰਈ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਈਅਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਕ ਵਿਚ ਚਿਕਨ ਬਿਰਆਨੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਲੋਕ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੌਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿਕਨ ਬਰਿਆਨੀ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮਸਾਲਾ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੱਥੋਂ ਹੱਥ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੂਬ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਭਾਸ਼ਣ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਸੁਸਤ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਵਕ-ਜੜਤ ਗਾਇਬ ਹੈ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਵਾਜਪਈ ਅਤੇ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਭਿਆਨ ਜੀਵਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਇਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਭਾਸ਼ਣ ਕਲਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵਾਜਪਈ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਖਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਬਾਅਦ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦ ਉਹ ਮੰਚ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਧਾਰਾ ਬਣ ਕੇ ਫੁੱਟਣ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਮਾਕਪਾ ਤਕ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦਾ ਕੌਸ਼ਲ ਸਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਚੋਣਾਂ ਪਾਰਟੀ ਆਧਾਰਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨੀ ਤਵੱਜ਼ੋ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੀ ਪੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਹਰ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਵੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਉਮੀਦ ਵਿਚ ਵੋਟ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੋਟਰ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਹਰਹਾਲ, ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਭਿਆਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਸਾਲਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਚਿਕਨ ਬਰਿਆਨੀ ਮਸਾਲੇ ਜਿਹਾ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਅੱਯਰ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਲਿਆਦੁਤੁਰਈ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੁਬਈ' ਬਣਾਉਣ ਜਿਹਾ ਅਣਵਿਹਾਰਕ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅੰਨਾ ਦ੍ਰਮੁੱਕ ਦੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਤਾਂ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਸ 'ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਵਾਲੇ ਮਲਿਆਦੁਤੁਰਈ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਵਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਯਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਕ ਵਿਚ ਚਿਕਨ ਬਰਿਆਨੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਆਈਂ ਭਾਈ ਡਾਂਗ ਵਾਲਿਆ!

ਲਿਖਤੁਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਈ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ 'ਸੀਤਲ' ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਕਿਤਾਬ 'ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਿਵੇਂ ਗਿਆ?' ਪੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ। ਛੇਵੀਂ-ਸੱਤਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਚੁਸਤ-ਚਲਾਕੀਆਂ, ਸਿਆਸੀ-ਘੁਣਤਰਬਾਜੀਆਂ ਅਤੇ ਛਲ-ਕਪਟ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ, ਬਾਲ-ਮਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਮਨ ਵਿਚ ਬੜੇ ਤਿੱਖੇ ਹੈਰਾਨੀ ਭਰੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਾਈਆ ਜੀ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਦਕਾ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਿਆ- ਇਨਾ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਨਿਪੁੰਨ ਨੀਤੀਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਸਿਹੁੰ ਡੋਗਰੇ ਦੀਆਂ ਮੱਕਾਰੀ ਭਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੱਗਾ? ਮਹਾਰਾਜਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਲਦੇ ਸਿਵੇ, ਖਾਲਸਾ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕੇ? ਸੰਧਾਵਾਲੀਏ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਧਿਆਨੂੰ ਡੋਗਰੇ ਦਾ ਯੋਗਾ ਚਿੱਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ? ਅਟਾਰੀ ਵਾਲਾ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ, ਸਾਰਾ ਭਾਣਾ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗਾਨਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰਣ-ਤੱਤੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਡੋਗਰੇ ਭਰਾ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਕਿਉਂ ਜਾ ਬੈਠਾ ਸੀ?

ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਸੁਣ ਕੇ, ਭਾਈਆ ਜੀ ਨੇ ਮੋਹ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਹਉਕਾ ਭਰਦਿਆਂ ਆਖਣਾ- "ਕਾਕਾ ਪੁੱਤ, ਹਾਲੇ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝਣ ਦੀ। ਵੱਡਾ ਹੋਏ ਤੋਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੁੱਤ-ਪੁਣਾ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਆਮ ਬੰਦਾ ਬੱਸ ਹੱਥ ਮਲਦਾ ਈ ਰਹਿ ਜਾਂਦੈ!" ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹਵਾਈਆਂ ਉਡਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤਾਕੀਦ ਕਰਨੀ- "ਮੱਲ ਤੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹ ਲਈਂ!" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਤਾਬ ਨੀਝ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।

ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ-ਵਿਰਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਚੌੜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨਾਲੋ ਭਾਈਆ ਜੀ ਸਿੱਖ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਪੱਕਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਯਥਾ-ਯੋਗ, ਪੰਥਕ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਬਣੇ ਸਨ ਤਾਂ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਣ ਆਏ- "ਬਈ ਗਿਆਨੀ 'ਡੈਲੀਕੇਟ' ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਹੋਣ!" ਇੰਜ ਸਾਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਲਗਾਉ, ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲਿਆ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਭਾਈਆ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਰਾਤ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਧੀ!

ਸਮਾਂ ਆਪਣੀ ਤੋਰੇ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੌਮ ਵਿਰੁਧ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀਆ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੂਝਣ ਦਾ ਇਸ ਦਾ ਲੰਬਾ ਇਤਿਹਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਜੁਝਾਰੂ ਖਾਸਾ ਖੁਰਦਾ ਗਿਆ। ਕੌਮ ਬੜੇ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਪੈਂਡਿਆਂ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀ, ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮੂਹਰੇ ਹਿੱਕ ਤਾਣ ਕੇ ਖਲੋਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈਂਦਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਫ ਸਿਖਇਜ਼ਮ' ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕੌੜਾ-ਸੱਚ ਉਚਾਰਨਾ ਪਿਆ-

"ਬਹੁਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਮੱਤ ਗਿੱਟਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੱਤ ਸਹੀ ਟਿਕਾਣੇ, ਭਾਵ ਸਿਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਰਲ ਕੇ, ਹਥਲੇ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਸ 'ਸਹੀ ਮੱਤ' ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਏਜੰਟ' ਜਾਂ 'ਨਾਸਤਿਕ' ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।"

ਉਦੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਂਗ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਲੋੜੋਂ ਵਧ ਤਿੱਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਕਾਫੀ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ, ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਵਾਬਾਸਤਾ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ, ਫਿਰ ਅੱਠ ਕੁ ਸਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅਸਲ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। 'ਮੇਰੀ ਮੜ੍ਹੀ ਵੀ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ' ਵਰਗੇ ਪੱਕੇ ਦਾਅਵੇ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸਮਝੌਤੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾ ਪੀਲੇ ਪੀਲੇ ਲੱਡੂ ਖਾ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਦੇਖੇ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਹਿੱਤ ਪਾਲਣ ਲਈ 'ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ' ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਥਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਲਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖੇ। ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਬਣਦੇ ਦੇਖੇ, ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ 'ਉਪਰੋਂ' ਫੁਰਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਭੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਲੱਦ-ਲੱਦਈਆ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਿਆ। ਭਾੜੇ 'ਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗਾਂ-ਮੱਝ ਵਾਂਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅੱਗੇ 'ਮਾਲ-ਮੱਤਾ' ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਦੇਖਿਆ। 'ਤਕੜੇ ਦਾ ਸੱਤੀਂ ਵੀਹੀਂ ਸੌ' ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਦੇਖਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ-ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਟੱਬਰ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਖਾਤਰ, ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਰੌਂਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਦੇਖਿਆ....ਇਹ 'ਦੇਖਿਆ... ਦੇਖਿਆ.... ਦੇਖਿਆ' ਵਾਲੀ ਰਟ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਕੋ ਗੱਲ ਮੁਕਾਵਾਂ!-ਸੰਨ 1905 ਦੇ ਚੜ੍ਹਾ ਮੌਕੇ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਸਿੱਖ ਜਾਗਰੂਕ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਚੁਕਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਹੁਣ ਬਿਪਰਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ, ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ, ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿਚ, ਬਾਦਲ-ਦਲ ਟ੍ਰੇਡ ਮਾਰਕਾ 'ਅਕਾਲੀ ਮੂਰਤੀਆਂ' ਫਿੱਟ ਕਰ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ-ਮੁਹਰੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਅਕਾਲੀ' ਹੀ ਦਿਖਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੈਣ ਉਹ 1905 ਵਾਲੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਰੂਪ ਹੀ! ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਇਹ 'ਅਕਾਲੀ ਤਮਾਸ਼ਾ' ਦੇਖਦਿਆਂ, ਮੇਰੀ ਵੀ ਧੌਲੀ ਦਾਹੜੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਭਾਈਆ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਫਿਰ 'ਬਾਦਲ ਦਲ' ਹੁਣ 'ਭਾਜਪਾਈ ਦਲ' ਬਣਦਾ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਬੇਬਸ ਹੋਏ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ਾਂ-ਦੇਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਉ, ਪੰਜਾਬ ਸਾਡੀ ਜੰਮਣ-ਭੋਇੰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਵਰੋਸਾਈ ਉਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਰੀਝਾਂ, ਉਮੰਗਾਂ ਤੇ ਚਾਅਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ' ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇੰਜ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਰਹੋਗੇ? ਕੀ ਇਸ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਉਪਰ ਇਕੋ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀ ਅਕਾਸ਼ ਵੇਲ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੋਈ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਦੇਖੀ ਜਾਉਗੇ? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ-ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਿੰਜੀ ਹੋਈ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਉੱਪਰ ਭੋਰਾ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਵਰਗਿਆਂ ਨੇ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਇਕੱਤਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿੱਥੇ ਸਨ? ਇਕ ਸਮੇਂ 'ਪੈਪਸੂ ਸਟੇਟ' ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਇਤਫਾਕਨ ਹੀ ਮਾਮਾ-ਭਾਣਜਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰੀ ਲੋਕਾਈ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮਾਮੇ-ਭਾਣਜੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ' ਆਖਦਿਆਂ ਥੂਹ ਥੂਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਓ ਯਾਰੋ ਲੋਹੜਾ ਆ ਜਾਏ ਆਹ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਤੇ ਇਕੋ ਕੁਣਬਾ ਛਾਇਆ ਹੋਇਐ? ਅਸੀਂ-ਤੁਸੀਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਕੇ 'ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ' ਕਰਦੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ! ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ ਸਾਡਾ ਦਾਦੂ ਦੀ ਕਬਰ ਨੂੰ ਤੀਰ ਦੀ ਮੁੱਖੀ ਨਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸ? ਕਿੱਧਰ ਗਏ ਸਾਡੇ 'ਪੰਚ ਪ੍ਰਵਾਨ, ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨ' ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਿਧਾਂਤ? ਚਲੋ ਖੈਰ, ਸਿਆਸੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹ 'ਟੱਬਰ ਪਾਲੂ ਮਹਿਕਮਾ' ਜਿਹੜੀ ਕੜ੍ਹੀ ਘੋਲਣੀ ਹੈ ਘੋਲੀ ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਮਾਂ-ਜਥੇਬੰਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ। ਸੱਤ ਘਰ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਡੈਣ ਵੀ ਛੱਡ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਰਹਿਣ ਦੇਣ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਨਾ 'ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ' ਚਲਾਉਣ? ਧਰਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਤਾਂ ਨਾ ਬਣਾਉਣ।

ਤਹਿਰੀਰ ਲੰਬੀ ਹੋਣ ਦੇ ਡਰੋਂ, ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਲ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਲੋਕ-ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਵੋਟ ਇਕ ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਹੈ, ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਖੱਬੀਖਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੱਪਣੀ 'ਚ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦੈ। ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੌਰਵਮਈ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਦਰਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਪੰਥਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ 'ਆਪਣਿਆਂ' ਹੱਥੋਂ ਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵੱਢ-ਵੱਢ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੈ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ, ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਗੜ-ਤਿਗੜ ਚੁੱਕੇ ਇਸ 'ਦਲ' ਵਿਚ ਮੁੜ ਕੇ ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾਈ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ ਹਵਾ ਰੁਮਕਣ ਲੱਗ ਪਵੇ? ਲਓ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਭਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ 'ਹਾਂ-ਮੁਖੀ' ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕ 'ਲੋਕ ਰੁਚੀ' ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਮੈਂ ਸਵਰਗੀ ਜਥੇਦਾਰ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ 'ਵੈਰਾਗੀ' ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ, ਹੋਲੇ-ਮੁਹੱਲੇ ਮੌਕੇ ਹੁੰਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਹੈ-

ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੀਰਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬੀਬਿਆਂ-ਰਾਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਕਾਲਜ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਲੁੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਵਿਗੜ ਗਿਆ। ਐਸ਼-ਪ੍ਰਸਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਘਰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਜੇਬ-ਖਰਚਾ ਮੰਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਿਉ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਨਸ਼ੇ-ਪੱਤੇ ਦੀ ਲੋਰ 'ਚ ਉਂਧਿਆਂ ਪਾਈ ਰੱਖਦਾ। ਪਰ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਵਿਚਾਰੀ ਇਧਰੋਂ-ਉਧਰੋਂ ਫੜ ਫੜਾ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜੇਬ ਖਰਚਾ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਫਜ਼ੂਲ-ਖ਼ਰਚੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆਈ ਮਾਤਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਭੂਹੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਾਲਜੀਏਟ ਕੋਠੇ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ।

ਅਖੇ ਜੇ ਨਹੀਂ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ। ਮਮਤਾ ਮਾਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਤਰਲੇ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਥੱਲੇ ਆਉਣ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੰਗ ਪਿੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਖਰਚਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਗਿੱਝੇ ਹੋਏ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਇਹ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੀ ਅਪਨਾ ਲਿਆ। ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਜੇਬ ਖਰਚੇ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਸੁਣ ਕੇ, ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਰੇ ਛੱਤ ਉੱਪਰ। ਮਾਤਾ ਵਿਚਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਬੰਨਣੇ ਪੈਣ।

ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਵਲੋਂ ਮਮਤਾ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆਈ ਮਾਤਾ ਇਕ ਦਿਨ ਗਵਾਂਢ ਰਹਿੰਦੇ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਘਰੇ ਜਾ ਫਰਿਆਦੀ ਹੋਈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਸੁਣ ਕੇ ਜੱਟ ਨੂੰ ਤਰਸ ਆ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਮਾਈ ਜਦ ਹੁਣ ਤੇਰਾ ਮੁੰਡਾ ਕੋਠੇ ਚੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸੱਦ ਲਈਂ। ਬਾਕੀ ਮੈਂ ਜਾਣਾ, ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਜਾਣੇ। ਪਾੜ੍ਹਾ ਤੇਰਾ ਸੁਧਰ ਜਾਊ। ਦੂਜਾ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਉਹੀ ਡਰਾਮਾ! ਮੁੰਡਾ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਛੱਤ ਉੱਪਰ। ਤਹਿਸ਼ੁਦਾ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗਵਾਂਢੋ ਜੱਟ ਆ ਗਿਆ। ਕੋਠੇ ਖੜ੍ਹਾ ਮੁੰਡਾ ਥੱਲੇ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਧਰੋਂ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਿਹੀ ਡਾਂਗ ਫੜੀ ਜੱਟ ਵਿਹੜੇ ਆ ਵੜਿਆ। ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ- "ਲੈ ਪੁੱਤ, ਮਾਰ ਥੱਲੇ ਛਾਲ, ਜੇ ਆਪਦੇ ਪਿਉ ਦਾ ਹੈਂਗਾ?" ਮੁੰਡਾ ਲੱਗਾ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਦੀ ਐਕਟਿੰਗ ਜਿਹੀ ਕਰਨ।

ਖੰਘੂਰਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਜੱਟ ਫਿਰ ਗਰਜਿਆ- "ਪਾਂਧਾ ਨਾ ਪੁੱਛ ਬੱਚੂ, ਮਾਰ ਛਾਲ ਛੇਤੀ, ਅੱਜ ਤੇਰਾ ਈ 'ਇਲਾਜ' ਕਰਨ ਆਇਆਂ!" ਜਥੇਦਾਰ ਵੈਰਾਗੀ ਜੀ ਬੜੇ ਵਿਅੰਗਮਈ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ- "ਗਵਾਂਢੀ ਜੱਟ ਦੀ ਡਾਂਗ ਨੇ ਮੀਰਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਵਿਗੜਿਆ ਮੁੰਡਾ, ਜਿਹੜਾ ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਜ-ਮਸਤੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ 'ਭਿੱਜੀ ਬਿੱਲੀ' ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਘੈਂਸ ਘੈਂਸ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀ!"

ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਦੀ ਕਦੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕੁਝ 'ਅਣ-ਕਹਿਆ' ਵੀ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦੈ! ਵੈਰਾਗੀ ਜੀ ਦੀ ਉਕਤ ਨਸੀਹਤਨੁਮਾ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਫਿੱਟ ਕਰਕੇ, ਪਾਠਕ ਤੁਸੀਂ ਆਪੇ ਸਿੱਥ ਲਉ। ਹਰੇਕ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਮੌਕੇ ਕੋਠੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪੰਥ ਪੰਥ ਕੂਕਦਿਆਂ, ਰਾਜ ਗੱਦੀਆਂ ਮੱਲਣ ਵਾਲੇ, ਪੰਥ ਪੱਲੇ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ ਖੁਆਰੀਆਂ!

ਪੰਥ ਦੇ ਨੀਲੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਨੂੰ 'ਕੈਸ਼' ਕਰਕੇ, ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰਨ ਵਾਲੇ ਜੇ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰਦੇ ਤਾਂ ਆਉ ਆਪਾਂ 'ਪੰਥ ਪਾਤਸ਼ਾਹ' ਨੂੰ ਗੁਜਾਰਿਸ਼ ਕਰੀਏ ਕਿ ਐਤਕੀਂ ਵੋਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹ ਇੰਜ ਕਰੇ ਕਿ ਅਕਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਗੁਆਂਢੀ ਆਪੇ ਹੀ ਵਿਹੜੇ ਆਣ ਵੜੇ। ਉਸਨੂੰ 'ਵਾਜਾਂ ਨਾ ਮਾਰਨੀਆਂ ਪੈਣ ਕਿ ਆਈਂ ਭਾਈ ਡਾਂਗ ਵਾਲਿਆ!

***

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਲੱਜ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ...

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 18 ਅਪਰੈਲ ਵਾਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ, ਦਲੇਰੀ ਭਰਿਆ, ਵਕਤ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦੀ ਬੇਬਾਕ ਕਲਮ ਦੇ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੋਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਬੋਲੀ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ 'ਬੇੜਾ-ਗਰਕ' ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਅਸੀਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਕਾਫੀ ਆਉਣ ਜਾਣ ਜਾਟ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਜਾਟ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲੱਚਰ ਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ, ਖਾਸਕਰ ਦਿਓਰ ਭਰਜਾਈ ਦੀ ਨੋਕ-ਝੋਕ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਸਿਰ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਅੱਜ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਜਿਸ ਗਾਇਕਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੱਤ ਦੀ ਹੈ। ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੱਤ ਵਿਚ ਔਰਤ-ਮਰਦ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣਾਈ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਤ ਸੁਣੋ ਬੇਸੁਰੇ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ। ਰੱਬ ਕਰੇ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦੀ ਕਲਮ ਚੱਲੇ ਔਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਛ ਔਰ ਜ਼ਿਆਦਾ।

ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ 'ਨੈਣ ਝੂਰ'
ਸੈਂਟਾ ਕਲਾਰਾ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਹੀ ਕਿਉਂ?

18 ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਲਿਖਤੁਮ ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕਾ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਲਾ ਝਾੜਿਆ ਹੈ ਉਹ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਉਹੀ ਕੁਝ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਰੋਤੇ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਪੁੱਛੇ। ਬਾਕੀ ਇਖਲਾਕ, ਸਦਾਚਾਰ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਇਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬੇਹਯਾਈ ਦੀ ਹੱਦ ਹੈ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੂਜੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅੱਜ ਤੋਂ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਿਵਰਜਿਤ ਸਨ ਅੱਜ ਉਹ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਪੱਚੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲਾਂ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੱਛਮੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਉਤੇ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਇਖਲਾਕੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਫਰਕ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਇਕ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀ ਦੇ ਕੱਠਿਆਂ ਤੁਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਝੱਟ ਡਾਂਗਾਂ ਉੱਲਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਜ ਵੈਲਨਟਾਈਨ ਡੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਹੀ ਗੱਲ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਜਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਰ ਗਾਇਕਾਂ ਵਲੋਂ ਲੱਚਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਗਾਉਣ ਦੀ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਕੱਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ, ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ 'ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਿੱਠਣੀਆਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਲੱਚਰ ਗਾਇਕੀ ਕੋਈ ਅੱਜ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਇਸ ਦੀ ਗਾਥਾ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਨੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ 'ਮੇਰਾ ਬੜਾ ਕਰਾਰਾ ਪੂਦਨਾ' ਗਾਇਆ ਸੀ ਇਹ ਗੀਤ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਲੁੱਚਾ ਹੈ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਜ ਹੈ, ਇਹ ਕੱਲੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਜੇ ਕੋਈ ਕਲਾਕਾਰ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਹਲਕਾ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਲੋਕ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਥਰੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੋਕ ਵਾਲੀ ਐਡ ਵਿਚ ਕੋਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਜਿਹਾ ਦੱਸ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ

ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ

ਲਿਖਤੁਮ ਕਾਲਮ ਵਿਚ 'ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਵੇਂ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਤੁਹਾਡੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸਾਧਾਰਣ ਜਿਹੇ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਮਿਲੀ। ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ। ਇਕ ਲੇਖਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸਾਂਝ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪਾਈ ਰੱਖੋਗੇ।

ਇੰਦਰਜੀਤ ਮੰਗਾ, ਪਿਟਸਬਰਗ

ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚੇਤੇ ਆ ਗਏ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਚਾਚਾ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਤੋਂ ਚਾਹ ਅਸੀਂ ਵੀ ਪੀਤੀ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੀ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨ ਚੇਤੇ ਆਏ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਕਾਲਜ, ਹਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕਿਰਦਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਤੁਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਨਿਭਾਅ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਵਧਾਈ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ।

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਕੈਨੇਡਾ
ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ
ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਖੇਡ-ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ: ਇਥੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਰਹੀ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੇ ਓਪਨ ਕਬੱਡੀ ਹੀ ਜਿੱਤੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਅੰਡਰ 18 ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ ਵੀ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਜਦੋਂਕਿ ਅੰਡਰ 21 ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਤੇ ਰਹੀ।

ਓਪਨ ਕਬੱਡੀ ਵਿਚ ਕੁਲ ਚਾਰ ਟੀਮਾਂ ਖੇਡੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ,ਬਿੱਟੂ ਅੱਚਰਵਾਲ, ਲਾਲੀ ਤੇ ਹਰਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ ਜਿਹੇ ਜਾਫੀਆਂ ਤੇ ਜੋਨੀ, ਅੰਕਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬੀ ਜਿਹੇ ਧਾਵੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਟੀਮ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 35.5 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 38.5 ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਇਸ ਟੀਮ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਕਬੱਡੀ ਅੰਡਰ 21 ਵਿਚ ਕੁਲ ਚਾਰ ਟੀਮਾਂ ਖੇਡੀਆਂ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਟੀਮ 36 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਅਤੇ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਕੈਵਿਨ ਸੰਧੂ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਹੇਠ ਖੇਡੀ ਟੀਮ 34 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਤੇ ਰਹੀ।

ਮਾਈਕਲ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਹੇਠ ਖੇਡੀ ਅੰਡਰ 18 ਟੀਮ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਨੂੰ 27 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 36 ਨੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੀ।

ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਓਪਨ ਕਬੱਡੀ ਵਿਚ ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਨੂੰ ਬੈਸਟ ਸਟਾਪਰ ਅਤੇ ਜੋਨੀ ਨੂੰ ਬੈਸਟ ਰੇਡਰ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਟੀਮ ਅਵਤਾਰ ਤਾਰੀ, ਬਲਜੀਤ ਸੰਧੂ, ਬਲਜੋਗ ਸੰਧੂ, ਦਿਲਬਾਗ ਸੰਧੂ, ਸੁਖਬੀਰ ਸੰਧੂ, ਕਾਲਾ ਟਰੇਸੀ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਜੌਹਲ ਦੀ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਕਲੱਬ ਦੀ ਟੀਮ ਨਿਊਯਾਰਕ ਖੇਡਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੱਸਾ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਲੱਛੀ ਕਾਲੇ ਸੰਘਿਆਂ ਦਾ ਭਾਣਜਾ ਹੈ, ਵੀ ਹੁਣ ਕਲੱਬ ਵਿਚ ਆ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਤਸਵੀਰਾਂ:ਮੋਗਾ ਵੀਡੀਓ

Bob Lynn Edwards, Jr.
Attorney at Law

Over 17 Years Handling Family Law Cases in Fremont, California, All Aspects of Divorce Including Child Support, Child Custody, Spousal Support, Property Division, Restraining Orders, Modification of Support, Etc.

Free Initial Consultation

Ph:510-770-0500

www.BobEdwards.com

3869 Peralta Boulevard, Fremont CA 94536-3712

SINGH PINLESS COMMUNICATION

NO Hidden Charges, Connection Fee, Montly Fee, Rental Fee, Other Charges

www.singhpinless.com

(ਇਸ ਸਾਈਟ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵੀ ਫੋਨ ਚਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ) ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਡਾਲਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਸੈਲ ਫੋਨ, ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਫੋਨ ਤੋਂ ਵੀ ਕਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜੀ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਐਡ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਇਕ ਮਿੰਟ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੇ ਇਕ ਮਿੰਟ ਹੀ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗਣ ਤੇ ਪੂਰੀ ਕਾਲ ਹਿਸਟਰੀ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

$100 ਵਿੱਚ 79 ਘੰਟੇ

2.1¢ Per Minute

ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਆਪਣੇ ਭੈਣਾਂ, ਭਰਾਵਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਰਤੀਆ ਸਸਤੀ ਫੋਨ ਕੰਪਨੀ

ਇੰਡੀਆ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਲੈਂਡ ਲਾਈਨ ਤੇ 2.4 ਸੈਂਟ (69 ਘੰਟੇ 30 ਮਿੰਟ)

ਕਾਲ ਕਰੋ 661-889-1927

M.K. Nijjar DDS
Ruchi Nijjar DDS

Laser Dentistry
No shots, No Drill, No Pain.
Family Dentistry
Cosmetic Dentistry

*Esthetic Crowns, Bridges & Dentures Teeth Whitening * Oral Surgery Root Canal Treatments*
Treatments & Prevention of Gum Diseases New Patients & Children Welcome

510-794-7058

WWW.DRNIJJAR.COM

(Across From Washigton Hospital & Bart)
1895 Mowry Ave. Ste 104 Fremont

Attention Business Owners!!

Are You Worried About Your Business When You`re Not There?

Are Worries Keeping You Awake?

Watch Your Business AnyTime Any Place.

NO PAYMENTS For 3 Months

For A Free Estimate Call Sidhu 209-495-3905

Financing & Lease Options For 12, 24, 36 Months Available.

ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ, ਸਹੀ ਕੰਮ

ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਂ ਬਿਜਨਸ 'ਤੇ ਸਿਕਿਉਰਟੀ ਸਿਸਟਮ ਲਵਾਓ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਜਾਓ

DVR UNLIMITED

Sidhu 209-495-3905 www.dvrunlimited.com

ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿੱਸਿਆਂ, ਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦਾ ਸਦਾ ਹੀ ਖ਼ਰੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਬਾਰੇ ਚਲ ਰਹੀ ਬਹਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਰਤਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦਲਿਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਰਚੀ, ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਬਾਰੇ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿੰਬਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਸਾਂਝੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਇਕ-ਦੂਜੀ ਦੀ ਪੂਰਕ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਜੇਕਰ ਥੁੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋ ਕੇ ਉੱਠਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਤਾਂ ਪਾਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੌਰ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣਿਆ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਇਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਂਭੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਾਬਰੀ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਨਾਬਰ ਲੋਕਾਂ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀਆਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿੰਬਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਿਹਤਰੀ ਦਾ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਸੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਉੱਤੇ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੜਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਆਪਣੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਸੋ ਉਹ ਜ਼ਾਰ-ਜ਼ਾਰ ਰੋਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕੱਲੇ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਧ੍ਰੋਹ ਹੈ।

ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਗਰਗ, ਆਤਮਾ ਰਾਮ, ਹਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਟਰਸਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰੜਾ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਲਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਟਰਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਧੋਲਾ (ਯੂ.ਕੇ.) ਅਤੇ ਪਾਸ਼ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਟਰਸਟ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਧੰਜਲ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ।

ਸੁਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਇਕਬਾਲ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੱਧੂ

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਇਸ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਅਤੇ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਥੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਟਰਸਟ ਵਲੋਂ ਇਨਲਕਲਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ 70ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸੁਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ। ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ, 'ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਸਿਆਸਤ ਤੱਕ:ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ'।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਧੀ ਇਕਬਾਲ ਉਦਾਸੀ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਦੋ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਅਧਿਆਪਕਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਗਾਇਆ।

ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਟਰਸਟ ਵੱਲੋਂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ

ਕਵਾਤਰੋਚੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ, ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਹੱਥ ਆਇਆ ਮੁੱਦਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਨ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਦਮ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਖਿਲਾਫ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੋਫ਼ੋਰਸ ਸੌਦੇ 'ਚ ਦਲਾਲੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇਟਲੀ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਓਟਾਵੀਓ ਕਵਾਤਰੋਚੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਦੇ ਕੰਮਕਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਟਰਪੋਲ ਨੇ ਕਵਾਤਰੋਚੀ ਦਾ ਨਾਂ ਰੈਡ ਕਾਰਨਰ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਉਧਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ ਸਟੰਟ ਹੈ।

ਕਵਾਤਰੋਚੀ ਸੰਬੰਧੀ ਨੋਟਿਸ ਤਹਿਤ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਵਾਤਰੋਚੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਦੀ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਵਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿਛਲੇ ਅਕਤੂਬਰ 'ਚ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਮਿਲਨ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਏ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਹਰਸ਼ ਬਹਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਮਲਾ 1999 ਤੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਏ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਦਾ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਲਗਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਿੱਤਰੇ

ਸੰਗਰੂਰ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਿਤਰਦਿਆਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਆਏ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਇਕ 21 ਮੈਂਬਰੀ ਜਥੇ ਨੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਰੁਲਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਟੈਕਸੀਆਂ ਤੋਂ ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਰੋਕਣ ਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਗਏ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਯੂ.ਕੇ. ਤਲਵਿੰਦਰ ਢਿੱਲੋਂ, ਸਲਵਿੰਦਰ ਮੱਲ੍ਹੀ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜਗਪਾਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ ਅਤੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਇਸ ਜਥੇ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਵਾਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੀ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਚੋਣ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਬਥੇਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇਕ ਪੈਰ ਵੀ ਪੁੱਟ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਧਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਸੜਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕਈ ਲੀਡਰਾਂ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਦੁੱਖੜੇ ਭਰੀ ਤੇ ਨਰਕ ਬਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੀਡਰ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਯੋਧਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਗਲੋਲੀ, ਰਾਜਵੀਰ ਠਸਕਾ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.(ਐਮ.) ਦੇ ਤਹਿਸੀਲ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਬੀਰਬਲ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਜ਼ਿਲਾ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖੰਡੇਵਾਲ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਘੋੜੇਨਬ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਅਤੇ ਜਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਸੈਲਮਾ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਝਲਕੀਆਂ

ਤਸਵੀਰਾਂ:ਮੋਗਾ ਵੀਡੀਓ, ਫਰਿਜ਼ਨੋ

ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੰਘੀ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਵਿਚ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਸ. ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਤਾਬੜ ਤੋੜ ਹਮਲੇ ਵੀ ਕੀਤੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਘਪਲੇ 'ਚੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 55 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਖ਼ਾਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਚੈਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਟੂਡੇ ਹੋਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 55 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਰਕਮ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਖ਼ਾਤੇ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਵੋਹਰਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤਲਬ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਆਈ-ਗਈ ਕਰ ਕੇ ਇਸ 'ਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ। ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਚੈਕ ਨੰਬਰ 00017 ਮਿਤੀ 21.10 2005 ਰਾਹੀਂ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਚੈਕ ਨੰਬਰ 437879 ਮਿਤੀ 14.1.2006 ਰਾਹੀਂ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖ਼ਾਤੇ 'ਚ ਟੂਡੇ ਹੋਮ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਸਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਘਪਲੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਘਪਲੇ ਸਬੰਧੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਰਚਾ ਵੀ ਦਰਜ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦੀ ਹਮਲੇ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਨੇ 2001 ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਦਾਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਗੜੀ ਤੇ ਕਲਗੀ ਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਕੰਪਨੀ ਰਾਹੀਂ ਨੀਲਾਮੀ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹੀ ਸ਼ਖ਼ਸ 2002 ਤੋਂ 2007 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਾਏ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਦੁਬਈ 'ਚ ਖਪਾਉਣ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਘਰਾਣੇ ਨੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਵਾਪਸ ਭਿਜਵਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਬਦਾਲੀ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਾੜਵੀਆਂ ਨੇ ਜਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਲੁਟਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ 10 ਗੁਣਾ ਵਧੇਰੇ ਲੁੱਟ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਪਣੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਸਿੱਖ-ਬਾਦਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨਾ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਤਾਲਮੇਲ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਲੰਘੀ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਇਕ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਹੀ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਆ ਕੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ

ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ (ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ):ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਪੁੱਜੇ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਥਾ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਅਤੇ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰਵੋਰ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ, ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਅਟੁੱਟ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਚੁੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ।

ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਖੂਬਸੂਰਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨੀ 'ਤੇ ਪਤਿਤਪੁਣੇ ਦਾ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਕੇ ਜਿਥੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮਯੂਸੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਦਸਤਾਰਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਵਾਗਤੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਵਾਲ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਾਹਵਾ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਗੀ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਵਾਲ, ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੰਟੂ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਨੀਤੂ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸਟਾਕਟਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਪਲ, ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਰੋਪਾਓ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਵੀ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਵਾਲ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹਨ।

ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਵਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ (ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਤਕਾ, ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣੀ, ਚੁੰਨੀ ਲੈਣੀ, ਗੁੱਤ ਕਰਨੀ, ਆਰਟ, ਬਾਸਕਟਬਾਲ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਆਦਿ ਵਰਨਣ ਯੋਗ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਏ। ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਇਨਾਮ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 7-9 ਸਾਲ ਦੇ ਏਕਮ ਸਿੰਘ, ਕਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ, 10-13 ਸਾਲ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਤੇਜ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪਰਮ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, 14-18 ਸਾਲ ਹਰਪਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਕਮਲ ਸਿੰਘ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ। ਚੁੰਨੀ ਲੈਣਾ 7-9 ਸਾਲ ਦਿਲਰੀਨ ਕੌਰ, ਗੁਰਸਿਮਰਨ ਕੌਰ, ਕੰਚਨ ਕੌਰ, ਸਵਰੂਪ ਕੌਰ, 10-13 ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਮਨਸਾਗਰ ਕੌਰ, ਕਿਰਨ ਕੌਰ, 14-18 ਜੁਗਲੀਨ ਕੌਰ, ਕੁਸ਼ਵੀਰ ਕੌਰ, ਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ। ਫੁਲਕਾ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ) ਪਕਾਉਣਾ 7-9 ਸਾਲ ਪਰਵੀਨ ਕੌਰ, ਬਲਸ਼ਰਨ ਕੌਰ, ਜਸਲੀਨ ਕੌਰ, 10-13 ਨਵਲੀਨ ਕੌਰ, ਮਨਜੋਤ ਕੌਰ, ਮਨਸਾਗਰ ਕੌਰ, ਬਲਤੇਜ਼ ਕੌਰ, 14-18 ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਕੁਸ਼ਵੀਰ ਕੌਰ, ਰਮਨਪਰੀਤ ਕੌਰ। ਗੁੱਤ ਕਰਨੀ 7-9 ਸਾਲ ਪਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਗੁਰਸਿਮਰਨ ਕੌਰ, ਪਵਨਵੀਰ ਕੌਰ, 10-13 ਹਰਲੀਨ ਕੌਰ, ਜੇਮਨੀਤ ਕੌਰ, ਮਨਮੀਤ ਕੌਰ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, 14-18 ਜੁਗਲੀਨ ਕੌਰ। ਬਾਸਕਟਬਾਲ 7-9 ਗੁਰਨੂਰ ਸਿੰਘ, ਅਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਮਨਤੇਜ਼ ਸਿੰਘ, 10-13 ਸਾਲ ਹਰਜਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਤੇਜ਼ ਸਿੰਘ, 14-18 ਸਾਲ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹਨ।

ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਲਈ ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੱਜਣਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਕਾਫੀ ਉਦਮ ਕੀਤਾ।

ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ

ਪਿਟਸਬਰਗ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ:ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ 118ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਬਾਮਸੇਫ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਵਿਖੇ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਆਏ ਬਾਮਸੇਫ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਮਲਕੀਅਤ ਬਹਿਲ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ ਕਮਲੇਸ਼ ਅਹੀਰ ਨੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਉਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਚੁੰਬਰ, ਸੁੱਖ ਰਾਜ ਚੋਪੜਾ, ਮੋਹਨ ਰਾਮ ਪਾਲ, ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ, ਦਸ਼ਵਿੰਦਰਪਾਲ, ਕਮਲ ਪਾਲ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸੁੰਮਨ, ਸੁੱਚਾ ਰਾਮ ਭਾਰਟਾ, ਸੋਨੂੰ ਅੰਬੇਦਕਰ, ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੁੰਬਰ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ ਸ੍ਰੀ ਕਮਲੇਸ਼ ਅਹੀਰ ਨੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਬਾਰੇ ਇਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ। ਕਮਲੇਸ਼ ਅਹੀਰ, ਦਸ਼ਵਿੰਦਰਪਾਲ, ਸੁਖਰਾਜ ਚੋਪੜਾ ਅਤੇ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਚੁੰਬਰ ਨੇ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਸਵਰਣ ਜਾਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾ ਪਾਉਣ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ।

ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਬਾਰੇ ਇਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਜਾਤ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਕਰੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਹੇਠ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਵਰਣ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖੂਹ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੱਕ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਔਰਤ ਜਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਕਈ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੇਹੱਦ ਖਰਾਬ ਸੀ ਪਰ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਵਾਂਗ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਮਿਲੇ। ਸਾਨੂੰ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਸਿਰਤੋੜ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ:ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਵਿਖੇ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ 310ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਭਾਈ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਬੀਬੀ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਬੀਬੀ ਸਤਿਨਾਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਮ ਭਾਟੀਆ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੱਤਪਾਲ ਸੁਰੀਲਾ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਦਰਸਾਏ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਭਾਟੀਆ ਤੇ ਬੀਬੀ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾਓ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬਾਬਾ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਮੰਘਰ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ: ਇਥੋਂ ਦੀ ਇਕ ਉਘੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਾਬਾ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਮੰਘਰ ਲੰਘੀ 23 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ 90 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਛੱਡ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੋ ਮਈ ਨੂੰ ਲਿਮਾ ਫੈਮਿਲੀ ਮਿਲਪੀਟਸ-ਫਰੀਮਾਂਟ ਸੀਡਰ ਲਾਨ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਪਾਰਕ (48800 ਵਾਰਮ ਸਪਰਿੰਗਜ਼ ਬੁਲੇਵਾਰਡ, ਫਰੀਮਾਂਟ) ਵਿਖੇ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ 12:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੰਤ ਭੋਗ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਾਬਾ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਘਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਨ।

ਬਾਬਾ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 4 ਜਨਵਰੀ, 1919 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲਾ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਪਿੰਡ ਨੰਗਲ ਸ਼ਹੀਦਾਂ (ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਰਹੇ। ਪਿੰਡ ਨੰਗਲ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਸਾਜੇ ਗਏ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਲਾਇਲਪੁਰ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਤੇ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਘਰ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੰਘਰ, ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮੰਘਰ ਤੇ ਹਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਮੰਘਰ ਅਤੇ ਦੋ ਧੀਆਂ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਹਨ। ਉਹ ਪੋਤੇ-ਪੜਪੋਤਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਚੇ ਸੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ-ਚੋਖਾ ਸਤਿਕਾਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 408-712-4145 ਅਤੇ 408-307-6179 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਘਟਣਗੀਆਂ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ

-ਐਮ.ਜੇ. ਅਕਬਰ

ਨੇਤਾ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਜਨਤਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਨੇਤਾ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਕ ਨਿਯਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਮੈਂ ਹੀ ਲਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਹਾਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਵਿਡੰਬਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪੱਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਗੀਰ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਇਕ ਸਮੂਹਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਪਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਬਕਾ ਦਿੱਗਜ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਨੇਤਾ ਇਨੇ ਹਉਮੈਵਾਦੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ ਜਿੰਦਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੇ 33 ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਏ ਹਨ- ਜਿਓਤੀ ਬਾਸੂ ਅਤੇ ਬੁੱਧਾਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ। ਜਯੋਤੀ ਬਾਸੂ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹੋਏ-ਡਾ. ਅਸ਼ੋਕ ਮਿੱਤਰਾ ਅਤੇ ਅਸਿਮ ਦਾਸਗੁਪਤਾ। ਮਿਤਰਾ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸਿਧਾਤਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਿਤਰ ਜਯੋਤੀ ਬਾਸੂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਮਰ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਹੀ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਦੇ।

ਪਰ 2009 ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਉਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਖੱਬਾ ਮੋਰਚਾ 42 ਵਿਚੋਂ 25 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਨਾ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਚੋਣ ਸ਼ਤਰੰਜ

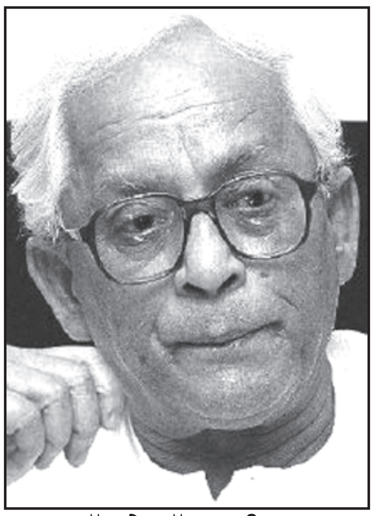

ਬੁੱਧਾਦੇਬ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ

ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਇਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਜਿੱਤਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਹਾਰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਰਾਜਨੇਤਾ ਇਸੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਗਹਿਨ ਮੰਥਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਿੱਦਾਂ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਹਾਰ ਲਈ ਇਕ ਬਕਰਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, 42 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇਕਰ ਖੱਬਾ ਮੋਰਚਾ 25 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਮਤ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਕਾਫੀ ਉਚੇ ਤੈਅ ਕਰ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ, 42 ਵਿਚੋਂ 25 ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ 17 ਸੀਟਾਂ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਸਮੇਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਸੀਟਾਂ ਖਿਸਕਣ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਰੀਬ 35 ਫੀਸਦੀ ਹੈ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਾਲਾ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿਚ ਸੰਨ੍ਹ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਾਲੇ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਾਲਮੇਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਪਿੱਛੇ ਖੱਬੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੱਬੇ ਦਲਾਂ ਲਈ ਸੰਕੇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੀ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਕਾਰਗਰ ਹੈ।

ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਝਾਰਖੰਡ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਬੂ ਸੋਰੇਨ, ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ, ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੇਕਰ ਇਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਅੱਜ ਜਿੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਜ ਇਕ ਸੰਯੋਗ

ਜਯੋਤੀ ਬਾਸੂ

ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੱਬੇ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸੂਝਬੂਝ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਣਨੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਖੱਬੇ ਦਲ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਖੱਬੇਦਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮਰਨ ਅਤੇ ਜਿਊਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿਊਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਖੱਬੇ ਦਲ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਸਕਣ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਮਤਲਬ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਕਰਾਰ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਸਮੇਂ ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਮਵਾਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਟਮੀ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦੇਵੇ? ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਕੀ ਕਰੇਗੀ?

ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਖੱਬੇ ਦਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕੁਲ-ਮਿਲਾ ਕੇ 40 ਸੀਟਾਂ ਤਾਂ ਲੈ ਹੀ ਜਾਣਗੇ। ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਗੈਰ ਭਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਖੱਬੇ ਦਲਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਣਨੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ ਅਤੇ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਹਾਲੇ ਦੂਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਚਮਤਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਭਾਜਪਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਛੋਟੇ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਥਿਰਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਕੂਲ ਨਜ਼ਰ ਆਏ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੰਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗ਼ਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ	ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ	ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ	ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ	ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖ਼ੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
Contact : Dr. Shweat Oberoi E-mail : shweat077@yahoo.com
Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

Thandi Insurance Brokerage

LIC#OBO9151

Truck Insurance Specialist:
Auto liability, physical damage, motor truck cargo, general liability and worker's comp.

Coverage for:
Long and local haul owner operators, dump trucks, sand/gravel, seasonal vegetable, delivery, catering and ice cream trucks. DUI, new/young drivers accepted.

Quick Filing:
Personal auto, medical and homeowners insurance. SR22, MCP-65, BMC91-X, Form-E, UIIA.

Business Policies:
Gas stations, repair shops, mini marts, stores, restaurants, and warehouses.

We proudly represent

ਅਸੀਂ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ

For a Free insurance Quote Please Call :

1-800-917-2639

3090 Independence drive Suite # 246 Livermore CA 94551

ਖੇਤਰੀਵਾਦ ਹੇਠ ਬਦਲ ਰਹੇ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸਮੀਕਰਣ

-ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ-ਛੇਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਰਹਿ

ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ

ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਜਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਵੁੱਕਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕੋ ਇਕ ਧਿਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਜੋਗੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਆਪਸੀ ਪਾਟਕ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਵੀ ਏਨੇ ਜੋਗੇ ਨਾ ਰਹੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨ ਸੰਘ ਉੱਭਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਕਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਜਾਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਲੋਕ ਵੀ ਉਸੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਤੀਜੇ ਪਾਸੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਦਰਾਵੜ ਮੁਨੇਤਰ ਕਜ਼ਗਮ ਇਸ ਉਭਾਰ ਦੀਆਂ ਮੋਢੀ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਈ-ਕਈ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਪਲਟਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਕਲੌਤੀ ਦਿਓ-ਕੱਦ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਉਸ ਪੁਰਾਣੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਉਸੇ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਸੀ। ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਕੋਈ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਖੜੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਬਾਗੀ ਹੋਏ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇ ਕੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਗੀ ਹੋਇਆ ਆਗੂ ਮੂੰਹ ਲਟਕਾ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੋਕੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਧਿਰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਰਹੇ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਮਗਰੋਂ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਸੇ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪੂਰਾ ਧੜਾ ਪੁਰਾਣੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋ ਬਦਲਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਆਸਰੇ ਲੜਿਆ, ਜਦ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੁੜ ਕੇ ਬੱਝੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਨਵਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਗਾਂ ਤੇ ਵੱਛਾ' ਅਲਾਟ ਕਰਵਾ ਕੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਉਹ ਹਾਰ ਭਾਵੇਂ ਗਏ, ਪਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਈ ਧੜੇ, ਜੋ ਆਪੋ ਵਿਚ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਕੜੇ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਜਨ ਸੰਘ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗੀ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗ ਗਈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰ ਆਏ, ਏਨੀ ਗੱਲ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਬਦਲ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਣਾ। ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਕਾਂਗਰਸ, ਸੁਤੰਤਰ ਪਾਰਟੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਜਨ ਸੰਘ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ਾ-ਤਾਜ਼ਾ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ

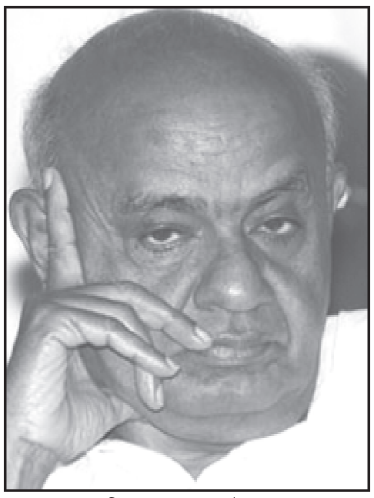

ਐਚ.ਡੀ. ਦੇਵਗੌੜਾ

ਦੇ ਧੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਬਦਲ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤ ਗਈ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਹਾਰ ਗਈ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕੇ ਤੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਖਹਿਬੜ ਕੇ ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਚੋਣਾਂ ਫਿਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਜਾਂ ਸਾਂਝਿਆਂ ਵਰਗੇ ਬਦਲ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲੜੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਹੂੰਝਾ ਮਾਰ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਸਥਿਤੀ ਉਦੋਂ ਬਦਲੀ, ਜਦੋਂ ਬੋਫਰਜ਼ ਤੋਪ ਸੌਦੇ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪੈਣ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡੀ ਤੇ ਜਨਤਾ ਦਲ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸਿਓਂ ਪੁਰਾਣੀ ਜਨ ਸੰਘ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਛੱਡ-ਛਡਾਈ ਕੀਤੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾ ਲਿਆ।

ਪਾਣੀ ਲੱਥ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਹਾਰਦਾ, ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖੱਬੇ ਤੇ ਸੱਜੇ ਦੇ ਵਿਚਾਲਿਓਂ ਜੋੜ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁੰਡੇ ਵਜੋਂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਉਸ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੁਰਾ ਨਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਰ ਗਈ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਜਿੱਤ ਗਈ। ਪਰ ਪਾਟੀ ਹੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਸਿਰਫ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਇਕੱਠੀ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੀ ਤੇ ਉਸੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦੇ ਧੜੇ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਲਈ।

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਪਹਿਲਾ ਵਾਲੀ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾ ਰਹਿ ਗਈ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਚੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਬਦਲ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬੜਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਬਦਲ ਤਾਂ ਉਹੋ ਹੈ, ਪਰ ਦੱਖਣ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕਿਤੇ ਆਧਾਰ ਹੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਵੀਹ ਸੀਟਾਂ ਹਨ, ਉਨਤਾਲੀ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਸਰੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਕਦੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਤੇ ਕਦੇ ਗੋਲ ਅੰਡਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ, ਬਤਾਲੀ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਅਠਾਈ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਤੇ ਇੱਕੀ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੇ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗ ਰਹੇ। ਇਹਨਾਂ ਇੱਕ ਸੌ ਸੱਤਰ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ ਬਤਾਲੀ ਸੀਟਾਂ ਸਨ, ਜਿਥੇ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਆਸਰੇ ਕਦੇ ਇਕ-ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਭਾਵੇਂ ਮਿਲ ਜਾਣ, ਵਰਨਾ ਠੂਠਾ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਸਵਾ ਦੋ ਸੌ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੈਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗ ਰਹੇ, ਉਹ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ? ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਐਚ.ਡੀ. ਦੇਵਗੌੜਾ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਚੋਗਾ ਪਾ ਕੇ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਕਰਨਾਟਕਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਇਕ ਤਕੜੀ ਧਿਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨਾਲ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਕੇ ਵੀ ਮੋਢੇ ਉੱਤੇ ਪਰਨਾ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕੱਲੀ ਤੁਰੀ ਫਿਰਦੀ ਲੱਭਦੀ

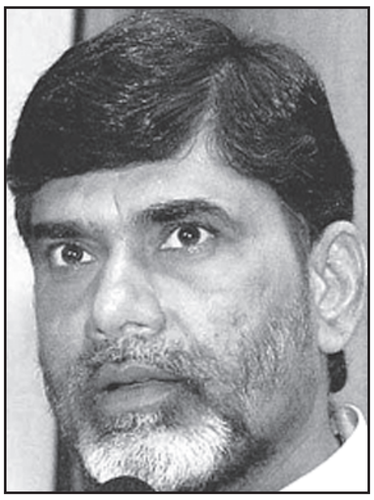

ਚੰਦਰ ਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ

ਹੈ। ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਾਰਟੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ। ਜਦ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਖੁਦ ਵੀ ਹੁਣ ਇਕਲੌਤੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਬਣਨ ਜੋਗੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ।

ਇਕਲੌਤੀ ਕੌਮੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੁਣ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੀਆਂ ਵੀ ਮੁਥਾਜ ਹਨ ਤੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਕੌਮੀ ਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ। ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰਵੇਖਣ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਅੱਗੇ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਪਿੱਛੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਅੱਗੇ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਡੇਢ ਸੌ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸੀਟਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇੰਜ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸਵਾ ਸੌ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਵੀ ਟੋਹ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਦੋ ਸੌ ਤੋਂ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਸੀਟਾਂ ਵਧ ਦੇ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਤੀਹ ਕੁ ਸੀਟਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸ ਦੀ ਬਣੇਗੀ, ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਦ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾਂ ਦੀ ਬਣੇਗੀ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਿੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਕੋ ਇਕ ਗੱਲ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦਾ ਲਗਨ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਣਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਣੇਗੀ ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਸਰਵੇਖਣਕਾਰ ਪੁਰਾਣੇ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਉੱਤੇ ਹੀ ਖੜੇ ਹਨ। ਲਾਲੂ, ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਜਾਂ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਜੋ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣਗੇ ਤਾਂ ਸਰਵੇਖਣਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਬੜੀ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਝੱਟਪਟ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਨਵੇਂ ਅੰਕੜੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ 1996, 97, 98, 99 ਅਤੇ 2004 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਹੋ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹੇ, ਜਿਹੜੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਧੜੇ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਚਲਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਨੱਕ-ਮੂੰਹ ਵੱਟ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨੁੱਕਰ ਵਲ ਗਏ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਵੱਖਰੇ ਵੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਸ ਵਾਰੀ ਵੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜੋਟੀਦਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਪੱਕੇ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵੰਨਗੀਆਂ ਵੇਖਣੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਉੜੀਸਾ ਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੱਕ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਨਵੀਨ ਪਟਨਾਇਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੱਤ

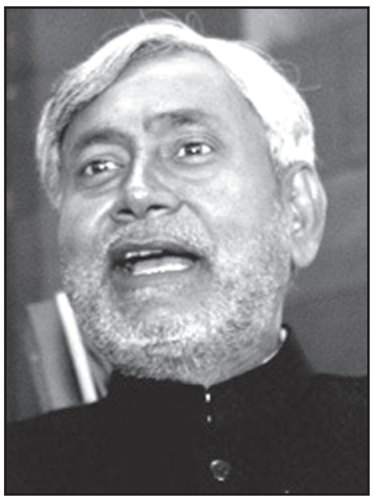

ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ

ਮਾਰ ਕੇ ਐਨ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਵਿਹੜਿਓਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਕ ਪਾਸਿਓਂ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਬਾਂਹ ਪਾਈ ਖੜਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨਾਲ ਸੈਨਤ ਰਲਾ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਮਨ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ, ਚੋਣਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੌਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗਾ।

ਦੂਜਾ ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਹੈ। ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡੇਜ਼ ਨੂੰ ਬੇਆਬਰੂ ਕਰ ਕੇ ਕੂਚੇ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਠਿੱਬੀ ਲਾਉਣ ਦੇ ਰੌਂਅ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਮੰਗਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ''ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਾਂ।''

ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਨੱਕ ਮਰੋੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਤਾਰ ਮਿਲਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਕੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਉੱਤੇ ਫਾਇਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਗੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਭਰਪੂਰ ਮੋੜਵਾਂ ਹੱਲਾ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਉੱਤੇ ਕਰ ਕੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਵੀ ਸਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੋਰ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਹੁਰੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਏਨੀ ਛੇਤੀ ਜੁੜ ਨਾ ਸਕਣ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਵੀ ਇਕ ਹੋਰ ਅੜਿੱਕਾ ਖੱਬਿਆਂ ਤੋਂ ਹੈ।

ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਹੁਣ ਉਹ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੇ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਵਕਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਰਦ ਯਾਦਵ ਤੱਕ ਅਤੇ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਚੰਦਰ ਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਵੀਨ ਪਟਨਾਇਕ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਵੇਲੇ-ਕੁਵੇਲੇ ਕਾਮਰੇਡ ਸੁਰਜੀਤ ਤੋਂ ਟਿਊਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਨ ਆਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮੌਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੌੜ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਤਾਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣੀ, ਕਾਮਰੇਡ ਸੁਰਜੀਤ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਬੁਲਾਏ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਦੀ ਖੱਬੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮੋਹਰੀ ਭਾਵੇਂ ਉਦੋਂ ਵਾਲੀ ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਗਵਾਈ ਇਸ ਦੀ ਉਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੁਰਜੀਤ-ਵਿਰੋਧ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਜਯੋਤੀ ਬਾਸੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸੁਰਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਮੰਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੀ।

ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਵੇਖੋ ਕਿ ਓਦੋਂ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਹੁਣ ਇਹ ਕਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ''ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'' ਜੇ ਉਹ ਖੁਦ ਬਣਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਯੋਤੀ ਬਾਸੂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਕੀ ਖੋਟ ਸੀ?

ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ 55 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟਿੰਗ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਕੁਝ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਇਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ 12 ਸੂਬਿਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 140 ਸੰਸਦੀ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀ ਵੋਟਿੰਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਗੇੜ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸੰਸਦੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਆਪਣੇ ਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਗੇੜ ਦੌਰਾਨ 55 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਗੁਹਾਟੀ 'ਚ, ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਬਾਰਾਮਤੀ 'ਚ, ਲੋਕ ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਹਾਜੀਪੁਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਕਮਲ ਨਾਥ ਨੇ ਛਿੰਦਵਾੜਾ 'ਚ ਵੋਟ ਪਾਈ।

ਇਸ ਗੇੜ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ, ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ, ਕਮਲ ਨਾਥ, ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ, ਰਘੂਵੰਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ, ਰਘੁਨਾਥ ਝਾਅ, ਅਖਿਲੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਬੂ ਸੋਰੇਨ ਵਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵੋਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਵੋਟਿੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਘੱਟ ਰਹੀ, ਪਰ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਦਿਨ ਢਲਦਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਝਾਰਖੰਡ, ਅਸਾਮ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਇਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਝਾਰਖੰਡ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਲਿਸ ਬਲ (ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਐਫ) ਦੇ ਇਕ ਕੈਂਪ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਅਸਾਮ 'ਚ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ 'ਚ ਇਕ ਜਵਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਚਾਰ ਚੋਣ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਚੋਣ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੋ ਗਈ। ਸੂਬੇ 'ਚ ਪੈ ਰਹੀ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ ਲਈ 1,71,78,538 ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 189 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 17 ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ ਹੋਈ। ਇੱਥੇ ਵੋਟਿੰਗ ਦੀ ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹੀ।

ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਵੋਟ ਫੀਸਦੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਵਾਰ

–ਆਰ. ਜਗਨਨਾਥ

ਇਹ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰੀ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾਟਕੀ ਬਦਲਾਅ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਗੂੜ੍ਹ ਬਦਲਾਅ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਇਧਰੋਂ ਉਧਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਵੀ ਚੱਲਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਹੜੇ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣਗੇ (ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਡਿੱਗਣਗੇ)।

ਚੋਣ ਪੰਡਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਹੀਣ ਚੋਣਾਂ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸੱਤਾ ਖਾਤਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਵੋਟਰ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਰਿਆ ਦਾ ‘ਨਗਰੀਕਰਣ’ ਹੁੰਦਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਕਰਾਰ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੱਚੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ‘ਆਮ’ ਹਨ। ਜੇਕਰ 1991 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਸਾਏ ਹੇਠ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਤਾਂ 1996 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸੁਧਾਰ ‘ਤੇ ਜਨਾਦੇਸ਼ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਯੁੱਧਿਆ ਮਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਧਰੂਵੀਕਰਣ ਦਾ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ। 1998 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਖਿਲਾਫ ਵੋਟਾਂ ਸਨ।

1999 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਰਗਿਲ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਆਰਥਿਕ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਬੇ-ਢੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ, ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਗੰਭੀਰ ਸਤਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਗਈਆਂ। ਉਦਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਗਰੀਕਰਣ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਇਥੇ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਬੇਹਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਗਾਇਬ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬੇਹਤਰ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖੇਤਰੀ ਗਠਜੋੜਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਅਤੇ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣਾ ਗੁਆਚਿਆ ਜਨਆਧਾਰ ਵਾਪਸ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਤੀਵਾਦ ਦਾ ਕਾਰਕ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਔਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਜਿੱਦਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਸੇ ਜਾਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਲਿਹਾਜਾ ਜਾਤੀ ਕਾਰਡ ਬੇਅਸਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸਮਝਦਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ‘ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਤੱਕ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਸਲਿਮ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਅਗਵਾਈ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸੇ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਿੰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਇਸ ਚੋਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵੋਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਕਾਫੀ ਵਧ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੁਬਾਰਾ ਬਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮਾਨ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਾਪਸੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਲਿਤ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਮੁਸਲਿਮ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚ ਕਲੇਸ਼ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ (ਮਾਇਆਵਤੀ) ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਲਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ?

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਪਾ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਘਟ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਮਾਇਆਵਤੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲ ਖਿਸਕਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲਾਲੂ ਅਤੇ ਪਾਸਵਾਨ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕਾਫੀ ਫਿਸਲਣ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਨੀਤਿਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਗਵਰਨੈਂਸ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਕਾਰਗਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਲੂ ਅਤੇ ਪਾਸਵਾਨ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰੇ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਭਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਟਾਂ ਨਾ ਜਿੱਤ ਸਕੇ, ਪਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਕੱਟ ਦੇਵੇਗੀ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਪੰਜਾਬ (ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ) ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਫਿਸਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਪਕੜ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵੋਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਧਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀਟਾਂ ਘੱਟ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਹ ਗਠਜੋੜ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਝਟਕ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਆਂਧਰਾ ਵਿਚ ਅੱਧ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਜੈਲਲਿਤਾ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ-ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਇਦਾ ਤਾਂ ਕੇਰਲ, ਉੜੀਸਾ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਨਾਲ) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅੰਕੜੇ ਮਿਲਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਬਦਲਾਅ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮਿਲਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਬਦਲਾਅ ਹੈ।

ਵੋਟ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਗਿਣਤੀ

ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੋਟਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਈ.ਵੀ.ਐਮ. ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਰਮ 17-ਏ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਨਿਯਮ 49-ਓ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦਰਜ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵੋਟ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਏਗਾ।

Homeopathic Systems for Health Treatment
When you are tired of all treatments for any disease at any age
Try homeopathic, systems of treatment
ਅਰਥਰਾਈਟਸ, ਦਮਾ, ਸੁਗਰ, ਬਲਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਪੱਥਰੀ, ਖਾਰਿਸ਼, ਮੁਹਾਂਸੇ, ਵਜਨ ਦਾ ਘਟਣਾ ਜਾਂ ਵਧਣਾ, ਜਨਾਨਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜੋਰੀ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਲਾਜ
You can get all Homeopathic, Ayurvedic, Biochemic medicines at economical prices.
www.homeomedicine.net
Consultant/Practitioner
GURDIP SINGH SANDHU
DHMS, Hons, BAMS, MDEH, 30 Years experience
Working as per ACT.SB-577 State of CA.
CALL: TOLL FREE: 877-OK-HOMEO
(877-654-6636)OFFICE: 408-729-6691
E-mail: Homeomedicine@yahoo.com

ਹੋਰ ਇਲਾਜਾਂ ਤੋਂ ਥਕ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਹੋਮੀਓਪੈਥੀ ਅਜਮਾਓ

G.M. Lawrence Insurance Brokerage
License# 0D79587
ਟਰੱਕ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਪਿਛਲੇ 26 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟਰਕਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ
LIABILITY
GENERAL LIABILITY
PHYSICAL DAMAGE
CARGO
BONDS
ਜੀ ਐਮ ਲਾਰੈਂਸ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਿਉਂ?
*ਕੋਈ ਬਰੋਕਰ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ *ਝਟਪਟ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ *ਮਾਸਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਪਲਬਧ ਹਨ
New Ventures Are Welcome
ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ
Ph: 209-474-2771
Fax: 209-474-0215
7746 Lorraine Ave.#214
Stockton CA-95210
SPECIALIZES IN BOTH LOCAL & LONG HAUL
-Flexible down payments
-Excellent customer service
-Committed to each individual client's needs
-Experienced, knowledgeable & professional staff

ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਬਜਰੀ ਢੋਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕਰ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!
ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ:
License plates
IFTA *Fuel tax return
DOT, ICC-MMC
Single state registration services
*New Mexico & Kentucky permit

Rajinder Singh
ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੇਪਰ ਵਰਕ ਲਈ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਟਰਕਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਟਾਕਟਨ ਵਿਚ ਮੂਵ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ
Now in Strockton, the Hub of the Trucking Industry
Financing Available For Buying Trucks

Cell: (510) 557-6988
Ph: 209-982-9996,
Fax:209-982-9997
13465 Basalt Ct, Lathrop CA 95330

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਲ ਖੇਲਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਕੀਤੀ

ਵੈਨਕੂਵਰ : ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਯਾਫਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗੈਂਗਸਟਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਪਾਲ ਖੇਲਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਡੈਲਟਾ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਗੈਰੀ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਖੇਲੇ ਦੀਆਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਆਖ਼ਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਦੇ ਸਹਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਕਾਤਲ ਸ੍ਰੀ ਖੇਲਾ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਜਿਊਰੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰਵਈਏ ਬਾਰੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਫੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਖੇਲਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹੁਣ 30ਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਇੰਡੀਅਨ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮਾਫੀਆ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਤਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੈਂਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1990 ਦੇ ਮੱਧ ਵਿਚ ਬਿੰਦੀ ਜੌਹਲ ਅਤੇ ਬੱਲ ਬੁੱਟਰ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਬੱਲ ਬੁੱਟਰ ਸਿਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਅਧਰੰਗ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੈਰੀ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।ਪਰ ਉਹ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਅਪ੍ਰੈਲ 2000 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਵਿਆਹ ਉੱਪਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੁਲਟ ਪਰੂਫ ਜੈਕਟ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਕ ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਈ ਫਾਇਰਿੰਗ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਰਥ ਡੈਲਟਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਢੇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਛੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਛਲਣੀ ਹੋਈ ਬੁਲਟ ਪਰੂਫ ਜੈਕਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਤਲ ਦੌਰਾਨ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ, ਸਾਈਲੈਂਸਰ, ਇਕ 9 ਐਮ. ਐਮ. ਦਾ ਪਿਸਤੌਲ, ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰੌਂਦ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੈਗਜ਼ੀਨ, ਵਾਕੀ-ਟਾਕੀ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਸਮੇਤ ਕਈ ਕੁਝ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਲੜੀ ਵਿਚ ਕਈ ਹੋਰ ਕਤਲ ਵਾਪਰੇ। ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੰਡਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕੈਮ ਜਵੰਦਾ ਨੂੰ ਢੰਡਾ ਦੇ ਰਿਚਮੰਡ ਸਥਿਤ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਹਫਤਾ ਬਾਅਦ ਅਕਤੂਬਰ 9, 2001 ਨੂੰ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਢੰਡਾ ਦੇ ਦੋਸਤ ਰਿੱਕ ਭੱਟੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਨੈਡ ਮੰਡੇਰ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਤਲ ਦੇ ਮਕਸਦ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਖ਼ੂਨੀ ਝਗੜਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਫੀਆ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਵਖ਼ਤ ਪਾਇਆ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਤਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਬੁਲਟ ਪਰੂਫ ਜੈਕਟ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਖੇਲਾ ਨੇ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਭਾੜੇ ਦੇ ਕਾਤਲ ਟ੍ਰੇਵਰ ਮਿਅਰ ਅਤੇ ਜੌਹਨ ਬ੍ਰਾਈਡ ਨੂੰ ਖਰੀਦਿਆ। ਖੇਲਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਉੱਪਰ ਨਵੰਬਰ 2005 ਵਿਚ ਅੱਠ ਵਾਰ ਛੁਰੇ ਦੇ ਵਾਰ ਹੋਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹਨ। ਬੁੱਟਰ ਸਦਾ ਲਈ ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਵੇਲੇ ਖੇਲਾ ਨਵੰਬਰ 2002 ਵਿਚ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਾਰੂ ਦੇ ਹੋਏ ਕਤਲ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਨਿਊ ਵੈਸਟ ਮਨਿਸਟਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਇਕ ਰਾਤ ਵੈਸਟ ਮਨਿਸਟਰ ਹਾਈਵੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਕ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਖੇਲਾ ਦੀ ਇਕ ਦੋਸਤ ਕੁੜੀ ਦੇ ਘਰ ਲਾਗੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਨਕਲੋ ਹਰਕਤ ਵੇਖੀ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਸ ਨੇ ਇਥੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਕ ਲੋਡ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਯੂ.ਜੀ. ਅਤੇ ਏ.ਕੇ. 47 ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮੋਕ ਬੰਬ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲਾਏ ਗਏ।

ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਖੇਲਾ ਅਤੇ ਆਦੀਵਾਲ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਿਚਮੰਡ ਵਿਚ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦਾ ਕੇਸ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾਕੋਸ਼ ਤੋਂ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੇ ਬਾਂਡ ਖਰੀਦੇਗਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੋਂਟੇਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਇੱਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾਕੋਸ਼ (ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ) ਤੋਂ 10 ਬਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ (ਕਰੀਬ 50,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦੇ ਬਾਂਡ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਰਸਾਲੇ ਵਿਚ ਛਪੀ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਇਥੇ ਵਰਲਡ ਬੈਂਕ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾਕੋਸ਼ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਆਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾਕੋਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਂਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖ਼ਤ ਲਈ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਰੂਸ, ਚੀਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਂਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਵੇਚੇ ਜਾਣਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾਕੋਸ਼ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਾਂਡ ਖਰੀਦਣੇ ਵਧੀਆ ਸੰਕਲਪ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਵਲੋਂ ਇਹ ਬਾਂਡ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾਕੋਸ਼ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੋਟੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 5.6 ਫੀਸਦੀ ਮਿੱਥੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਧੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬੈਂਕਾਂ ਵਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਧੰਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਵਿਕਾਸ ਰਾਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਸੀਂ 'ਪੱਪੀ-ਜੱਫੀ' ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ, ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਠੋਕਦੇ ਹਾਂ-ਮਾਇਆ

ਲਖਨਊ : ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੱਪੀ-ਜੱਫੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਸਗੋਂ ਸਿੱਧਾ ਜੇਲ ਵਿਚ ਠੋਕ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਸੰਜੇ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੈਣ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਹੱਥੀਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਜੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਾ ਰੱਖੇ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮਾਨਿਉ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਜਦ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਬਾਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਹਾਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਇਸਾਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਵਲ ਉਂਗਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਪਿਛਲੇ 40-50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਆ ਵੜੇ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 99% ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦਰਖ਼ਤ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਕੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਉੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਹੀ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਟਾਹਣੀਆਂ ਹੀ ਕੱਟਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾੜੀ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ:

'ਅਬ ਚਲ ਨੀਂਵ ਧਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਤ-ਨਿਤ ਚੜੇ ਸਵਾਈ'' (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਨੀਂਵ ਇਤਨੀਂ ਡੂੰਘੀ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਧਦੀ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ)

ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ''ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮਾਨਿਉ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ''। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਅਦ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਚਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ-

1) ਭੱਟ ਨਰਬਦ ਸਿੰਘ ਜੋ ਭਾਈ ਕੇਸ਼ੋ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰਤਾ ਮਿਲਣ ਸਮੇਂ ਨਾਂਦੇੜ ਸਾਹਿਬ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ:

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਦਿਆ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ- ''ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਆਉ,'' ਬਚਨ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਪੈਸੇ-ਨਾਰੀਅਲ ਅੱਗੇ ਭੇਟ ਰੱਖ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਸਰਬਤ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ- ''ਮੇਰਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਜਾਨਣਾ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਜਾਣੇਗਾ ਤਿਸ ਕੀ ਘਾਲ ਥਾਇ ਪਵੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਤਿਸ ਕੀ ਬਹੁੜੀ ਕਰੇਗਾ। ਸਤਿ ਕਰ ਮਾਨਣਾ।'' ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਇਸ ਰਸਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਲਿਖੀ ਗਈ।

2) ਭਾਈ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਸੂਰੀ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਾਂਦੇੜ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ''ਉਮਦਾਤ ਤਵਾਰੀਖ''। ਇਹ ਕਿਤਾਬ 1716 ਸੰਨ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ, ''ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੋਣਗੇ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ।''

3) ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈ ਹੋਵੇਗੀ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ''ਦੂਸਰ ਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਜਾਣ, ਇਨਕੇ ਅੰਗ ਮੇਰੇ ਕਰ ਮਾਨ'' ਇਹ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ''ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ'' ਵਿਚ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਭਾਵ ਅਰਥ -ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਹੀ ਰੂਪ ਜਾਨਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ।

4) ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜੋ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਂ 'ਦਸਤੂਰੇ ਅਮਲ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ-ਲਿਖਤੁਮ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ'' ਹੈ।

ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ- ''ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਅਤੇ ਰੱਥ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਰੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੱਥ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਕ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ।'' ਇਹ ਹੁਕਮ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਖਾਏ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਚੌਵੀ ਛੰਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੇਰਾਂ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਦਮ ਕੀਰਤਨ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਦ ਫਿਰ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਛੰਦ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣੋ।

ਫਿਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਖ-ਆਸਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ''ਜਿੱਥੇ ਜਾਇ ਬਹੇ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋ ਥਾਣ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ।''

5) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰੀ ਹੈ:

ਪੋਥੀ ਪਰਮੇਸਰ ਕਾ ਥਾਨੁ॥ (ਅੰਗ 1226)

6) ਜਦੋਂ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿੱਥੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ''ਜਿਸ ਪਲੰਘ ਤੇ ਅਸੀਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਭੁੰਜੇ ਆਸਣ ਲਾਵਾਂਗੇ।

ਉਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ''ਸੋਝੀ'' ਪੈ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ''ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮਾਨਿਉ, ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ'' ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇ ਅਜੇ ਵੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਪਈ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਏ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ :

''ਕਹਤ ਸੁਨਤ ਕਿਛੁ ਸਾਂਤਿ ਨ ਉਪਜਤ ਬਿਨੁ ਬਿਸਾਸ ਕਿਆ ਸੇਖਾਂ'' (ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਨਾਲ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ) (ਅੰਗ 1221)। ਫਿਰ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

''ਸਤਿਗੁਰ ਨ ਸੇਵਹਿ ਮੂਰਖ ਅੰਧ ਗਵਾਰਾ'' (ਅੰਗ 115)

(ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਮੂਰਖ ਹਨ, ਅੰਨ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਵਾਰ ਹਨ)।

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ

ਫਿਰ ਤੀਜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ :

''ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਗ ਆਈਆ,
ਸ਼ਬਦਿ ਨਾ ਲਾਗੋ ਭਾਉ॥
ਉਸ ਨੋ ਸੁਖੁ ਨਾ ਉਪਜੇ ਭਾਵੈ
ਸਉ ਗੇੜਾ ਆਵਉ ਜਾਉ।'' (ਅੰਗ 591)

(ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਸੈਂਕੜੇ ਵਾਰ ਆਵੇ-ਜਾਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ।)

''ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੈ ਗੁਨਹਗਾਰੁ ਤਾਂ ਓਮੀ ਸਾਧੁ ਨ ਮਾਰੀਐ॥'' (ਅੰਗ 469) (ਜੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਪਾਪੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਾਧ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹੋ)।

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ: ''ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਕੁਲੀਨ ਚਤੁਰ ਮੁਖਿ ਙਿਆਨੀ ਧਨਵੰਤ॥''

ਮਿਰਤਕ ਕਹੀਅਹਿ ਨਾਨਕਾ ਜਿਹ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਹੀਂ ਭਗਵੰਤ॥'' (ਅੰਗ 253)

(ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ਹੋਵੇ, ਉੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਕਲਮੰਦ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਰਦਾ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ।)

''ਉਆ ਤੇ ਊਤਮੁ ਗਨਉ ਚੰਡਾਲਾ॥
ਨਾਨਕ ਜਿਹ ਮਨਿ ਬਸਹਿ ਗੁਪਾਲਾ॥''
(ਅੰਗ 253)

(ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗਿਆਨੀ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਇਕ ਚੰਡਾਲ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਰੱਬ ਵਸਦਾ ਹੈ।)

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਬੜਾ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮਾਡਰਨ ਸਿੱਖ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ਼ਰਧਾ ਘਟਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੱਤ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਜਣ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਇਹ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਮੱਤ ਬਖਸ਼ਣ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਆ ਸਕਣ।

ਕਰੋ ਕਿਰਪਾ ਬਾਬਾ ਜੀ!

ਕਰੋ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋ, ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਠੰਡ ਵਰਤਾਓ ਬਾਬਾ।
ਤਿਲਕ ਲਗਾਉ, ਜਨੇਊ ਪੁਆਉ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਮੁਕਟ ਸਜਾਓ ਬਾਬਾ।
ਉਂਗਲ ਕਰੇ ਨਾ ਜਨਤਾ ਮੇਰੇ ਔਗੁਣਾਂ ਨੂੰ, ਐਸਾ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਸੁਰਮਾ ਪਾਓ ਬਾਬਾ।
ਹਵਨ ਕਰਾਊਂ, ਸਵਾ ਮਣ ਰੋਟ ਚੜ੍ਹਾਊਂ, ਪੰਜ ਸਾਲ ਮੇਰੀ ਗੱਦੀ ਬਚਾਓ ਬਾਬਾ।

ਪੰਜ ਪੀਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਤੂੰ ਥਾਪੜਾ ਲਾ ਦਾਤਾ।
ਗੱਦੀ ਘਰ ਰਹੇ ਨਾ ਚਲੀ ਜਾਏ ਪਾਸੇ, ਮੇਰੇ ਵਾਰਿਸ ਨੂੰ ਹੀ ਤਿਲਕ ਲਗਾ ਦਾਤਾ।
ਚੂੰ ਕਰੇ ਨਾ ਕੁਸਕ ਸਕੇ ਨਾ ਸ਼ਰੀਕ ਕੋਈ, ਮੂੰਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੁੰਙਣੀਆਂ ਪਾ ਦਾਤਾ।
ਮਰਦੇ ਰਹਿਣ ਹੱਕਦਾਰ ਆਪੇ ਲੜ ਲੜ ਕੇ, ਤੱਕ.ਲਾ ਸੇਹ ਦਾ ਐਸਾ ਗਡਾ ਦਾਤਾ।

ਰੋਟੀ ਦਾਲ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਵਫ਼ਾ ਹੋਣਾ, ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਭੁਲਾ ਦਾਤਾ।
ਪਟਾਰੀ ਸੱਪਾਂ ਦੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਚੌਰਾਹੇ ਅੰਦਰ, ਵਜਾ ਬੀਨ ਤੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਦਾਤਾ।
ਚਿਮਟੇ ਛਣਕਾਉਣੇ ਬੜੇ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਤੂੰ ਡਮਰੂ ਵਜਾ ਦਾਤਾ।
ਚਿਰਾਗ਼ ਅਲਾ ਦੀਨ ਦਾ ਆਇਆ ਹੱਥ ਮੇਰੇ, ਜਾਦੂ ਛੜੀ ਨਾਲ ਇਹਨੂੰ ਜਗਾ ਦਾਤਾ।

ਪੁੱਤ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਮਰਦੇ ਰਹਿਣ ਬੇਸ਼ਕ, ਧੰਨਵਾਦ ਬਹੁਤ ਖੱਲੜ ਮਚਾਇਆ ਏ ਤੂੰ।
ਹੱਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਲਈ ਮੰਗਦਾ ਨਹੀਂ, ਹੱਥ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਟਿਕਾਇਆ ਏ ਤੂੰ।
ਤੀਲੀ ਸੁਲਗਦੀ ਭੀੜ ਦੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀ, ਅਮਨ ਸਮਾਜ ਦਾ ਦਾਅ ਤੇ ਲਾਇਆ ਏ ਤੂੰ।
ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਮੇ, ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਇਆ ਏ ਤੂੰ।

ਤਲਵਾਰਾਂ/ਮੁਕੱਦਮੇ ਤਾਂ ਗੋਂਗਲੂ ਝਾੜਦੇ ਨੇ, ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਸੰਖ ਵਜਾਈ ਜਾਹ ਬਾਬਾ।
ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਤੇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ, ਮਿੱਠਾ-ਕੌੜਾ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਹਿਰ ਛਕਾਈ ਜਾਹ ਬਾਬਾ।
ਆਂਡੇ ਕਿਤੇ ਅਤੇ ਕੁੜ-ਕੁੜ ਹੁੰਦੀ ਕਿਧਰੇ, ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਮਿਸ਼ਨ ਭਜਾਈ ਜਾਹ ਬਾਬਾ।
ਯਾਦ ਰੱਖੀਂ 'ਪੰਨੂ' ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਈਂ, ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਚਮਕਾਈ ਜਾਹ ਬਾਬਾ।

ਜਨਤਾ

ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਅੱਕ ਗਈ ਜਨਤਾ, ਲਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।
ਭੁੱਖੇ ਪੇਟ ਨਾ ਭਗਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਗੁਮਰਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।
ਨਾ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ, ਨਾ ਦੇਵੀ ਦਰਸ਼ਨ, ਟਪਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।
ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਤੋਂ ਕਰੇ ਨਿਬੇੜਾ, ਨਿਕੰਮਿਆਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।
ਡੋਬਦੀ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਕੱਚੇ ਘੜੇ ਵਾਂਗ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉੱਪਰੋਂ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।
ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਂਦੀ, ਸਰਕਾਰ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਫੋਨ 408-608-4961, ਈਮੇਲ: pannucs@yahoo.com

ਅੱਗ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ

ਘਰ ਬਸਤੀ ਰਾਖ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਿੜ ਰਿਹੈ।
ਜਿੰਦਾ ਰਹੀ ਪਰ ਮੇਰੀ ਆਸ ਇਰਾਦਾ ਵੀ ਦ੍ਰਿੜ ਰਿਹੈ।
ਬਾਬਰ ਮੰਨੂੰ ਹਿਟਲਰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਆਉਂਦੇ ਜਾਪਦੇ,
ਸ਼ਹਿਰ ਮੇਰਾ ਪਾਣੀ ਕਦੇ ਅੱਗ ਵਿਚ ਘਿਰ ਰਿਹੈ।
ਸੁਣਿਐ ਪਾਪੀ ਮਾਰਨ ਲਈ ਪਾਪ ਹੁੰਦਾ ਮਹਾਂ ਬਲੀ,
ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਦਾ ਅੰਤ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਫ਼ਿਰ ਰਿਹੈ।
ਮੌਤ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਈ ਕਈ ਵਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ,
ਹਰ ਵਾਰ ਕੋਈ ਮਸੀਹਾ ਦਿੰਦਾ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਰਿਹੈ।
ਉਂਵ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਕੰਡਾ ਬਣ ਚੁਕੈ,
ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਬਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ਬੂ ਵਿਚ ਹਵਾ ਦੇ ਬਿਖ਼ਰ ਰਿਹੈ।
ਬੇਸ਼ਕ ਅੱਗ ਬਹੁਰੰਗੀ, ਲੱਗੀ ਹੈ ਹਰ ਘਰ ਅੰਦਰ,
ਹਰ ਘਰ ਅੰਦਰ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਦਿੰਦਾ ਫੁੱਲ ਵੀ ਹੈ ਖਿੜ ਰਿਹੈ।
ਚੰਨ ਤੇ ਕਦੇ ਮੰਗਲ ਤੇ ਜਾਵਾਂ ਤੈਨੂੰ ਭੁੱਲਾਉਣ ਲਈ,
ਕੌਣ ਹੈ ਸੁਰਤੀ ਵਿਚ ਜੋ ਫ਼ਿਰ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਸਿਮਰ ਰਿਹੈ।
ਬਸਤੀ ਛੱਡ ਕੇ ਕੁੱਦੋਵਾਲ ਟੁਰ ਗਿਆ ਹੈ ਬਹੁਤ ਦੂਰ,
ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਕੈਨਵਸ ਤੇ ਯਾਦਾਂ ਚਿਤਰ ਰਿਹੈ।
ਕੁੱਦੋਵਾਲ ਕੀ ਉਹਦਾ ਜੀਣਾ ਜੋ ਮਰ ਮਰ ਕੇ ਜੀਵਿਆ,
ਪਾਰ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਰ ਗਿਆ ਜੋ ਖੜਾ ਸਥਿਰ ਰਿਹੈ।

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁੱਦੋਵਾਲ

ਬੇ-ਰੁਤੀ ਪਤਝੜ

ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਯਾਦ ਉਹ ਪਤਝੜ ਬੇ-ਰੁਤੀ,
ਜਦ ਪੱਤੇ ਝੜੇ ਮਨ ਬਹਾਰਾਂ ਦੀ ਰੁਤੇ।
ਹਰਿਆਵਲ ਨ ਆਈ ਮਹਿਕਾਂ ਉਹ ਵੰਡਦੀ,
ਤੱਤੀ ਹਵਾ ਸੀ ਉਹ ਸਰਦੀ ਦੀ ਰੁਤੇ।

ਬਦਲੀ ਹਵਾ ਸੰਗ ਆਪਣੇ ਵੀ ਬਦਲੇ,
ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਦਸਤਾ ਬਣੇ ਜਾ ਉਹ ਕੁਤੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੜਿਆ ਕੁਹਾੜਾ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ,
ਚਲਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣਿਆਂ ਉਤੇ।

ਕਹਿਰਾਂ ਦੀ ਝੁਲੀ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਉਹ ਐਸੀ,
ਬਹਾਰਾਂ ਨਾ ਆਈਆਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੁੜਕੇ।
ਮਜਹਬੀ ਵੰਡੀਆਂ ਉਸ ਐਸੀਆਂ ਪਾਈਆਂ,
ਬੈਠੇ ਨ ਭਾਈ ਅੱਜ ਤਕ ਮੁੜ ਜੁੜਕੇ।

ਕਾਵਿ-ਮੰਚ

'ਬੇਦੀ' ਨਫਰਤ ਦੀ ਅੱਗ ਐਸੀ ਉਹ ਲੱਗੀ,
ਟਹਿਣੀਆਂ ਫੁਲ ਪੱਤੇ ਅਜੇ ਤਕ ਨੇ ਸੁਕੇ।
ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਯਾਦ ਉਹ ਪਤਝੜ ਬੇ-ਰੁਤੀ,
ਜਦ ਪੱਤੇ ਝੜੇ ਸਨ ਬਹਾਰਾਂ ਦੀ ਰੁਤੇ॥

ਮੁਰਸ਼ਦ

ਅਜੇ ਨ ਮਨ ਕੱਤਣ ਦਾ ਬਣਿਆ,
ਨਾ ਹੀ ਚੇਤਾ ਆਇਆ।
ਅਜੇ ਨ ਝੰਬਿਆ ਮਨ ਦਾ ਲੋਗੜ,
ਨਾ ਹੀ ਰੂੰ ਬਣਾਇਆ।
ਅਜੇ ਨ ਵੱਟੀ ਕੋਈ ਪੂਣੀ,
ਨ ਕਾਨੀ ਹੱਥ ਲਾਇਆ।
ਅਜੇ ਨ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿੰਜਣੀ,
ਜਾ ਕੇ ਚਰਖਾ ਡਾਹਿਆ।
ਅਜੇ ਨ ਤੰਦ ਪਾਇਆ ਤਕਲੇ,
ਨਾ ਹੀ ਗਲੋਟਾ ਲਾਹਿਆ।
ਅਜੇ ਨ ਹੱਥ ਅਟੇਰਨ ਫੜਿਆ,
ਨਾ ਹੀ ਸੂਤ ਬਣਾਇਆ।
ਅਜੇ ਨ ਤਣਿਆ ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ,
ਨਾ ਹੀ ਖੱਦਰ ਬਣਾਇਆ।
ਅਜੇ ਨ ਸਿਮਰਿਆ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾ,
ਕਿੰਜ ਆਖਾਂ ਰੱਬ ਪਾਇਆ।
ਅਜੇ ਨ ਮੁਰਸ਼ਦ ਮਿਲਿਆ ਮੈਨੂੰ,
ਲੱਗਾਂ ਖੇਲ ਬਣਾਇਆ।
''ਬੇਦੀ'' ਅੱਜ ਇਟ ਚੁਕੇ ਬਾਬਾ,
ਨਿਕਲ ਵੇਖੋ ਕਲਯੁਗ ਆਇਆ।

ਔਰਤ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ

ਔਰਤ ਰਹੀ ਮਰਦ ਦੀ ਦਾਸੀ।
ਪਾਣੀ ਸੰਗ ਵੀ ਰਹੀ ਪਿਆਸੀ।
ਪਿਆਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਰਦ ਤੋਂ ਚਾਹਿਆ।
ਮਰਦ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਤਾਇਆ।

ਕਾਮ ਦੀ ਭੁਖ ਮਿਟਾਵਣ ਖਾਤਰ।
ਸਦਾ ਰਿਹਾ ਏਹ ਬਣਿਆ ਚਾਤਰ।
ਦੇਵ ਦਾਸੀ ਕਹਿ ਮੰਦਰ ਬਾੜੀ।
ਆਪੇ ਹੀ ਖੁਦ ਕੋਠੇ ਚਾੜ੍ਹੀ।

ਨਿਤ ਮੁਜਰੇ ਵੇਖੇ ਨਾਚ ਨਚਾਵੇ।
ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਪਾਪ ਕਮਾਵੇ।
ਵੇਸਵਾਗਮੀ ਹੈ ਆਪ ਕਰਾਉਂਦਾ।
ਬਣ ਗਾਹਕ ਖੁਦ ਆਪੇ ਆਉਂਦਾ।

ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਲਈ ਕਿੰਜ ਜਾਲ ਵਿਛਾਏ।
ਜੋਬਨ ਲੁਟ ਫਿਰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ।
ਔਰਤ ਤਾਈਂ ਖਿਲੌਣਾ ਜਾਣਿਆ।
ਦਰਦ ਨਾ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਪਛਾਣਿਆ।

ਸਭ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਰਕਾਰੀ ਜਾਂਦੇ।
ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੇ।
ਸਾਰਿਆਂ ਤਾਈਂ ਜਨਮ ਏਹ ਦਿੰਦੀ।
ਨਿਤ ਜਾਵਣ ਏਹ ਇਸ ਨੂੰ ਭੰਡੀ।

ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਇਸ ਅੱਡੀ ਝੋਲੀ।
ਜਬਾਨ ਆਪਣੀ ਇਸ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹੀ।
ਔਰਤ ਵੀ ਅੱਜ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ।
ਸਦਾ ਵਜੀ ਮੇਰੇ ਸੰਗ ਠੱਗੀ।

ਹੁਣ ਨ ਆਪਣਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਚਾਹਵੇ।
ਸਭ ਤਾਈਂ ਏਹ ਆਖ ਸੁਣਾਵੇ।
ਕੋਈ ਨ ਮੈਨੂੰ ਆਣ ਸਤਾਵੇ।
ਐਂਵੇ ਨ ਕੋਈ ਮਾਰ ਮੁਕਾਵੇ।

ਪਰਖ ਸੀਤਾ ਦੀ ਰਾਮ ਜੇ ਚਾਹਵੇ।
ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਆਪਣੀ ਪਰਖ ਕਰਾਵੇ।
ਦਰੋਪਤੀ ਵਾਂਗ ਨ ਕਰੇ ਕੋਈ ਨੰਗੀ।
'ਬੇਦੀ' ਹੱਥ ਫੜ੍ਹੀ ਮੈਂ ਚੰਡੀ।

-ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ,
ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ।

ਉਦਾਸੀ ਤੇ ਪਾਸ਼: ਬਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ 'ਰਾਹੀ'

ਚਰਚਾ

ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਜਿਥੇ ਪਾਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ' ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਬੌਧਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉਤੇ ਵੀ ਛਪਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿਚ ਅਤਰਜੀਤ ਅਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਇਹ ਲਿਖਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਈਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸਿਰਫ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮੰਚ ਦੇਣ ਲਈ ਇਹ ਲਿਖਤਾਂ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁਕੰਮਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲ ਕੇ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਆਫਰਿਆ ਫਿਰੇ। ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਦਵਾਨ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਹਰਗਿਜ਼ ਵੀ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ 'ਵਿਦਵਤਾ' ਤੇ 'ਬੌਧਿਕਤਾ' ਦੀਆਂ ਕੂਹਣੀਆਂ ਅਤੇ ਗੋਡੇ ਮਾਰ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੀਆਂ ਛਿੱਲਦਾ ਫਿਰੇ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ (ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਰਚਨਾ) ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਚਾਮਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ

ਅਤਰਜੀਤ

ਸੰਪਾਦਕੀ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਊਲ-ਜਲੂਲ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੇ ਦਾਨਸ਼ਵਰਾਂ ਨੇ 'ਉਹ ਜਾਣੇ' ਕਹਿ ਕੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਲਈ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵੇਲੇ ਵੱਟੀ ਚੁੱਪ ਦਾ ਇਸ ਨੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਲਾਭ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸੰਤ ਰਾਮ 'ਉਦਾਸੀ' ਅਤੇ ਪਾਸ਼ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮਹਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਉਨੀਆਂ ਹੀ ਮਕਬੂਲ ਹਨ, ਜਿੰਨੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਉਦੂੰ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਹਨ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਇਕਦਮ ਕਾਵਿ ਬੁਲੰਦੀ 'ਤੇ ਅੱਪੜਿਆ, ਉਹ ਉਸਦੇ ਸਰੋਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਸਦਕਾ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਤਨਾ ਹੀ ਉੱਤਰਿਆ ਜਿਤਨਾ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ। ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਤਰਾਅ ਦੇ ਨਾਲ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਕੁਝ ਜਾਂ ਬਹੁਤਾ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ ਵਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਹਿਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤੱਤ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਜ਼ਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਦਾਸੀ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਵੀ ਗਾ ਆਇਆ। ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ ਵਲੋਂ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਘੁਰ-ਘੁਰ ਅਤੇ ਦੁਰ-ਦੁਰ' ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਲਹਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਰਾਹੀਂ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਦਖੋਈ ਬਹੁਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਏਡਾ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਾਤਿਰ ਦਿਮਾਗ ਹੈ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਬਦਖੋਈ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕਢਵਾ ਕੇ ਆਪ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਚਲਾਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਸ਼ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਮਾਨੰਤਰ ਖੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ, ਜਾਤੀ-ਪਾਤੀ ਮੁੱਦੇ ਉਛਾਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਦੋ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਕਦੇ ਸਮਾਨੰਤਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀਆਂ। ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਉੱਪਰ ਅਸਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਹੀ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੜੇਵੇਂ ਜਾਂ ਲੁੱਚਪੁਣੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾ ਦੇਣੀ ਕਿੱਥੋਂ ਦੀ ਮਾਰਕਸੀ-ਲੈਨਿਨੀ ਸੋਚ ਹੈ? ਲੇਖਕ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ, ਜੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਮਰਹੂਮ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀ ਦੇ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਸਦੇ ਪੋਤੜੇ ਫਰੋਲ ਕੇ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਤਰਾਅ ਸਮੇਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰਚਨਾ ਉੱਪਰ ਨਿੱਗਰ ਚਰਚਾ ਛੇੜਦਾ। ਇਹਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਪਰਪੰਚ ਰਚ ਕੇ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਖੇਮੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਪਾਸ਼ ਦੇ ਕੱਦ ਨੂੰ ਛਾਂਗਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ-

''ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ (ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ) ਜੰਮਣ ਭੋਇੰ ਰਾਇਸਰ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਮੇਲਿਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਕਤ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 23 ਮਾਰਚ 1988 ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ, ਉਸਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਕਵੀ ਪਾਸ਼ ਜਿਥੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਕਬੂਲ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਦੇਸ਼ਾਂ-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਸਦੇ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਹੀਰੋ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਤੁਰਤ-ਫੁਰਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।''

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਬੇਹੂਦਗੀ ਦੀ ਹੱਦ ਟੱਪਦਿਆਂ ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ''ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਦੋ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਮੌਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੀ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹੀਦਪ੍ਰਸਤ (ਬੁੱਤ ਪੂਜ) ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਕਤ ਨੇ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ 'ਤੇ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?''

ਨਹੀਂ ਰੀਸਾਂ! ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ ਇਸ ਬੰਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਤਾਂ ਡਾ. ਵਿਸ਼ਵਾ ਨਾਥ ਤਿਵਾੜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਡਾ. ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ, ਸੁਮੀਤ, ਜੈਮਲ ਪੱਡਾ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ (ਸਾਰੇ ਹੀ ਲੋਕ) ਜੋ ਉਸ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹ ਲਏ, ਮਹਾਨ ਹਨ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਹੀਰੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਵਾਰਸ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ-ਹੀਰੋ ਹਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹੀਰੋ।

ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ- ''ਦੋਵੇਂ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਕਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਰੂ ਤਾਰੇ ਵਾਂਗ ਚਮਕੇ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਮਿਲੀ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।'' ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਸਾਡਾ ਇਹ 'ਵਿਦਵਾਨ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਜ਼ਹਿਰ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅਸਰ ਅਧੀਨ ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ : ''ਅੱਜ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਛੋਟਾ ਕਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਪਾਸ਼ ਦਰਮਿਆਨ ਗੰਭੀਰ ਵਖਰੇਵੇਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।'' ਜੇ ਰਾਹੀ ਸ਼ਬਦ ਰਾਜਸੀ ਵਖਰੇਵੇਂ ਲਿਖਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਬਣਦੀ। ਉਸਦੇ ਇਸ ਵਾਕ ਵਿਚੋਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਬੋ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਦੋਹਾਂ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮ.ਲ. ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਔਡੀ ਹੇਠ ਨੱਪ ਕੇ, ਬਾਬੂ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।

''ਉਦਾਸੀ ਜਿਥੇ ਹਰਮਨ-ਪਿਆਰਾ ਕਵੀ ਤੇ ਗਾਇਕ ਸੀ, ਉਥੇ ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਗਰੀਬ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਮਜ਼ਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੀ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਪਾਸ਼ ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਜੱਟ, ਫੌਜੀ ਤੇ ਉੱਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਿਆ-ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ, ਅੰਗਲੀਆਂ-ਸੰਗਲੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।''

ਇਥੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਸਪਾਵਾਦੀ, ਨਵਮੰਨੂਵਾਦੀ ਸੋਚ ਲਈ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਹੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀਆਂ, ਦੋ ਰਾਜਸੀ ਸਮਝਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਫਾਨਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉੱਤਰ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਗਰੀਬ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਹੋ ਕੇ ਵੀ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੇਰੇ ਸੰਘੋਂ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰਦਾ। ਮ.ਲ. ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਦਮ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਹੀਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਪਚ ਗਈ, ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਸਕੇ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਚਾਲਬਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੇ। ਕਿੱਡੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਉਹ ਮਾਰਕਸੀ-ਲੈਨਿਨੀ ਪੈਂਤੜੇ ਲੈਂਦਾ ਬਸਪਾਵਾਦੀ ਤੇ ਕਦੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸੋਚ ਦੀ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਬਣੇ ਜਾਂ ਬਸਪਾਵਾਦੀ ਬਣੇ, ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਲਗਾਓ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੁੰਨਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚੇ ਸਾਨੂੰ ਦਰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਹੀ। ਬੜੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਉਹ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਪਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਕਾਲਖ ਪੋਚਣ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਰੂ ਸਤਵਰਗ, ਸੁਰਜੀਤ ਅਰਮਾਨੀ, ਜਗਰਾਜ ਧੌਲਾ, ਕਰਮਜੀਤ ਜੋਗਾ, ਗੁਰਦਾਸ ਘਾਰੂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਾਹੀ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਹਰੇਕ ਨੇ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਮੱਧਕਾਲੀ ਦੌਰ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਮੁਦਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਲ੍ਹਾਮੇ ਵਾਲੀ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਹਰ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਫ ਝਲਕਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਰਾਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਤਰਾਅ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਐਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਥਿੜਕਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਘਾਗ ਖਾੜਕੂ, ਕੋਈ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਗੋਡੀਂ ਲੱਗ ਕੇ ਰੂਪੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਹੀ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਲਿਖਤ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਰੱਖੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਟੇਜਾਂ ਦੇ ਮੱਧਮ ਪਏ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜੇ ਇਕ ਕਵੀ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵੀ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਈ ਜੱਗੋਂ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਗਈ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਸ਼ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਜੂਦ ਤੇ ਮਰਨ ਤੱਕ ਦਾ ਅਮਲ ਵੀ ਇਕ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਫਖਰਯੋਗ ਹਨ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹਰਗਿਜ਼ ਵੀ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਰਚਨਾਤਮਕ ਬੌਧਿਕ ਸਤਰ ਇਕ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਦ ਵੀ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਸ਼ ਨੇ ਉੱਚ ਬੌਧਿਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਵਿ ਮੁਹਾਵਰਾ ਸਿਰਜਿਆ, ਜੋ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੀਵਤ ਰਹੇਗਾ। ਉਦਾਸੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜੋ ਵਕਤੀ ਉਬਾਲ ਦੀ ਉਪਜ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗਰਦਸ਼ ਚੜ੍ਹ ਹੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਈ ਜਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਦੌਰ ਸਮੇਂ ਲਿਖੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਦੀਵੀ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਖੁਦ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਵੀ ਇਕਬਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ-

''ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਕਿ ਕੀ ਵਕਤ ਨੇ ਹੀ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸੁਆਲ ਉਠਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਵਕਤ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੈ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਰਧ ਜਗੀਰੂ ਅਰਧ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਰਾਹੀਂ, ਨਵ ਜਮਹੂਰੀ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੀ ਯੁੱਧ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਸੀ।...ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਆਪ ਹੀ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ''ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਯਾਦ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਿਥੇ ਸਾਡੇ ਬੁੱਤ ਪੂਜ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ, ਉਥੇ ਕਿਧਰੇ ਮਰਦਾਨੇ ਤੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਵਾਲਾ ਫਰਕ ਤਾਂ ਅਸਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ?'' ਉਸਨੂੰ ਏਨੀ ਕੁ ਸਮਝ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਅੱਠਤੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਆਰਥਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਬੜੀ ਹੀ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਇਕ ਫਲਸਫਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਰਦਾਨਾ ਰਾਗ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਰਾਗੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪੇਤਲੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਬਾਣੀ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ? ਪਾਸ਼ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸਿਰੇ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੀ ਸਾਡਾ ਇੰਨੇ ਕੁ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਰਦਾ ਕਿ ਪਾਸ਼ ਪਾਸ਼ ਸੀ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਉਦਾਸੀ। ਪਾਸ਼ ਨਾਲ ਤਾਂ ਰਾਹੀ ਕੋਈ ਕਿੜ ਕੱਢਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਹੇਜ ਜਤਾਉਣ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਸਿਵਾ ਫਰੋਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਉ ਰਾਹੀ ਦੇ ਸੱਚ ਦੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲਈਏ ''...ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਤੰਬਰ 1986 ਵਿਚ ਇਕ ਲੰਬੀ ਚੌੜੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਉਲਟ ਸਨ। ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ, ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਜਬਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਸਨੇ ਬੜੀਆਂ ਬੇਬਾਕ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ।'' ਰਾਹੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੇ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਰੋਦੀ ਗੀਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਬੁਲੰਦ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ, ਸ਼ਬਦ ਚੋਣ, ਤਸ਼ਬੀਹਾਂ, ਅਲੰਕਾਰਕ ਜੁਗਤਾਂ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਮਝ ਦੀ ਗੱਲ, ਮੁਕੰਮਲ ਪੁਖ਼ਤਗੀ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਗੀਤਕਾਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਹਾਸਲ ਸੀ।

''ਜਿੱਥੇ ਬੰਦਾ ਜੰਮਦਾ ਸੀਰੀ ਹੈ,
ਟਕਿਆਂ ਦੀ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਪੰਜੀਰੀ ਹੈ,
ਬਾਪੂ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਦਾ ਸੂਦ ਨੇ,
ਪੁੱਤ ਜੰਮਦੇ ਜਿਹੜੇ।
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ, ਵੇ ਸੂਰਜਾ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਇਹ ਕੈਸੀ ਤਹਿਜ਼ੀਬ ਹੈ ਕਾਮਰੇਡੋ!

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੀ ਬੁਖਲਾਹਟ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ ਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲਏ ਗਏ ਹੋਣ। ਐਨਾ ਰੋਣਾ ਪਿੱਟਣਾ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਮੈਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸਟੇਜ ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਪੀਚਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਣੀ ਪਏਗੀ ਕਿ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਤੇ ਬੋਲਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਹ ਦਲੀਲ ਤੇ ਤਹਿਜ਼ੀਬ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਇਹ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।

ਜਦੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਸਰਦਾਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ 'ਖਾਲਸਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੌਰਵ ਘਟਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਮਰੇਡੀ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਸੀ ਹੋਈ ਘੋਰ ਨਫਰਤ ਜ਼ਰੂਰ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਐਨਾ ਲੋਹਾ ਲਾਖਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ ਸੀ? ਕੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਠਰੰਮੇ ਤੇ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰਬਚਨ, ਇਹ ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਕਿ ਉਹ ਸਿੰਘ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਮ ਜਾਂ ਦਾਸ, ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਨੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਐਨਾ ਤੜਫਣ ਤੇ ਸੜਨ-ਭੁੱਜਣ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸੀ? ਪਾਸ਼ ਕੋਈ ਪੈਗੰਬਰ ਜਾਂ ਦੇਵਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਰਾਇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ। ਲੱਖ ਸੋਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਤਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕੀ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹੀ ਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਐਨਾ ਹਲਕਾਅ ਕਿਉਂ ਉਠ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਐ? ਮੇਰੇ ਤਾਇਆ ਜੀ 5-6 ਸਾਲ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਚੱਕਰ ਕੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅੱਧ ਪਚੱਧੀ ਗੱਲ ਹੀ ਸਮਝ ਪਈ। ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹਨ। ਉਹ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਤਾਇਆ ਜੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਭੇਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਾਮਰੇਡ ਬੰਦੇ ਮਾੜੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਟੀ ਅਜਿਹੀ ਪੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਤੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਇਹ ਭਰਮ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਸੇ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ। ਰਾਹੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਕ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੇ ਚੱਜ ਲੱਛਣ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਰਾਹੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸੱਚ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਵਿਰੋਧ ਝੱਲਣ ਦਾ ਮਾਜਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਮਗਰ ਕਿਵੇਂ ਲਾ-ਲਾ ਲਾ-ਲਾ ਕਰਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਤਾਇਆ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਚੋਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਮਤੇ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਗਨ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬੜਬੋਲੇ ਤੇ ਸੜੀਅਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਹੀ ਨੁਕਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਸਾਰੂ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿੰਦਿਆ ਪੜਚੋਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁਚੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਜ਼ ਅੰਦਰ ਈਰਖਾ, ਸਾੜੇ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਜਰਮ ਕੁਰਬਲ ਕੁਰਬਲ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ ਹਕੀਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕਰਦਾ ਤੇ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਤਸਵੀਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਉਸ ਅੰਦਰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਚੁਗਲੀ ਨਿੰਦਿਆ ਅਤੇ ਬਦਖੋਈ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆਈ ਹੈ? ਉਸ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਚੰਦਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਛੱਡਕੇ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੱਤ ਸਿੱਖੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰਾ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੂਰਾ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਵਾਂਗੂੰ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਡੂੰਘੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜਿਸਦਾ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਹੱਥ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਮੱਤ ਡਰਾਈਵਰੀ ਨੇ ਮਾਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਗਲਤ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਨਜਾਣਾ ਸਮਝ ਕੇ ਮਾਫ ਕਰ ਦੇਣਾ।

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
(ਨਿਊ ਜਰਸੀ)

ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ-2

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ

'ਕਮਲਿਆਂ ਦੇ ਟੱਬਰ' ਯਾਨਿ ਮਨਿੰਦਰ ਨਾਲ ਕਈ ਦਿਨ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਨਾ ਤੇ ਉਸ ਚੁੱਕਿਆ ਹੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਂਸਰਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ 'ਤੇ ਛੱਡੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੋ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚੋਂ, ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਵਿਰਕ ਸਾਬ੍ਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਵਿਚੋਂ। ਬਸ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੀ ਉਸ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਿਨ ਚੇਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪਲੇਅ ਬੈਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀਆਂ ਸੂਈਆਂ ਵੀ ਪਲੇਅ ਬੈਕ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਜ ਵੀ ਯਾਦਾਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜਿਊਣ ਲਈ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਔਖਿਆਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋਣ ਪਿਛਲੀ ਉਮਰੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁਹਾਵਣੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਰੋਗ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਘਰ ਹੀ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਮਨਿੰਦਰ ਦੀ ਇਕ ਸਹੇਲੀ ਯਾਦ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਨੇਤਾ ਜੀ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਤੇ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਹ ਮਨਿੰਦਰ ਦੀ ਸਿਧਵਾਂ ਕਾਲਜ ਵੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਹੇਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੋਲੀਟੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਨੇਤਾਗੀਰੀ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਘੱਟ ਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਵੱਧ ਵਿਚਰਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿਛੇ ਕੁੜੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਹੀ ਮੁੰਡਾ ਆਖਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਮਾੜੇ-ਧੀੜੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਛੇੜਖਾਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕਦੇ ਹੀਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਖਾਸ ਕਰ ਉਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀ 15 ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ। ਇਹੋ ਮਨਿੰਦਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਕੁੜੀ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 15 ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੁਝ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਕਰਨ ਨਿਕਲੀਆਂ। ਉਂਜ ਵੀ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਤਫਰੀਹ ਲਈ 15 ਸੈਕਟਰ ਵੱਲ ਨਿਕਲ ਹੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ੈਸਨ ਦੀ ਅਜੇ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਏ ਮੁੰਡੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਹਲਕੀ ਫੁਲਕੀ ਖੇੜਖਾਨੀ ਵੀ ਕਰ ਬੈਠਦੇ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਮਨਿੰਦਰ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਨਾਲ ਕਰ ਬੈਠਾ। ਦਰਅਸਲ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਨਾਲੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਕੁੜੀ ਦੇ ਜਾਣ ਕੇ ਮੋਢਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਗਈ ਨੇਤਾ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਪਤਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਨੇਤਾ ਜੀ ਨੇ ਘਸੁੰਨ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਸੰਭਲਦਾ ਨੇਤਾ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਪੱਗ ਢਹਿ ਗਈ। ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਦਮ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ। ਮੁੰਡਾ ਇੰਨੀ ਕੁ ਸ਼ਰਮ ਖਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕਿਹਾਂ ਬਸ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਪੱਤਰਾ ਵਾਚ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਮਾਰਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੀ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਧਾਂਕ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਈ।

ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ 1975 ਦੀਆਂ ਮਾਸਕੋ ਓਲੰਪਿਕਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਤਿਆਰੀ ਕੈਂਪ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਜੀਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਇਹ ਟੀਮ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨੰਬਰ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਚਾਰ ਨੰਬਰ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਠਹਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਅਜੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਰਹਿਣਾ

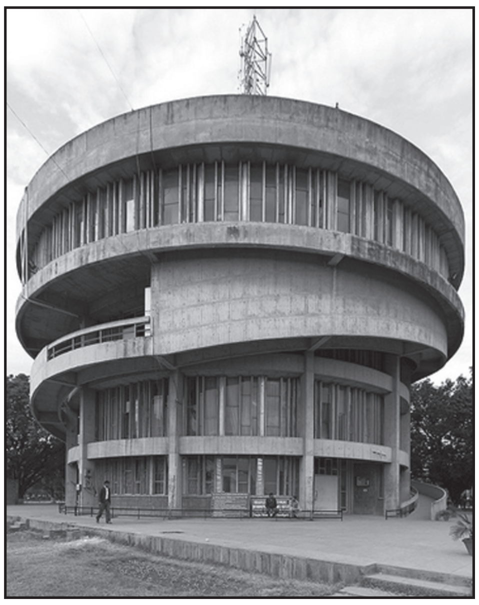

ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਥਾਂ ਥਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ- ਸਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ-ਮਾਸਕੋ ਓਲੰਪਿਕਸ ਦਾ ਗੋਲਡ ਕੱਪ। ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਹੋਸਟਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੜੀਆਂ ਰੋਜ਼ ਤੱਕਦੀਆਂ ਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਮਨਚਲੀ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ ਕਰਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਇਲਤੀ ਕੁੜੀਆਂ ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਬਾਲਕਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ਾ ਵੀ ਕੱਸ ਦਿੰਦੀਆਂ ਪਰ ਹਾਕੀ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਬੱਧੇ ਚਾਹ ਕੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲ ਪਾਉਂਦੇ। ਇਹੋ ਨੇਤਾ ਜੀ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਰਾਂ-ਤੇਰਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਵਾਲੇ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਟੀਮ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਜੇ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਜੇ ਹਾਰ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੜਨ ਦੇਣੇ, ਇੰਨਾ ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਓ।'

ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਹੱਸ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਗਏ ਪਰ ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਚਰਚਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਨ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਂਜ ਉਸ ਸਾਲ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਗਈ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅੰਦੋਲਨ ਅਰੰਭਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ ਪਾਸੋਂ ਕੇਸ ਹਾਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ ਵਿਰੁੱਧ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਸੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਤੇ ਨਾਅਰੇ ਲਿਖੇ ਹੁੰਦੇ-ਜੇ.ਪੀ. ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਏਜੰਟ ਹੈ। ਫਿਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਹਿਮ ਸੀ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਲਦੀਪ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਕੋ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਇਕੋ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਇਕੋ ਸਾਈਡ ਨੂੰ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕਮਰੇ ਸਨ। ਬਸ ਵਿਚਕਾਰ ਜੁਗਰਾਫੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਕਰਦੇ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਪੂਰਨ ਦਾ ਕਮਰਾ ਸੀ। ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਲਦੀਪ ਨੇ ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਿਆ ਕਰਨਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਇਹ ਬਹਿਸਾਂ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਹਾਸੇ ਠੱਠੇ ਵਿਚ ਹੀ ਗਵਾਚ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਜੁਗਰਾਫੀ ਵਾਲਾ ਸੇਖੋਂ ਵੀ ਇਸੇ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਨਿਭਦੀ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰੋਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਸਾਰੇ ਵੰਡ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਬਲਕਿ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੱਕ ਜਤਾ ਕੇ ਖਾਂਦੇ। ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਲਦੀਪ ਲੋਹੜੀ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਆਉਂਦਾ ਖੋਏ ਤੇ ਤਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਬਣਵਾ ਲਿਆਇਆ। ਦੋ ਕੁ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅਸਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਰਲ ਕੇ ਖਾਧੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਸ ਪਿੰਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹੀ ਵੱਟ ਲਈ, ਕਦੀ ਸੁਲਾਹ ਨਾ ਮਾਰੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਮਨਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਕਾਮਰੇਡ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸਾਧ ਲਈ। ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਲਦੀਪ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੂਰਨ ਨੇ ਬਾਲਕਾਨੀ ਵੱਲ ਦੀ ਕੁਲਦੀਪ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਲਦੀਪ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਬਾਲਕਾਨੀ ਵਾਲਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦਿਸ ਪਿਆ। ਬਾਲਕਾਨੀ ਵਿਚ ਬਾਂਦਰ ਵਾਂਗੂੰ ਲਮਕਦਾ ਉਹ ਕੁਲਦੀਪ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਫੋਲਾ ਫਾਲੀ ਕਰਕੇ ਪਿੰਨੀਆਂ ਵਾਲੀ ਪੀਪੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆਇਆ। ਅੱਧੀ ਕੁ ਪੀਪੀ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਪੂਰਨ ਨੇ ਨਾਲ ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦ ਲਿਆ। ਚਾਹ ਕੰਟੀਨ ਤੋਂ ਆ ਗਈ। ਝੱਟ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਚਟਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਪੂਰਨ ਨੇ ਪੀਪੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਰੱਦੀ ਕਾਗਜ਼ ਪਾਏ ਤੇ ਪੀਪੀ ਵਾਪਸ ਕੁਲਦੀਪ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਥਾਂ ਸਿਰ ਟਿਕਾ ਆਇਆ। ਇਹ ਵੇਲਾ ਦੁਪਹਿਰ ਕੁ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਲਦੀਪ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਕਾਮਰੇਡ ਸਾਥੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਨੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਦ ਚਖਾਉਣ ਲਈ। ਕੰਟੀਨ ਵਿਚ ਚਾਹ ਲਈ ਉਹ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਹੋਕਰਾ ਦੇ ਆਏ ਸਨ। ਕਮਰਾ ਖੋਲ ਕੇ ਸਾਥੀ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਪੀਪੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਲਦੀਪ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਠੱਠਾ ਸਮਝ ਟਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਰਉਂ ਵਿਚ ਬੁਰਾ ਮਨਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਉਸ ਆਂਢ-ਗਵਾਂਢ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੈਰ 'ਤੇ ਮੁੱਕਰ ਗਏ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਪਿੰਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਲਦੀਪ ਨੇ ਚੜ੍ਹੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿੰਨੀਆਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸ਼ਾਮੀ 5 ਤੋਂ 7 ਤੱਕ ਆਉਂਦੇ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਵਾਰਡਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਵਾਰਡਨ ਆਪ ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਲਦੀਪ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਾਰਡਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚਾਰਾਂ-ਪੰਜਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਪੁੱਛੀ। ਅਸੀਂ ਸੱਚੋ-ਸੱਚ ਦੱਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਵਾਰਡਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਲਦੀਪ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਨਾ ਮੋੜਨ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਦੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਵਾਰਡਨ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁੰਡੇ ਜਾਣ ਜਾਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇੜਨ, 'ਕਿਉਂ ਕਾਮਰੇਡ! ਤੇਰੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ?' ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ, 'ਮੈਂ ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਕਾਮਰੇਡ ਵੰਡ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਆ, ਤੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਤੇਰੇ ਪਰੋਲੇਤਾਰੀਆਂ (ਸਾਥੀਆਂ) ਨੇ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਈਆਂ।'

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਲਦੀਪ ਨੇ ਲੱਖ ਮੁਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਵਾਰਡਨ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਗਿਆ ਪਰ ਵਾਰਡਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾ ਮੋੜੀ। ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਲਦੀਪ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਉਤੇ ਹੋਏ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਵਿਦਾਇਗੀ ਸਮਾਗਮ ਵੇਲੇ ਇਕ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਮੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਹੀ ਮਿਲੀ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਲਦੀਪ ਸੰਜੀਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਸ਼ਰਾਰਤ ਉਤੇ ਉਨਾਂ ਹੀ ਹੱਸਿਆ ਜਿੰਨੇ ਕਿ ਬਾਕੀ। ਬਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਹ ਦਿਨ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਸਨ।

ਕਵੀ ਲੋਕ ਨਾਥ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇਕ ਜਮਾਤ ਪਿਛੇ ਪਰ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰੂਹੇ ਰਵਾਂ ਸੀ। ਸਵਰਗੀ ਕਵੀ ਅਮਿਤੋਜ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਇਕ ਰਿਸਰਚ ਸਕਾਲਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹੋ ਅਮਿਤੋਜ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ 'ਕੱਚ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰਾਂ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿਧੀ ਖੱਟੀ। ਮਰਹੂਮ ਡਾ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਤਿਵਾੜੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰੋਜ ਮਹਿਫਲਾਂ ਸਜਦੀਆਂ। ਲੋਕ ਨਾਥ ਡਾ. ਤਿਵਾੜੀ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਖਾਸ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੇ ਲੋਕ ਨਾਥ ਇਕੋ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਇਸੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂ ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ ਵੀ ਰਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਖਰੜ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਵੀ ਲੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਤੇ ਹੈ। ਘੁੰਨ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਅੱਛੀ ਖਾਸੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਘੁੰਨ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਮਨ ਆਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਦਾਰੂ ਦੀ ਮਹਿਫਲ ਵਿਚ ਲੋਕ ਨਾਥ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾ ਲੈਣਾ। ਲੋਕ ਨਾਥ ਨੇ ਲੋਰ ਵਿਚ ਆਏ ਨੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਨੀਆਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਦਾਰੂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਲੋਕ ਨਾਥ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਘੁੰਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਮੈਸ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰੋਟੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ। ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬਾਹਰੋਂ ਬੰਦ ਕਰ ਗਏ। ਲੋਕ ਨਾਥ ਅੰਦਰ ਅੱਧ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਉਦੋਂ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਨਾਥ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਤੀਜੀ ਮੰਜ਼ਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੇਲਿੰਗ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਈ ਚਾਂਗਰਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਗਾਲਾਂ ਵੀ ਕੱਢੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਤੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਜਾ ਓਏ ਫਲਾਣਿਆ ਡਾ. ਨੇਕੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਲੋਕ ਨਾਥ ਸੁਈਸਾਈਡ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਈ' ਅਤੇ ਉਹ ਫਿਲਮ ਸ਼ੋਲੇ ਵਿਚ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੈਂਕੀ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਉਲਰਨ ਵਾਂਗ ਉਲਰ ਕੇ ਚਾਂਗਰ ਜਿਹੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ। ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇਕੀ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹੇਠਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਹਜੂਮ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਥੱਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਧੁੜਕੂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਇਆ ਲੋਕ ਨਾਥ ਥੱਲੇ ਹੀ ਨਾ ਡਿੱਗ ਪਵੇ ਪਰ ਲੋਕ ਨਾਥ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਚਾਂਗਰ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ, 'ਜਾ ਡਾ. ਤਿਵਾੜੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਲੋਕ ਨਾਥ ਮਰਨ ਲੱਗਾ ਈ।' ਇੰਜ ਉਹ ਕਦੀ ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ, ਕਦੀ ਅਮਿਤੋਜ ਤੇ ਕਦੇ ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਉਹੀ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਂਦਾ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਤੱਕ ਘੁੰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮੈਸ ਵਿਚੋਂ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਪਰਤ ਆਏ। ਘੁੰਨ ਨੇ ਲੋਕ ਨਾਥ ਦਾ ਇਹ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਥੱਲਿਓਂ ਹੀ ਘੁਰਕੀ ਦਿੱਤੀ, 'ਓਇ ਪੰਡਤਾ ਕੀ ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ?' ਉਤੋਂ ਲੋਕ ਨਾਥ ਬੋਲਿਆ, 'ਆ ਗਏ ਬਾਈ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਪੈਗ ਤਾਂ ਦਿਓ' ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਲੋਕ ਨਾਥ ਬਾਲਕਾਨੀ ਤੋਂ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਿਆ। ਥੱਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਮੁੰਡਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, 'ਲੈ ਬਈ ਲੋਕ ਨਾਥ ਦੀ ਬਸੰਤੀ ਦੀ ਮਾਸੀ ਤੇ ਮੰਨ ਗਈ।'

ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਤੇ ਪਾਸ਼

ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ।''

''ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਸੀਰੀ ਦੇ ਜੱਟ ਰੋਵੇ', ਦੇਸ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਸਾਨੂੰ', 'ਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਹਾਣੀਓ' ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਗੀਤ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਮੂੰਹ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਤੇ ਪਾਸ਼! ਉਹ ਬੌਧਿਕਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਵੀ ਕੋਈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੈ। ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਕੁ ਸਤਰਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹੀਦ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ-

'' ਪੁਲਸ ਦੀ ਕੁੱਟ
ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ....
ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਮੁਰਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣਾ
ਨਾ ਹੋਣਾ ਤੜਪ ਦਾ
ਸਭ ਕੁਝ ਸਹਿਨ ਕਰ ਜਾਣਾ
ਘਰੋਂ ਜਾਣਾ ਕੰਮ 'ਤੇ
ਤੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਘਰ ਪਰਤ ਆਉਣਾ
ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,
ਸਾਡੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਮਰ ਜਾਣਾ''

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਵੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿਊਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੀ ਗਲਤੀ ਰਹੀ ਕਿ 'ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ' (ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਰਚਨਾ) ਪੁਸਤਕ ਛਪਦੇ ਸਾਰ ਅਸੀਂ ਰਾਹੀ ਦਾ ਅੱਗਾ ਨਾ ਰੋਕਿਆ। ਪਰ ਕਮਾਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਵਿਦਵਾਨ' ਦੀ ਕਲਮ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਜੀਵਨ ਮਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਗਿਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪਾਸ਼ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਦੋਸਤ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਸ਼ ਦਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਮਿੱਤਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕੜ, ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਵਧ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਨੇ 'ਇਕ ਪਾਸ਼ ਇਹ ਵੀ' ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਜਦੋਂ ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਧਰ ਗਿਆ। ਸੰਧੂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਸਾਨੂੰ ਇਲਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਾਠਕ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਲੋਕ, ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਮੰਚ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹਨ। ਇਹ ਪ.ਲ.ਸ. ਮੰਚ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ, ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਭਾਅ ਜੀ, ਕਾ. ਅਮੋਲਕ, ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨਸਰਾਲੀ, ਸੁਮਨ, ਮਾਸਟਰ ਤਰਲੋਚਨ, ਹੰਸਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਕਈ ਲੋਕ ਮੋਢੀ ਹਨ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੀ 'ਸਿਖਰ', ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾਅ ਜੀ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਪਿੰਡ ਨਸਰਾਲੀ ਵਿਖੇ ਪ.ਲ.ਸ. ਮੰਚ ਦੇ ਬਾਨੀ ਜ. ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਪਾਲ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ 'ਵਿਧਾਨ ਤੇ ਐਲਾਨਨਾਮਾ' 14 ਮਾਰਚ 1982 ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਇਸ ਮੰਚ ਨੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਸੀਸ ਤਲੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨੀ ਟੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਚੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪ.ਲ.ਸ. ਮੰਚ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕ ਘੋਲਾਂ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਮੇਚ ਕੇ ਕਲਮ ਅਤੇ ਕਲਾ ਨਾਲ ਸਾਥ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ।

ਰਾਹੀ ਆਪਣੀ ਠਿਗਣੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕੜ ਦਾ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾਅ ਜੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਾ ਗਿਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਸਵੰਤ ਖਟਕੜ ਦਾ ਨਹੀਂ। 'ਪਿੱਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸ਼ੋਰਬਾ' ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਤਿੰਘਣ ਦੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ? ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾਅ ਜੀ, ਜੋ ਏਸ ਉਮਰੇ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਿਹਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਵੀ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ, ਸ਼ਹਿਰ-ਸ਼ਹਿਰ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਕੱਸਾ ਵਿਖੇ ਪੈਂਤੀ ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਰਤੀਆਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ 'ਸਲਾਮ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ, ਵਲ ਉਂਗਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਤੰਗ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਹੌਂਸਲਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਠੀਕ ਸਿਆਣੇ ਏਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਗ ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਪ.ਲ.ਸ. ਮੰਚ 'ਤੇ ਥੁੱਕਣਾ, ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾਅ ਜੀ 'ਤੇ ਥੁੱਕਣਾ ਹੈ, ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਚੰਨ 'ਤੇ ਥੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਥੁੱਕ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਹੀ ਡਿੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਪਾ ਕੇ ਬਕਵਾਉਣ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਹੈ। ਇਉਂ ਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕੜ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੀ ਜੁਗਾਲੀ ਕੱਢ ਕੇ ਹੀ ਰੱਖੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਾਸ਼ ਦਾ ਇੰਨਾ ਕਰੀਬੀ ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਹ ਬੰਦਾ ਬਕਵਾਸ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉੱਤਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਸਭਿਅਤਾ

ਸਭਿਅਤਾ ਸਾਡੀ ਬੜੀ ਪੁਰਾਣੀ
ਰਹੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ।

ਵਿਰਸਾ ਆਪਣਾ ਆਪ ਭੁਲਾਇਆ।
ਭੁਲ ਬੈਠੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਯਾਦਾਂ।

ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਅਸੀਂ ਸੀ ਸਾਰੇ ਕਰਦੇ।

ਉਚਾ ਬੋਲ ਕਦੇ ਨ ਬੋਲੇ।
ਸਦਾ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ।

ਹਰ ਇਕ ਧੀ ਭੈਣ ਪਿੰਡ ਦੀ
ਧੀ ਭੈਣ ਸੀ ਸਭ ਦੀ ਹੁੰਦੀ।

'ਬੇਦੀ' ਕੀ ਮਜਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ,
ਕੋਈ ਕਹਿ ਜਾਏ ਚੰਗੀ ਮੰਦੀ।

-ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ,
ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ।
650-331-7277

ਚਾਹ ਦੇ ਕੱਪ 'ਚ ਡੁੱਬੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਫੋਨ: 925-752-8025

ਜਦੋਂ ਘਰਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਚ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪੈਣ ਤਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਦੁਆ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਔਰਤ ਤਲਾਕ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦ ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਬੋਝ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਵਿਚਰੇ ਹਨ। ਅਫੀਮ ਜਾਂ ਭੁੱਕੀ ਪੀਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਅਮਲੀਆਂ ਲਈ ਸੋਹਣੀ ਵਹੁਟੀ ਜਾਂ ਚੰਗੀ ਔਲਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ 'ਮਾਵਾ' ਖਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕੰਡੇ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਮਲੀਆਂ ਦੀ ਕੰਡੇ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਨੇ ਹੀ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਵਲ ਫੇਰ ਦੱਸੇ ਹਨ। ਚਾਹ ਸਿਰਫ ਵਪਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਚਾਹ ਵਿਚ ਹਰਬਲ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਜੜ੍ਹੀ ਬੂਟੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠੇ ਤਰੇਹਠ ਲੱਖ ਚਾਹ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨੀਲੀ ਛਤ ਹੇਠ ਆਪਣਾ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਨੋਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਤਕ ਪੰਜ ਅਰਬ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਲਾਨਾ ਰੁਪਿਆ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਦਾਸ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਦਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਤੇ ਮੰਗ ਵੀ ਉਹੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੈਰ! ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਚਾਹ ਪਿਆਲਾ ਲਾਹੁਣਾ ਔਖਾ ਬਹੁਤ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪ ਅੰਕੜੇ ਵੇਖੋ ਕਿ ਖੁਰਾਕ ਪੱਖੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਆਂਕੜੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਭੋਜਨ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਅਮਰੀਕੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਓਨਾ ਭੋਜਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਸੀ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਚਾਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਿੰਨੀ ਚਾਹ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ਓਨੀ ਚਾਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜ ਅਮੀਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪੀਂਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਚਾਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਵਰਗੇ ਹਮਾਤੜ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੋਲੰਬੋ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਚਾਹ ਦੇ ਬਾਗ ਅਤੇ ਸੀਲੋਨ ਦੇ ਇਕ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਇਹ ਚਾਹ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਚੀਨੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਇਹ ਚਾਹ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਸੱਤ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਗੁਣਾਂ ਮਹਿੰਗੀ ਹੈ। ਮੰਨੋਗੇ ਕਿ ਇਸ ਚਾਹ ਦੀ ਕੀਮਤ 1260 ਡਾਲਰ ਯਾਨਿ ਕਰੀਬ ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ। ਇਕ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਡੇਵਿਡ ਕਿਲਬਰਨ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਇਸ ਚਾਹ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਹ ਬਾਗ ਦੇ ਮਾਲਕ ਗੁਣਾਰਤਨ ਅਤੇ ਹਾਨਦੁਨਾ ਗੋਡਾ ਚਾਹ ਬਾਗ ਵਿਚ ਨਾਰੀਅਲ ਅਤੇ ਦਾਲ ਚੀਨੀ ਦੇ ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੰਨੋਗੇ ਕਿ ਖਾਣ 'ਚੋਂ ਸੋਨਾ ਕੱਢਣ ਵਾਂਗ ਇਸ ਚਾਹ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਉਤਪਾਦਨ ਸਿਰਫ 35 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਚਾਹ ਉਦਯੋਗ ਨੇ ਇਹ ਉਮੀਦ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਨੇ ਦੇ ਅੰਡੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮੁਰਗੀ ਹੁਣ ਲੋਕ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਚਾਹ ਕਿਲਬਰਨ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਨੂੰ 'ਵਾਈਟ ਟੀ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਚਾਹ ਵਾਂਗ ਇਸਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੁਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਹੀ ਇਸਦੇ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸੁਆਦ ਕੌਫੀ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਚਾਹ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ 'ਕਿਲਬਰਨ ਇੰਪੀਰੀਅਲ' ਨੂੰ ਵੇਖ ਤਾਂ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਛੂਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚਾਹ ਉਤਪਾਦਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਵੀ ਏਨੀ ਮਹਿੰਗੀ ਚਾਹ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ।

ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਚਾਹ ਦੇ ਪਿਆਲੇ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਏ ਹਾਂ ਯਾਨਿ ਕਿ, ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤਦ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬੂ ਲੋਕ ਚਾਹ ਦੇ ਕੱਪ ਵਿਚ ਮਸ਼ਰੂਫ ਹਨ ਤੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਫਾਇਲਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਦਾ ਥਕੇਵਾਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿਆਰੀ ਹੈ। ਮਿਥਹਾਸਿਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਨ ਗਏ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਕਾੜ੍ਹਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚਾਹ ਦਾ ਸੁਆਦ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਹੁਣਾਚਾਰੀ ਲਈ ਚਾਹ ਵਰਤਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਫੇਰ ਨੀਂਦ ਨਾਲ ਊਂਘਦਾ ਬੱਚਾ ਵੀ ਚਾਹ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਮੰਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। 'ਬੈੱਡ ਟੀ' ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਦਿਨ ਹੀ ਚਾਹ ਦੇ ਸੁਆਦ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚਾਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕੁਝ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ

ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਪਿਆਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਰੋਜੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਟਲਾਂ ਤੋਂ ਢਾਬਿਆਂ ਤੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਖੋਖਿਆਂ ਤੱਕ ਵਿਕ ਰਹੀ ਚਾਹ, ਕੱਪ 'ਚ ਲੁਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਹੈ।

ਚਾਹ ਪੱਤੀ ਦੀ ਖਪਤ ਵਲ ਧਿਆਨ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਉਘੜਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਪਿਆਕੜਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਲਈਏ ਤਦ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਲਾਨਾ ਡੇਢ ਤੋਂ ਦੋ ਕਿਲੋ ਤੱਕ ਚਾਹ ਪੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਇਕ ਕੱਪ ਚਾਹ ਦਾ ਵਾਧੂ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਨੌਂ ਕਰੋੜ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਚਾਹ ਦੀ ਮੰਗ ਇਕ ਦਮ ਵਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਕੱਪ ਹੋਰ।'

ਦਰਅਸਲ ਚਾਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹੀ ਇਕ ਅੰਕੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਜਰੀਏ ਚਾਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਖਲਬਲੀ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਚਾਹ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬ੍ਰਾਂਡ ਯੁੱਧ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਟੂਥਪੇਸਟ ਜਾਂ ਸਾਬਣ ਵਾਂਗ ਟੀ.ਵੀ. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਚਾਹ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਨੋਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਤਾਜ ਚਾਹ' ਦੀ ਚੇਟਕ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ 'ਵਾਹ ਤਾਜ਼' ਕਹਿ ਕੇ ਇਕ ਅਭਿਨੇਤਾ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਸਾਲਾਨਾ ਰੁਪਈਆ ਵਸੂਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪੰਸਾਰੀ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਵਾਹ ਤਾਜ ਲਈ ਗੂਠਾ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਚਾਹ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਬ੍ਰਾਂਡ ਜਾਂ ਪੈਕਿੰਗ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਵੇਖੋ ਹਿੰਦ ਲੀਵਰ ਦੇ ਬਰੁੱਕ ਬਾਂਡ 'ਰੈਡ ਲੇਬਲ' ਨੂੰ 'ਜੀਓ ਮੇਰੇ ਲਾਲ' ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਾਟਾ ਨੇ 'ਅਸਲੀ ਤਾਜਗੀ' ਨਾਲ ਡੰਕਨ ਡਾਇਮੰਡ ਨੇ 'ਜਰਾ ਸੀ ਚਾਏ ਅਸਰ ਦਿਖਾਏ' ਨਾਲ ਸਰਗਮ ਨੇ 'ਅਸਲੀ ਰੰਗ ਅਸਲੀ ਟੇਸਟ' ਅਤੇ 'ਐਵਰੈਡੀ ਨੇ 'ਤੇਜ ਜੋਸ਼' ਨਾਲ ਚਾਹ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੱਤ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਪੈਕੇਜ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਂਡਡ ਚਾਹ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਬ੍ਰਾਂਡ ਚਾਹ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਦਰਜਨ ਬ੍ਰਾਂਡ ਆਪਣੀ ਇਜਾਰੇਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਾਲੀਪੈਕ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਖਪਤ ਦੀ ਚਾਲੀ ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਾਹ ਵਿਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਈ ਗੁਣਾ ਹੋਰ ਹੈ। ਪੈਕਿੰਗ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਵੱਧ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਿਕ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖਪਤਕਾਰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਚਾਹ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਚਿਤ ਕੁਆਲਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਾਹ ਵੇਚਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੈਕਿੰਗ ਚਾਹ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਧ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਾਹ ਖਰੀਦਣ ਨਾਲੋਂ ਪੈਕਿੰਗ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਇੰਡੀਆ ਟੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ' ਹੁਣ ਵੱਧ ਆਂਡੇ ਖਾਣ ਜਾਂ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਦੀ ਤਰਜ 'ਤੇ ਵੱਧ ਚਾਹ ਪੀਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਕੱਪ ਵੱਧ ਚਾਹ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਠਣ ਨਾਲ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਤੂਫਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟਲ ਸਟੋਰ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਚਾਹ ਦੇ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵੇਖੋਂ ਤਾਂ ਬਰੁਕ ਬਾਂਡ ਲਿਪਟਨ' ਅਤੇ 'ਤਾਜ ਡਬਲ ਡਾਇਮੰਡ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਟਾਟਾ ਟੀ ਨੇ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਲੈਮਿਨੀ 'ਤੇ ਚੱਦਰ ਟੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਟਾਟਾ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪੈਕਿੰਗ ਟਾਟਾ ਚਾਹ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਪਾਰ ਹੀ ਟਾਟਾ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਹ ਤਾਂ ਛੱਡੋ ਛਾਣ ਬੂਰੇ ਵੱਟੇ ਵਿਕਣ ਵਾਲਾ ਲੂਣ 'ਟਾਟਾ' ਨੇ ਹੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭਾਅ ਵੇਚਣ ਦਾ ਸਫਲ ਫਾਰਮੂਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਟਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਓ ਕਿ ਆਏ ਦਿਨ ਚਾਹ ਪੀਣ ਦਾ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਸੁਆਦ ਬਦਲਦਾ ਹੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ 'ਟੀ ਬੈਗ' ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਹੋਟਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੱਚ ਨਹੀ ਕਿ 'ਟੀ ਬੈਗ' ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕੰਗਣੀ ਵਾਲੇ ਗਿਲਾਸ ਜਾਂ ਗੜ੍ਹਬੀ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯੂਰਪੀ ਤਾਜ 'ਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਾਂ। ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਨੇ 'ਡਿਪ ਡਿਪ ਡਿਪ' ਨਾਲ ਇਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਅੰਕੜੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਏ ਦਿਨ ਚਾਹ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਗ੍ਰਾਫ ਵਧਦਾ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ 1989 ਤੱਕ 8050 ਲੱਖ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਚਾਹ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਲੱਖ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਖਰੇਵੀਂ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਲਾਦੇਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਂਗ ਚਾਹ ਉਤਪਾਦਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਂਡ ਯੁੱਧ ਤਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਾਈਸ ਵਾਰ ਨਹੀਂ। ਅਰਬੀ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਚਾਹ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਚਾਹ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਇਹ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ 'ਜੀਓ ਮੇਰੇ ਲਾਲ' ਵਰਗੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚਾਹ ਵਰਗਾ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਸੁਆਦ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਖਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਦਾ ਸਤਾਈ ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕੁਆਲਟੀ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਦੀ ਮੰਗ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ 1850 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ 'ਮੋਤੀ ਚੂਰ ਦੇ ਲੱਡੂ ਵਾਂਗ' ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੇ ਕੁੱਲ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ 6 ਤੋਂ 9 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਸਿਰਫ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਲਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਚਾਹ ਅਤੇ ਬਲੈਂਡ ਕੀਤੀ ਚਾਹ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਿਹਤ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ (ਡਬਲਯੂ.ਐਚ.ਓ.) ਇਹ ਦੁਹਾਈ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇ ਚਾਹ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਚਾਹ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਚਾਹ ਦਾ ਇਕ ਕੱਪ ਵਾਧੂ ਪੀਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌ ਵਾਰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਓ ਕਿ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਜਾਕਿਰ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 'ਵਾਹ ਤਾਜ਼' ਨਾਲ ਚਾਹ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਿਆ ਚਾਹ ਦੇ ਮੂੰਹ ਰੁੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੈਰ! ਆਸਾਮ ਤੇ ਦਾਰਜਲਿੰਗ ਦੇ ਚਾਹ ਬਾਗਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਰਬ ਦੇ ਤੇਲ ਖੂਹਾਂ ਵਾਂਗ ਚਾਹ ਇਕ ਵਰਦਾਨ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਵਾਂਗ ਚਾਹ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਣਕ ਜਾਂ ਗੰਨੇ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਰੱਖਣਗੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਚਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਲੁੱਟ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਖੈਰ! ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਚਾਹ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਤੈਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਵਰਗ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਵਿਚ 'ਮਿਲਣੀ ਉਪਰੰਤ ਚਾਹ' ਕੀ ਹੈ? ਇਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧੀ ਤੋਰਨ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪੀਣੀ ਤੇ ਪਿਆਉਣੀ ਇਕ ਸ਼ਗਨ ਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ 'ਚਾਹ ਚੰਦਰੀ ਨੇ ਪੱਟ ਸੁੱਟਿਆ' ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੁਡਾ ਸਕਦੇ।

NirpalKaur.com
ਨਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਡਾਟ ਕੌਮ
A WEBSITE SHOWCASING THE TASTE OF PUNJABI FOOD
ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦਾ ਸਵਾਦ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨ
VISIT : WWW.NIRPALKAUR.COM
HOME COOKING, FASHION AND HEALTH

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਇਕ ਝਾਤ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਉਹ ਦੂਜੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 31 ਮਾਰਚ 1504 ਈ. ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮਤੇ-ਦੀ-ਸਰਾਂ (ਹੁਣ ਨਾਗੇ-ਦੀ-ਸਰਾਂ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਫੇਰੂ ਮਲ ਖੱਤਰੀ (ਤ੍ਰੇਹਨ) ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਦਯਾ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਨਾਂ 'ਲਹਿਣਾ' ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਉਰਦੂ, ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਾਹਰ ਸਨ। ਉਹ ਵਣਜ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਸਨ।

ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਭਾਈ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿਬਰ ਨੇ ਬੰਸਾਵਲੀਨਾਮਾ ਦੇ ਪੰਨਾ 50 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਬਡੋ ਹੋਇ ਕਰ ਬਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹੇ।
ਜਗਿਓ ਪਵੀਤ ਪਾਇਆ,
ਖੇਡੈ ਹੰਸ ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹੇ।

ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਖਤਮ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੰਨ 1519 ਈ. ਵਿਚ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤਿੰਨ

ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ

ਮੀਲ ਪਿੰਡ ਸੰਘਰ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਲਾਲਾ ਦੇਵੀ ਚੰਦ ਮਰਵਾਹ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਖੀਵੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 15 ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਖੀਵੀ ਦੀ 13 ਸਾਲ। ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮਲ 1526 ਈ. ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਏ ਤੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਉਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆ ਪਈ ਬਲਕਿ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਦੇਵੀ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਆਗੂ ਵੀ ਉਹ ਨੂੰ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਮੱਤੇ-ਦੀ-ਸਰਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ 1524 ਈ. ਵਿਚ ਆ ਵਸੇ। ਏਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੋ ਲੜਕੇ ਤੇ ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਦਾਸੂ ਜੀ-1524ਈ, ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ-1526 ਈ., ਬੀਬੀ ਅਨੋਖੀ-1535 ਈ, ਦਾਤੂ ਜੀ-1537 ਈ। (ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿਬਰ ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਕਾ ਪੰਨਾ 51)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋਇਆ। ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਦੇਵੀ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਵੈਸ਼ਨੂ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾ ਮਿਲਦੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਜੋਧ ਜੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ''ਜਪੁਜੀ ਤੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ'' ਸੁਣੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਜੁਗਤੀ ਇਹੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਜੋਧ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵਸਾਏ ਹੋਏ ਨਗਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂਘ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਚਾਰ ਉਦਾਸੀਆਂ ਖਤਮ ਕਰਕੇ 1522 ਈ. ਵਿਚ ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਨਗਰ ਵਸਾ ਕੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ 17 ਸਾਲ 5 ਮਹੀਨੇ ਤੇ 9 ਦਿਨ ਏਥੇ ਹੀ ਰਹੇ ਤੇ ਏਥੇ ਹੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ। ਸੋ 1532 ਈ. ਵਿਚ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਰੁਕ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸਾਧਨਾ-ਪੱਧਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਵੀ-ਪੂਜਾ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਉਨਤੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਨਾ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਉਹ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤੁਰ ਪਏ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਦੀ ਕਈ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ। ਉਹ ਹਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਉਤਰੇ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਗਏ। ਘਰ ਬਾਹਰ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਸੱਚੀ ਤੇ ਸੁੱਚੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਲਈ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਹ 1539 ਈ. ਭਾਵ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤਕ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਹੀ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਇਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਿਆ। ਕਠਿਨ ਤੋਂ ਕਠਿਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਡੋਲਿਆ। ਬਲਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਰ ਵੀ ਪਰਪੱਕ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਢਲ ਰਹੀ ਉਮਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਣ ਲਈ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਪਰਖਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟ, ਆਪਣੇ ਦੋਵਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਭਾਵ ਬਾਬਾ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਤੇ ਬਾਬਾ ਲਕਸ਼ਮੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਕਿ ਅੰਗਦ ਨਾਉ ਰਖ ਕੇ 13 ਜੂਨ ਸੰਨ 1539 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ:

ਅਬ ਤੂੰ, ਮੇਰੇ ਅੰਗ ਤੇ ਭਇਆ
ਤੂੰ ਲਹਿਣਾ ਮੈਂ ਦੇਣਾ ਭਇਆ।
(ਬਾਵਾ ਸਰੂਪ ਦਾਸ ਭੱਲਾ)

ਇਵੇਂ ਹੀ ਰਾਮਕਲੀ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਰਾਏ ਬਲਵੰਤ ਤੇ ਸਤੇ ਡੂਮ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਹੀ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਹਨ। ਜੋਤਿ ਸਰੂਪ ਹਰਿ ਉਹ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋਤਿ ਤੇ ਜੁਗਤਿ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ। ਕੇਵਲ ਕਾਇਆ ਹੀ ਬਦਲੀ ਹੈ:

ਲਹਿਣੇ ਕੀ ਫਰਾਈਐ ਨਾਨਕਾ ਦੋਹੀ ਖਟੀਐ।
ਜੋਤਿ ਓਹਾ ਜੁਗਤਿ ਸਾਇ
ਸਹਿ ਕਾਇਆ ਫੇਰਿ ਪਲਟੀਐ।
ਸਤਾ ਬਲਵੰਡ (ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ)

ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਚੇਲਾ ਦੀ ਰੀਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਤੋਂ ਛੁਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ। ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਉਹ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਜਿਸ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਉਹ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇਉਂ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਬਾਬਾ ਫਿਰ ਮੱਕੇ ਗਿਆ,
ਨੀਲ ਬਸਤਰ ਧਾਰੇ ਬਨਵਾਰੀ।
ਆਸਾ ਹੱਥ ਕਿਤਾਬ ਕੱਛ
ਕੂਜ਼ਾ ਬਾਂਗ ਮੁੱਸਲਾ ਧਾਰੀ।

ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਏਸੇ ਕਿਤਾਬ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਮੱਕੇ ਵਿਚ ਹਾਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਪੁੱਛਣ ਫੋਲ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ
ਵਡਾ ਹਿੰਦੂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਨੋਈ?
ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਹਾਜੀਆਂ
ਸੁਭ ਅਮਲਾਂ ਬਾਝੋਂ ਦੋਵੇਂ ਰੋਵੀ।

ਸੋ ਗੁਰਿਆਈ ਬਖਸ਼ਣ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਪੋਥੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀ। ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨੰ. 57 ਵਿਚ ਇਉਂ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:

''ਤਿਤੁ ਮਹਿਲ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਹੋਆ
ਸੋ ਪੋਥੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੋਗਿ ਮਿਲੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਦੇ ਪੁਤਰ ਮਿਹਰਬਾਨ' ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ''ਪੋਥੀ ਸਚ ਖੰਡ'' ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਪੋਥੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਕੇ 5 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਭਾਵ 7 ਸਤੰਬਰ 1539 ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ। ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਸ਼ਮੀ ਦਾਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖਡੂਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੀ 46 ਪੌੜੀ ਵਿਚ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਸੋ ਟਿੱਕਾ ਸੋ ਛਤਰ ਸਿਰ
ਸੋਈ ਸਚਾ ਤਖਤ ਟਿਕਾਈ
ਦਿਤਾ ਛਡ ਕਰਤਾਰਪੁਰ
ਬੈਠ ਖਡੂਰ ਜੋਤਿ ਜਗਾਈ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਤਾਂ ਉਹ ਬੀਬੀ ਭਰਾਈ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਹੇ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਅਗਿਆਤਵਾਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਗਭਗ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਖਬਰ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਦੂਜੀ ਜੋਤਿ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਸਤਿਸੰਗਤ ਦਾ ਪਰਵਾਹ ਚਲਾਉਣਗੇ ਤਾਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵੀ ਬਣ ਗਈ ਜਿਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀਆਂ।

ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਗਤ ਭਾਵ ਲੰਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਪੰਗਤ ਦੀ ਜੁਗਤ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਰਸਪਰ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਉਚ-ਨੀਚ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ। ਲੰਗਰ ਦਾ ਕੰਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਸੰਭਾਲਦੇ ਸਨ। ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਦੀ ਲੰਗਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੇ ਭਗਤ ਤੋਂ ਛੁਟ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਪਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਦੋ ਥਾਵੇਂ, ਇਕ ਰਾਮਕਲੀ ਦੀ ਵਾਰ ਜੋ ਸਤੇ ਤੇ ਬਲਵੰਡ ਜੀ ਨੇ ਆਖੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ''ਰਾਮਕਲੀ ਸਦ'' ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪਤਨੀ ਤੇ ਗੁਰੂ

ਸੰਤਾਨ ਦੀ ਉਪਮਾ ਹੈ।'' ਰਾਮਕਲੀ ਸਦ'' ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਪੁਤਰ ਸਨਮੁਖ ਹੋਆ ਕਹਿ ਕੇ ਸਤਕਾਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬਲਵੰਡ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰੀ ਇਕ ਪਉੜੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਦੀ ਉਪਮਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ।

ਪਏ ਕਬੂਲ ਖਸਮ ਨਾਲਿ,
ਜਾਂ ਘਾਲ ਮਰਦੀ ਘਾਲੀ
ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਸਹੁ ਸੋਇ,
ਜਿਨਿ ਗੋਇ ਉਠਾਲੀ।'

ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਦਕਾ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਸਭ ਨੂੰ ਘਿਓ ਵਾਲੀ ਖੀਰ ਮਿਲਦੀ ਸੀ।

''ਬਲਵੰਡ ਖੀਵੀ ਨੇਕ ਜਨ,
ਜਿਸੁ ਬਹੁਤੀ ਛਾਉ ਪਤ੍ਰਾਲੀ।
ਲੰਗਰ ਦਉਲਤ ਵੰਡੀਐ,
ਰਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੀਰ ਘਿਆਲੀ।
ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁਖ ਉਜਲੇ,
ਮਨਮੁਖ ਥੀਏ ਪਰਾਲੀ।

ਹਮਾਯੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ: ਹਮਾਯੂੰ ਬਾਬਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਉਹ 26 ਦਸੰਬਰ ਸੰਨ 1530 ਈ. ਨੂੰ ਆਗਰੇ ਵਿਖੇ ਬਾਬਰ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਿਆ। ਉਹ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਪਾਸੋਂ ਹਾਰ ਖਾ ਪੰਜਾਬ ਵਲ ਨੱਸਿਆ। ਸੰਨ 1540 ਵਿਚ ਹਮਾਯੂੰ ਆਪਣੇ ਫੌਜੀ ਦਸਤੇ ਸਮੇਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਲਈ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਘੜੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਮਾਯੂੰ ਦੀ ਆਮਦ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਮਾਯੂੰ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਰਾਦਰ ਸਮਝਿਆ। ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਮੁੱਠ ਵਲ ਵਧਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੀ ਉਪਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ। ''ਜਦੋਂ ਮੈਦਾਨਿ ਜੰਗ ਵਿਚ ਤੈਨੂੰ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਚਲਾ ਨਾ ਸਕਿਆ, ਹੁਣ ਫਕੀਰਾਂ ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏਂ।'' ਹਮਾਯੂੰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜਾ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਬਖ਼ਸ਼ਾਈ। ਇਸਦਾ ਵਰਨਣ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼'' ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ 1351 ਤੇ ਇਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

''ਖੜ੍ਹਗ ਨ ਨਿਕਸਯੋ ਮਿਯਾਨ ਤੇ
ਸੋ ਬਲ ਕਰ ਹਾਰਯੋ
ਹਮ ਬੋਲੇ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਸੁਨ ਸਾਹਿ ਪਿਆਰਿਯੋ॥
ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਬਲ ਲਾਇਓ ਕਿਥਾਂਏ
ਪੀਰ ਫਕੀਰਨ ਪਰ ਚਹੈ,
ਤੂੰ ਖੜਗ ਚਲਾਏ॥

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੁਲ 63 ਸ਼ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ 9 ਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖਿੰਡੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਵਾਰ=2 ਸਲੋਕ, ਮਾਝ ਦੀ ਵਾਰ=12 ਸਲੋਕ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ= 15 ਸਲੋਕ, ਸੋਰਠਿ ਦੀ ਵਾਰ=1 ਸਲੋਕ, ਸੂਹੀ ਦੀ ਵਾਰ=11 ਸਲੋਕ, ਰਾਮ ਕਲੀ ਦੀ ਵਾਰ=7 ਸਲੋਕ, ਮਾਰੂ ਦੀ ਵਾਰ=1 ਸਲੋਕ, ਸਾਰੰਗ ਦੀ ਵਾਰ=9 ਸਲੋਕ, ਮਲਾਰ ਦੀ ਵਾਰ=5 ਸਲੋਕ।

ਦੂਜੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘਟ ਬਾਣੀ ਰਚੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਸੁੰਦਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੜੀ ਸਰਲ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਹਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਦੇ ਸਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਅਸਰ ਵੀ ਪ੍ਰਤਖ ਹੈ:

ਭੁਖਿਆ ਭੁਖ ਨਾ ਉਤਰੀ,
ਜੇ ਬੰਨਾ ਪੁਰੀਆ ਭਾਰ''
(ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ-ਜਪੁ)
ਭੁਖਿਆ ਭੁਖ ਨਾ ਉਤਰੇ
ਗਲੀ ਭੁਖ ਨਾ ਜਾਇ॥
ਨਾਨਕ ਭੁਖ ਤਾਂ ਰਜੈ
ਜੇ ਗੁਣ ਕਹਿ ਗੁਣੀ ਸਮਾਇ॥
(ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ-ਮਾਝ ਦੀ ਵਾਰ)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਵ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਅਖੀ ਬਾਝਹੁ ਵੇਖਣਾ, ਵਿਣ ਕੰਨਾਂ ਸੁਨਣਾ।
ਪੈਰਾਂ ਬਾਝਹੁ ਚਲਣਾ,ਵਿਣ ਹੱਥਾ ਕਰਣਾ।
ਜੀਭੈ ਬਾਝਹੁ ਬੋਲਣਾ, ਇਉਂ ਜੀਵਤ ਮਰਣਾ।
ਨਾਨਕ ਹੁਕਮ ਪਛਾਣਿ ਕੈ
ਤਉ ਖਸਮੈ ਮਿਲਣਾ।
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪੰਨਾ 139

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਲਈ ਉਹਦਾ ਇਤਨਾ ਸਤਿਕਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਘੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਸਹਿ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਰਾਰਥਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਲੋਕ ਤੋਂ ਉਹਦੇ ਵੈਰਾਗ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਪਿਆਰੇ ਸਿਉ ਨੇਹ
ਤਿਨ ਆਗੈ ਮਰਿ ਚਲੀਐ
ਧ੍ਰਿਗ ਜੀਵਣ ਸੰਸਾਰ ਤਾ ਕੈ ਪਾਛੈ ਜੀਵਣਾ।
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪੰਨਾ 831

ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਇਆਂ, ਉਸਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਰ ਪਾਸੇ ਘੁਪ ਹਨੇਰਾ ਹੀ ਵਿਆਪਤ ਦਸਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਸੈਂਕੜੇ ਚੰਦਰਮਾ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੂਰਜ ਕਿਉਂ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਣ।

ਜੇ ਸਉ ਚੰਦਾ ਉਗਵਹਿ ਸੂਰਜ,
ਚੜ੍ਹਹਿ ਹਜ਼ਾਰ।
ਏਤੇ ਚਾਨਣ ਹੋਂਦਿਆ
ਗੁਰ ਬਿਨ ਘੋਰ ਅੰਧਾਰ।
ਵਾਰ ਆਸਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ 463

'ਹਉਮੈ' ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਦੀਰਘ ਰੋਗ ਹੈ। ਪਰ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਇਸਦਾ ਇਲਾਜ ਵੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸ਼ਬਦ-ਸਾਧਨਾ ਰਾਹੀਂ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਕਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਹਉਮੈ' ਦੀਰਘ ਰੋਗੁ ਹੈ
ਦਾਰੂ ਵੀ ਇਸ ਮਾਹਿ।

ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਦਾ ਸੁਧਾਰ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਧਰਮ ਪਹਿਰਾਵਾ ਅਤੇ ਬੋਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਸਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਕਥਨਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਖਤ੍ਰੀਆ ਤ ਧਰਮ ਛੋਡਿਆ,
ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਹੀ
(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ 663)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਲਿਖਣ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੀਂ ਲਿੱਪੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਲਿਪੀ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਪੂਰੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਸਕੂਲ ਚਾਲੂ ਕੀਤੇ ਜਿਥੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕਾਇਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ।

ਅਖਰ ਰਚ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖੀ
ਫਿਰ ਸਿਖਨ ਪੜ੍ਹਾਏ॥
ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਘਰੁ ਕਥਾ
ਇਲਮੇ ਲਿਖਵਾਏ॥ (ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਉਦਾਸੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ: ਬਾਬਾ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਪੁਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਤੇ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਉਥੇ ਬਾਬਾ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਸਭ ਕੁਝ ਤਿਆਗ ਕੇ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਸੀ ਮਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਚਾਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਣਥਕ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਸਦਕਾ ਸੰਗਤ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹਦ ਤੱਕ ਬਚ ਗਈ।

ਆਤਮਕ ਬਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਬਲ ਵਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਕ ਅਖਾੜਾ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਮਲ ਅਖਾੜਾ' ਰਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਹੋਰ ਕਸਰਤਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ।

ਉਹ 12 ਸਾਲ 9 ਮਹੀਨੇ ਤੇ 17 ਦਿਨ ਗੁਰਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਰਹੇ। 29 ਮਾਰਚ 1552, ਉਮਰ 47 ਵਰ੍ਹੇ, 11 ਮਹੀਨੇ 29 ਦਿਨ ਭੋਗ ਕੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਹੋਈਆਂ ਗੁਪਤ ਪਰਖਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾਸੂ ਤੇ ਦਾਤੂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਅਮਰਦਾਸ ਹੀ ਪੂਰੇ ਨਿਤਰੇ। ਉਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਦੇ ਪਤਿਔਰੇ ਲਗਦੇ ਸਨ। ਦਾਸੂ ਤੇ ਦਾਤੂ ਦੀ ਈਰਖਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਜਾ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਧੁਰਾ ਵਸਾਇਆ।

ਕਹਾਣੀ

ਬਾਬਾ ਗੁਜਿਆਣੀਆ

ਮਕਸੂਦ ਸਾਕਿਬ

ਬਾਬੇ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਉੱਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਪਈ ਇਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਾਂ ਰਹਿਮੋ ਗੁਜਿਆਣਿਆ ਏ ਤੇ ਇਹ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਾਮੀ-ਗ੍ਰਾਮੀ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਏ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਹੋਵਾਂਗਾ ਇਹੋ ਸੱਤਾਂ-ਅੱਠਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ। ਉਮਰ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਬੇਬੇ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਸੀ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦੁਰਾਡਿਆਂ ਦਿਹਾੜੀ ਡੰਗ ਕੱਢਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਹੋਇਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬੇਬੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਜਿਗਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪੇਟ ਘਰੋੜੀ ਦੇ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਦਿਹਾੜੀ ਏਨਾ ਚਿਰ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਕੀਤੀ ਰੱਖੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਘਰ ਬਰਾਂਡੇ, ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਜਾਂ ਅਸਲੋਂ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਖੇਡਦਾ ਰਹਿੰਨਾ ਸਾਂ। ਵਿਚ ਵਿਚ ਬੇਬੇ ਦੇ ਗੋਡੇ ਮੁੱਢ ਬਹਿ ਕੇ ਬਾਲ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸਾਂ। ਬੇਬੇ ਨੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵੱਲ ਮੈਨੂੰ ਚਿਰੋਕਣਾ ਸਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਹਨਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਏ ਮੇਰੀ ਬਾਬੇ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ। ਬਾਬੇ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਤੇ ਡੀਲ ਡੌਲ ਅਜੇ ਤੀਕਰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉਂਜ ਦਾ ਉਂਜ ਸੱਜਰਾ ਏ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਬੀਤ ਗਏ ਨੇ।

ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਂਹ ਦੇ ਰੁੱਖ ਥੱਲੇ ਮੰਜੀ ਉੱਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਨਾ ਲੰਮਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੰਜੀ ਦੇ ਇਕ ਪਾਵੇ ਉੱਤੇ ਉਹਦੀ ਚਿੱਟੀ ਮਲਮਲ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਪੱਗ ਬੱਝੀ ਬਝਾਈ ਟੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਖੂੰਡਾ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਨਾਲ ਈ ਪਰ੍ਹਾਂ ਮਿੱਟੀ ਉੱਤੇ ਖੇਡਦਾ ਪਿਆ ਸਾਂ ਕਿ ਇਕ ਉੱਚਾ ਲੰਮਾ ਬੰਦਾ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਬੂਹੇ ਥਾਣਿਓਂ ਲੰਘ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆਇਆ। ਉਹਦਾ ਕੁੜਤਾ ਲਕਦੀ ਸਗਵਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਨੇ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਨਾਨੇ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵੀ ਠੱਪਵੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਚਿੱਟੀ ਦੁੱਧ। ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਠੱਪਵੀਂ ਤੇ ਹੈ ਸੀ ਪਰ ਕਰਤਬਰਤੀ। ਲਮਕਵੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ। ਨੱਕ ਦੀ ਬੇਣੀ ਹੇਠੋਂ ਅਲ੍ਹੀ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੁੱਛਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਵਾਂਧ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਈ ਨਿਵੇਕਲਾ ਲੱਗਾ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਉਹ ਬੰਦਾ ਖਲੋ ਗਿਆ।

'ਲੈ ਬਈ ਅੱਗੇ ਤੇ ਕਾਲੂ ਮਿਲ ਪਿਆ ਏ। ਲੱਗਦਾ ਏ ਕਾਕੀ ਬੀਬਾਂ ਆਈ ਹੋਈ ਏ।' ਉਹਨੇ ਚਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਚੌੜੀਉਂ ਫੜ ਕੇ ਉਤਾਂਹ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਘੁੱਟ ਲਿਆ, 'ਹਾਂ ਬਈ ਦੋਹਤਰਿਆ ਕੀ ਹਾਲ ਨੇ ਮੁੜ ਤੇਰੇ? ਕਦੋਂ ਆਇਆਂ ਏਂ?' ਉਹਨੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੇ ਖਰ੍ਹਵੇਂ ਵਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੋਭਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

ਮੈਂ ਅੱਗੋਂ ਚੁੱਪ ਸਾਂ। ਇਕ ਵਾਰ ਤੇ ਮੇਰਾ ਸੰਘ ਜਿਹਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਓਪਰੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕੁੱਛੜ ਚੜ੍ਹਿਆਂ ਮੇਰਾ ਰੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਫੇਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਰੜਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਖ਼ਬਰੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮੈਂ ਧਰਵਾਸ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਾਨੇ ਦੀ ਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਅੰਦਰ ਉੱਠ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤੇ ਆਂਹਦਾ ਪਿਆ ਸੀ, 'ਲੈ ਬਈ ਇਹਨੂੰ ਆਂਹਦੇ ਨੀ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਾਂ ਨਾਲ ਰਾਹ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਮੈਂ ਸੁਫ਼ਨੇ ਵਿਚ ਤੈਨੂੰ ਈ ਮਿਲਣ ਟੁਰਿਆ ਸਾਂ। ਇਧਰ ਤੂੰ ਆਪ ਈ ਹੱਡੀਂ-ਮਾਸੀਂ ਆਇਆ ਖਲਾ ਐਂ। ਇਹ ਹੋਂਦੇ ਨੀ ਰੱਬ ਦੇ ਕੰਮ। ਬੱਲੇ ਵਈ....ਚੱਲ ਆ ਜਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁ।'

ਉਹ ਬੰਦਾ ਮੇਰੀ ਗੱਲ੍ਹ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਨੱਕ ਰਗੜਦਾ ਅਗਾਂਹ ਵਧਿਆ ਤੇ ਨਾਨੇ ਕੋਲ ਬਹਿ ਗਿਆ।

'ਕਦੋਂ ਆਈ ਏ ਬੀਬਾਂ?'

'ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਈ।'

'ਖ਼ੈਰ ਨਾਲ ਈ ਏ ਨਾ?'

'ਆਹੋ, ਜ਼ਰਾ ਓਦਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਪੇ ਈ ਛੱਡ ਗਿਆ ਏ ਰਹਿਮਤ ਸਵੇਰੇ।'

'ਰਹਿਮਤ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ, ਕੀ ਹਾਲ ਸੂ?'

'ਬੜੀ ਖ਼ੈਰ ਸੂ।'

'ਸ਼ੁਕਰ ਏ ਸੁਹਣੇ ਦਾ।'

ਏਨੇ ਵਿਚ ਨਾਨੇ ਨੂੰ ਝੱਟ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਆਈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, 'ਇਹਨੂੰ ਲਾਹੀਂ ਕੁੱਛੜੋਂ ਜ਼ਰਾ ਕਾਲੂ ਨੂੰ।' ਫੇਰ ਨਾਨਾ ਮੇਰੇ ਵਲ ਹੋਇਆ, 'ਚੱਲ ਬਈ ਕਾਲੂ ਖਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਦੱਸ ਉਹਦਾ ਚਾਚਾ ਆਇਆ ਏ ਤੇ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰਬੰਧ ਕਰੇ।'

ਮੈਂ ਆਪ ਈ ਉਹਦੇ ਕੁੱਛੜੋਂ ਪਲਮ ਪਿਆ।

ਬੇਬੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਤੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਕੱਪੜਾ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਛੜ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਟੁਰ ਪਈ।

ਉਹ ਬੰਦਾ ਝੱਟ ਮੰਜੀ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਖਲੋ ਗਿਆ, 'ਸਲਾਮ ਆਹਲੀ ਆਂ, ਚਾਚਾ।' ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ।

'ਜਿਉਂਦੀ ਵਸਦੀ ਰਹੁ ਧੀਏ।'

ਉਹਨੇ ਸਲਾਮ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੋੜਿਆ ਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਈ ਉਹਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਗੱਲ੍ਹ ਪਲੋਸੀ, 'ਮੈਂ ਤੇ ਕਾਲੂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਈ ਬੁੱਝ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਈ ਅੱਜ ਕਾਕੀ ਰਾਣੀ ਆਈ ਹੋਈ ਏ, ਹੋਰ ਪੁੱਤਰਾ ਸਾਰੀ ਖ਼ੈਰ ਏ ਨਾ?'

'ਆਹੋ ਚਾਚਾ, ਤੂੰ ਸੁਣਾ! ਮੇਰੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਤੇ ਚਾਚੀ ਤਗੜੇ ਨੇ?'

'ਮੌਜਾਂ ਵਿਚ ਨੇ। ਅੱਜ ਤਰੀਕ ਸੀ ਨਾ, ਮੈਂ ਉਥੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਬੰਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਅਟਕ ਗਿਆ।'

'ਚੰਗਾ ਚਾਚਾ, ਮੈਂ ਫੇਰ ਤੇਰੇ ਲਈ ਪਾਣੀ-ਧਾਣੀ ਦਾ ਸਰਬੰਧ ਕਰਾਂ।' ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਪਿਛਾਂਹ ਪਰਤੀ ਮੇਰੇ ਸਣੇ।

ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਇਆ। ਅੱਬੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕੰਮ ਸਾ ਸੂ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਦੋਹਰ ਵਿਛੀ ਤੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਲੱਗੀ ਮੰਜੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਉਹ ਅੱਬੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਅੰਨ-ਪਾਣੀ ਵਰਤ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦੇਂਦਾ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਤੇ ਸੀ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਗੱਲ। ਇਹੋ ਦੋ ਵਾਰ ਈ ਵੇਖਿਆ ਉਹਨੂੰ। ਪਰ ਇਹ ਦੋ ਤੱਕਣੀਆਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਏਨਾ ਈ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਨੇ ਦਾ ਯਾਰ ਬੇਲੀ ਏ ਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਟੱਬਰ ਦੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਸਾਂਝ ਏ। ਬਾਕੀ ਉਹ ਕੌਣ ਏ, ਕੀ ਏ....ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਹਾੜੇ ਮੇਰਾ ਨਾਨਾ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਇਆ। ਡੱਬ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਸੁੱਚਾ ਰੁਮਾਲ ਕੱਢਿਓਸ ਤੇ ਮੇਰੀ ਬੇਬੇ ਵਲ ਵਧਾਉਂਦਾ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, 'ਇਹ ਲੈ ਕਾਕੀ ਤੇਰੇ ਮਾਮੇ ਕਰੀਮ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨੇ। ਅੱਜ ਈ ਗੁਜਿਆਣਿਆ ਦੇ ਕੇ ਗਿਆ ਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦੇਵੀਂ।'

'ਚੰਗਾ ਚਾਚਾ।' ਬੇਬੇ ਨੇ ਰੁਮਾਲ ਫੜ ਕੇ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਟੋਹਿਆ, 'ਇਹ ਤੇ ਚਾਚਾ ਵਾਹਵਾ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਜਾਪਦੇ ਨੇ।' ਬੇਬੇ ਮੇਰੇ ਨਾਨੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ।

'ਆਹੋ ਕੁੜੀਏ, ਤੇਰੇ ਮਾਮੇ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਧਰੋਂ ਲੈਣੇ ਸਨ। ਤੇਰੇ ਚਾਚੇ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਲਿਆ ਦਿੱਤੇ ਨੇ। ਬਸ ਤੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਲੈ। ਅੱਜ ਭਲਕ ਮਾਮਾ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਮੋੜ ਦੇਵੀਂ।'

ਇਹ ਪੈਸਿਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕੀ ਸੀ, ਇਹਦਾ ਮੈਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਏਸਰਾਂ ਸੀ ਪਈ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਸੀ। ਸਾਈ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸਾ ਨੇ। ਛੱਜ ਜਿੰਨੀ ਰਕਮ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਸੌਦਾ ਤੋੜ ਨਾ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਅਗਲੀ ਧਿਰ ਪੈਸੇ ਮੋੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਹਰ ਖਲੋਤੀ। ਹੈ ਵੀ ਕੋਈ ਕੁਲਹਿਣੀ ਟਬਰੀ ਸੀ। ਵਾੜੇ ਵਾਲੇ ਸੰਧੂਆਂ (ਮੇਰੇ ਪੜਨਾਨਕਿਆਂ) ਜਾਣਾ, ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਉਸ ਬੰਦੇ ਡਾਹੀ ਨਾ ਦੇਣੀ। ਇਹ ਫੇਰੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਅੱਕ ਗਏ। ਓੜਕ ਮੇਰੇ ਨਾਨੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਓ ਨੇ। ਨਾਨੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਲੀ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜੋਤਰਾ ਵਾਹੁੰਦੇ ਨੂੰ ਜਾ ਨੱਪਿਆ। ਉਹ ਉਥੋਂ ਨੱਸ ਪਿਆ। ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਉਹ ਪਰਤ ਆਇਆ। ਅਖੇ ਤੂੰ ਵੇ ਗੁਜਿਆਣੀਆ, ਤੈਨੂੰ ਨੱਸਦੇ ਨੂੰ ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਏ ਘੋੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਅਪੜੀਆਂ ਕਦੀ ਫੇਰ ਮੇਰੀ ਸ਼ੋਹਦੇ ਦੀ ਕੀ ਜਾ ਏ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ।

ਆ ਜਾ ਬਾਬਾ ਲੈ ਜਾ ਪੈਸੇ। ਤੇਰਾ ਮੇਲ ਸੰਧੂਆਂ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਬੰਦੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਘਰ ਪਰਤ ਕੇ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਇਸ ਰਹਿਮੋ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਦੀ ਗੁਣ ਚਰਚਾ ਸੁਣੀ। ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਮਾਮਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲੇ ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀ। ਟਿੱਲ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਧੇਲਾ ਸੁੱਟ ਕੇ ਲੜਾਈ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਪੁੱਠੇ-ਸਿੱਧੇ ਕੰਮ ਉਹਦਾ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਟੀਚਾ ਬਣ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾ ਸੂ। ਇੰਜ ਈ ਉਹਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ-ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਘਾਟਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਅਗਲੇ ਥਾਣਿਓਂ ਉਰ੍ਹਾਂ ਕਿਥੇ ਖਲੋਣੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਮਾਮੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰਥੇ ਮੂੰਹ ਕਰ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਛਿੱਥਿਆਂ ਪੈ ਕੇ ਮੇਰੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਆਣ ਫੜਿਆ। ਅਖੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕਾਦਰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਰਹਿਮਤ ਥਾਣੇ ਰਹੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਲਹੂ ਸੁੱਕ ਗਏ। ਨਾਨੀ ਨਾਨਾ ਵੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵਲੇ ਆ ਗਏ। ਬੇਬੇ ਮੇਰੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਦੁਆਵਾਂ ਮੰਗਣ ਵਿਚ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਆਹ ਹੈ ਪਈ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਅਗਦੀ-ਅਗਦੀ ਮੇਰਾ ਪਿਉ ਥਾਣਿਓਂ ਘਰ ਪਰਤ ਆਇਆ। ਬਾਬੇ ਦੱਸਿਆ ਪਈ ਉਹ ਥਾਣੇ ਅੱਪੜਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਚਾਚਾ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਵੀ ਉਥੇ ਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਪਹਿਲੋਂ ਈ ਥਾਣੇ ਸੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਅੱਬੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, 'ਹਾਂ ਬਈ, ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਏ ਵੀ ਬੈਠੇ ਆਂ। ਗੱਲ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਏ ਪਈ ਸਾਡੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸਾਕਾਚਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਰੀਫ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਈ ਆਉਂਦੀ।' ਅੱਗੋਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਕੂਲਾ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਗੁਜਿਆਣਿਆ ਵੀ ਝੱਟ ਸਾਹਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ, 'ਤੂੰ ਨਵਾਂ ਆਇਆ ਏਂ ਤੇ ਹੋਸ਼ ਨਾਲ ਕਰੀਂ ਏਥੇ ਥਾਣੇਦਾਰੀ, ਮਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਆਪਣੀ ਆਹਤਰ ਭੰਡ ਵੀ ਕਰਵਾ ਲਵੇਂ ਤੇ ਝੁੱਗਾ ਵੀ ਸੜਵਾ ਬਵ੍ਹੇਂ। ਅਸਾਂ ਏਥੇ ਗਊ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂਓਂ ਆਵਣ ਦੇਣਾ।' ਥਾਣੇਦਾਰ ਵਾਲੇ ਤੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਭਾਂਬੜ ਬਲ ਖਲੋਤੇ। ਉਹ ਤੇ ਕੋਲੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਵੱਖਰਿਆਂ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਆ ਗਈ, ਨਹੀਂ ਤੇ ਖ਼ਬਰੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਕੀ ਬਣਦੀਆਂ। ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਸੱਦ ਕੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਾਜ਼ੀਨਾਵਾਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਓੜਕ ਮੇਰੇ ਅੱਬੇ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀਓਸ। ਅੱਬਾ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਹੁੱਕਾ ਛਿੱਕਣ ਤੁੰਗਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਸਾਂ। ਕੋਲ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਵੀ ਹੈ ਸੀ।

'ਬਾਜੋ, ਇਹ ਬਾਬਾ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਕਿਹੜਾ ਏ?' ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਵੇ ਇਹ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਚੋਰ ਏ ਤੇ ਸੰਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰਦਾ ਏ। ਸਾਡੇ ਨਾਨੇ ਨਾਲ ਪੱਗ ਵਟਾਈ ਹੋਈ ਸੂ।'

ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋੜੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ ਪਈ ਸੰਨ੍ਹ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਏ ਤੇ ਪੱਗ ਵਟਾਈ ਦੇ ਮਾਇਨੇ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਅਚਨਚੇਤ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਜਾਗ ਪਈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਨੋਖੇ ਚੋਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਤਾਂਘ। ਚੋਰ ਤੇ ਮਾੜੇ ਬੰਦੇ ਸੁਣੀਂਦੇ ਨੇ ਪਰ ਇਹ ਚੋਰ ਤੇ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। 'ਭਲਾ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਏ ਉਹਨੂੰ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

ਕੋਲ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲ ਪਈ, 'ਲੈ ਤੈਨੂੰ ਤੇ ਉਹਨੇ ਕੁੱਛੜ ਚਾਇਆ ਹੋਇਆ ਏ, ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਨੇ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਸੈਂ ਤੇ ਇਕ ਬੰਦਾ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਤੈਨੂੰ ਹਿੱਕ ਨਾਲੋਂ ਲਾਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਹਦੇ ਲਈ ਅੰਨ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਆਖਣ

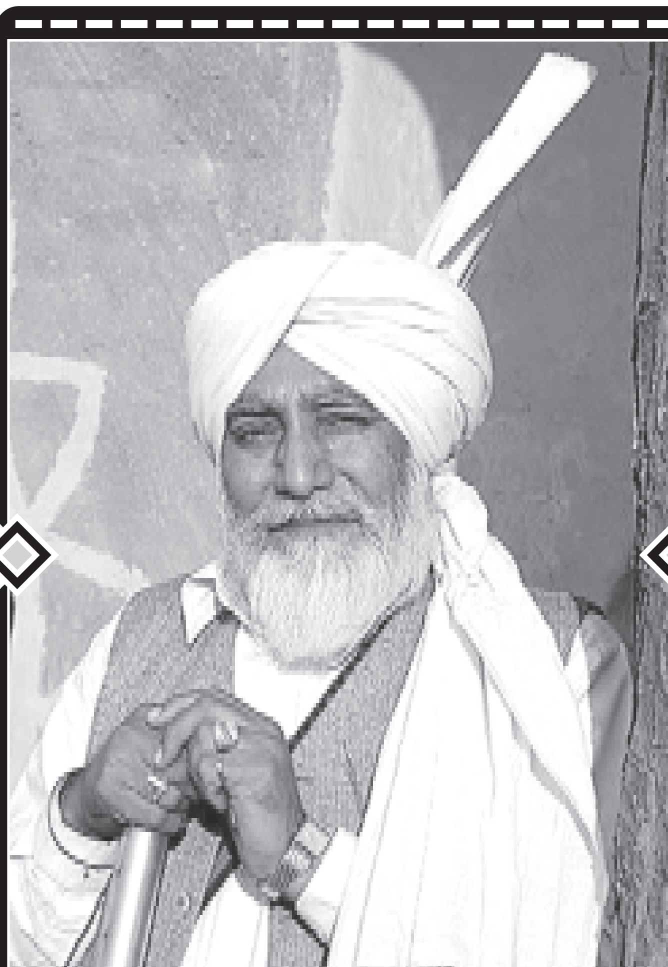

ਤੂੰ ਅੰਦਰ ਆਇਆ ਸੈਂ।' 'ਅੱਛਾ ਤੇ ਉਹ ਰਹਿਮੋ ਗੁਜਿਆਣਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਤੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ ਅੱਬੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ।' ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ। 'ਪਰ ਬੇਬੇ ਉਹ ਤੇ ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਬਾਜੋ ਕਹਿੰਦੀ ਏ ਉਹ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਚੋਰ ਏ।' 'ਸੱਚ ਆਂਹਦੀ ਏ ਤੇਰੀ ਬਾਜੋ। ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਚੋਰ ਈ ਏ। ਚੱਲ ਤੂੰ ਹੁਣ ਦੁੱਧ ਪੀ ਲੈ ਤੇ ਸੌਂ ਜਾ। ਸਵੇਰੇ ਸਕੂਲੋਂ ਕਵੇਲਾ ਨਾ ਕਰੀਂ।'

ਮੈਂ ਦੁੱਧ ਪੀ ਕੇ ਲੰਮਾ ਪਿਆ ਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਤੱਕਦਾ ਬਾਬਾ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਲੱਗੀ। ਸੁੱਤਿਆਂ ਪਿਆਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਦੇ ਸੁਫ਼ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖੇ ਚੋਰ-ਡਾਕੂਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਵੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਸਵੇਰੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਫੇਰ ਉਹੋ ਸੁਹਣੇ ਤਹਿਮਤ ਕੁੜਤੇ ਤੇ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਪੱਗ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ ਦਿੱਸਦਾ ਸੀ, ਜਿਹਦੀ ਕਰਤ-ਬਰਤੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੇਰੇ ਨਾਨੇ ਦੀ ਬੱਗੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਂਗ ਵੀ ਠੱਪੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਨੱਕ ਦੀ ਬੇਣੀ ਹੇਠ ਚੌੜੀ ਜਿਹੀ ਅਲਫ਼ੀ, ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਲਮਕਦੀਆਂ ਸੰਘਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਸਵਾਂਧੇ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦੀ ਸੀ।

ਉਸ ਦਿਹਾੜੇ ਮੈਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਵੇਲਾ ਆਪਣੇ ਬੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਈ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਗੋਂ ਇਥੋਂ ਤੀਕਰ ਕਿ ਸਕੂਲੋਂ ਪਰਤਦਿਆਂ ਖੂਨੀ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਘਾਹ ਉੱਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਈ ਪਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਘੱਲਣਾ ਪਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਏ ਪਈ, ਉਸ ਦਿਹਾੜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਤੇ ਜੋੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬਾਬੇ ਹੱਥੋਂ ਕਈ ਬੰਦੇ ਮਰਦੇ ਦੱਸੇ, ਕਈ ਝੁੱਗੇ ਲੁੱਟੀਂਦੇ ਸੁਣਾਏ, ਕਈ ਥਾਣੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਵਿਖਾਈਆਂ।

ਇਹ ਗੱਲ ਬੜੀ ਅਚੰਭਾ ਜਾਪਦੀ ਏ ਮੈਨੂੰ ਪਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਰਹਿਮੋ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨੂੰ ਬਿਆਂ ਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਗੁਰਸਖੀ ਉੱਤੇ ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਸਾਂ ਔਖੇ ਵੇਲੇ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁੜਨ ਵਾਲਾ। ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਉੱਤੇ ਉਠਦੇ ਹੱਥਾਂ, ਉਘਰੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਬਰਛਿਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ। ਖ਼ਬਰੇ ਇਹਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਉਹ ਪਿਆਰ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਬਾਬੇ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹਦਾ ਉਹ ਸਲੂਕ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਸਾਡੇ ਟੱਬਰ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਇਹਦਾ ਕੋਈ ਇਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ ਪਈ ਆਲ-ਦਵਾਲਿਓਂ ਜਿਹੜਿਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਡਾਕੂਆਂ ਚੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣੀਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਡਾਕੂ ਚੋਰ ਇੰਜ ਦੇ ਈ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ।

ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲੇ ਅੱਪੜ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਵੇਲੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਬਾਬੇ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨੂੰ ਨਾ ਵੇਖ ਸਕਿਆ। ਨਾਨੇ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਯਾਰੀ ਸੀ, ਭਰੱਪਣ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਨਾਨੇ ਵਲ ਉਚੇਚਾ ਗਿਆ ਵੀ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਖ਼ਬਰੇ ਉਸ ਉਦੋਂ ਈ ਆਉਣਾ ਸੀ, ਇਕੋ ਵਾਰੀ। ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਪਈ ਕੱਲ੍ਹ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰਸੋਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਕਦੋਂ ਆਉਂਦਾ ਏ।

ਇਕ ਦਿਹਾੜੇ ਮੈਂ ਨਾਨੇ ਵੱਲ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਾਨੀ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਈ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਬੈਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਨਾਨੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਪਈ ਇਹ ਬੀਬਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿੱਕਾ ਛੋਹਰ ਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੱਛ ਵਿਚ ਬਹਾ ਲਿਆ ਤੇ ਮੇਰਾ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਚੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪਈ।

'ਲੈ ਫੇਰ ਵੱਡੀਏ, ਇਹ ਤੇ ਦੋਹਤਰਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਪਣਾ।' ਉਹ ਮੇਰੀ ਧੌਣ ਚੁੰਮਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ।

ਮੈਨੂੰ ਬਾਬੇ ਰਹਿਮੋ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮਿਲਣੀ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ। ਉਹਨੇ ਵੀ ਤੇ ਇੰਜ ਈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੋਹਤਰਾ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਬਾਬੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਂਗਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ।

ਉਹ ਬੀਬੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੋਡੇ ਮੁੱਢ ਬਿਠਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਖ਼ੈਰ ਮਿਹਰ ਪੁੱਛਦੀ ਪਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦੀ ਏਡੀ ਨੇੜ ਪਾਰੋਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਂ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਵਾਜ ਵਿਚ ਉਹਦੀਆਂ ਪੁੱਛਾਂ ਦਾ ਵਲਦਾ ਦੇਂਦਾ ਪਿਆ ਸਾਂ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਬੀਬੀ ਪਹਿਲੋਂ ਤੋਂ ਛੋਹੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਮੇਰੀ ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ।

'ਤੇ ਭੈਣ ਵੱਡੀਏ, ਭਰਾ ਤੇਰਾ ਅੱਗੇ ਵੀ ਤੇ ਕਈ ਵੇਰੀਂ ਅੰਦਰ ਟੁਰ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਏ। ਕਿਹੜੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਏ। ਸਾਡੀ ਤੇ ਉਮਰ ਈ ਸਾਰੀ ਲੰਘ ਗਈ, ਇਹੋ ਕੁਝ ਵੇਖਦਿਆਂ। ਉਹ ਨਿੱਕੀ ਜ਼ਰਾ ਡੋਲੀ ਹੋਈ ਏ, ਸਾਹਿਬੋ। ਅੱਜ ਮੁਲਾਕਾਤ 'ਤੇ ਵੀ ਪਿਓ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਡੁਸਕਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸਾਦੀ।' ਉਹਨੇ ਮੇਰੀ ਨਾਨੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਗੋਡੇ ਨਾਲ ਬੈਠੀ ਕੁੜੀ ਵਲ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

ਮੇਰੀ ਨਾਨੀ ਨੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹਦਾ ਸਿਰ ਚੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਹ ਕੁੜੀ ਫੇਰ ਡੁਸਕ ਪਈ। ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਝੋਲੀ ਬੈਠਿਆਂ ਈ ਨੀਝ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਤੱਤੀਆਂ-ਤੱਤੀਆਂ ਅੱਥਰਾਂ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿੰਮ ਕੇ ਨੱਕ ਦੀ ਕਰੂੰਬਲੀ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਮੇਰੀ ਨਾਨੀ ਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਗਵਾਚਦੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ।

'ਲੈ ਕਮਲੀ ਧੀ! ਕਿਉਂ ਰੋਂਦੀ ਪਈ ਏਂ। ਇਹਦੀ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੰਜ ਹੋਇਆ ਏ ਨਾ। ਇਸ ਪਾਰੋਂ।' ਨਾਨੀ ਉਹਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਂਦੀ ਬੋਲੀ।

ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਝੱਗੇ ਨਾਲ ਉਹਦੀਆਂ

ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝ ਦੇਵਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਸੀ ਪਈ ਇਹ ਮੇਰੇ ਬਾਬੇ ਦਾ ਜੀਆ-ਜੰਤ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਏ ਤੇ ਬਾਬਾ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਅੰਦਰ ਹੋ ਗਿਆ ਏ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਕਾਹਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਬਾਬੇ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਕੋਲੋਂ ਉੱਠ ਖਲੋਤਾ। ਮੇਰੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਭਰ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਘਰੋਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਵੱਡੀਏ ਇਹਨੂੰ ਰੁੰਨਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਵੀਰ ਤੇਰਾ ਤਪ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, ਸਭਰਾਈਏ ਇਹਨੂੰ ਉਥੇ ਗੋਪੇ ਰਾਵਾਂ ਵਲ ਈ ਛੱਡ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਐਵੇਂ ਨਾਲ ਲਿਆਵਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ?'

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਹਿਬੋ ਹੋਰ ਹੁਬਕੇ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਖ਼ਬਰੇ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਮੇਰੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਉੱਛਲ ਤਾਰੂ ਹੋਈਆਂ।

ਨੀ ਫੜੋ ਨੀ ਭਣੇਵੇਂ ਨੂੰ। ਮਾਮੀ ਨੂੰ ਰੋਂਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਫਿੱਸ ਪਿਆ ਏ।' ਬੀਬੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਕੀ ਦੋਵਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ।

ਉਹਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਝੱਟ ਆਪਣੇ ਵਲ ਧਰੂ ਲਿਆ ਤੇ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਪਰਚਾਣ ਵਲਾਣ।

'ਮੈਂ ਤੇ ਏਸੇ ਗੱਲੋਂ ਡਰਦੀ ਧੀ ਬੀਬਾਂ ਵਲ ਨਹੀਂ ਗਈ ਭਾਵੇਂ ਉਹਦਾ ਘਰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤੱਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ, ਅੱਗੋਂ ਦੋਹਤਰਾ ਟੱਕਰ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਮਾਂ ਵਾਲੀ ਕਸਰ ਕੱਢ ਦੇਵੇਗਾ।'

ਉਹ ਚਾਰੇ ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਨਾਨੀ ਵਲ ਰਹੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁੱਛੜੋਂ ਨਾ ਲੱਥਣ ਦਿੱਤਾ। ਨਿੱਕੀ ਸਾਹਿਬੋ ਨੇ ਮੇਰੇ ਰੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਧਰਵਾਸ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ। ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝ ਲਈਆਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸੱਦ ਕੇ ਬਹਾ ਲਿਆ। ਮੂੰਹੋਂ ਉਹ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਚੱਲੀਆਂ ਤੇ ਨਾਨੀ ਨੇ ਟਰੰਕ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਕੇ ਟੋਰਿਆ।

ਬਾਬੇ ਦਾ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਬਲਵੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ। ਇਕ ਦੋ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਭੁਗਤਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਦੀ ਪਾਰੋਂ ਉਹਦੇ ਵਰੰਟ ਨਿਕਲ ਆਏ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਅੰਦਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਗੱਲ ਕੋਈ ਏਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਵੇਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਰੋਹ ਖਾ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਠੋਕ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਡੱਕੇ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।

ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸਿੱਕਦਾ ਸਾਂ, ਓਨਾ ਈ ਮੇਰੀ ਉਹਦੀ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਸੂਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆ ਬੱਝਦਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਨਾਨੇ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਕਦੀਂ-ਕਦਾਈਂ ਈ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਾਨੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, 'ਪੁੱਤਰ ਉਹ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਨਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਏ। ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਤਾਂਗ ਲਗੂ ਸੂ ਆਪੇ ਆਉਂਦਾ ਰਵ੍ਹੇਗਾ।'

ਪਰ ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੌਕ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਜਿੰਨ ਦਾ ਰੂਪ ਵਟਾ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਦੀ ਨਾਨੇ-ਨਾਨੀ ਤੋਂ, ਕਦੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਓ ਤੋ ਮੈਂ ਬਾਬੇ ਬਾਰੇ ਖੋਤਰਾ-ਖੋਤਰੀ ਕੀਤੀ ਰੱਖਦਾ।

ਬਾਬੇ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਮਿਲਣੀ ਤੇ ਨਾ ਹੋਈ, ਪਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਵਾਹਵਾ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ।

ਬਾਬੇ ਦਾ ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਸੀ। ਉਹ ਜੰਮਿਆ ਵੀ ਉਥੇ ਈ ਸੀ। ਮਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਪੇਕਿਆਂ ਦੇ ਈ ਸ਼ਿਲਾ ਕੱਟਦੀਆਂ ਨੇ। ਪਰ ਬਾਬਾ ਜੰਮਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵਾਹਵਾ ਚੋਖਾ ਚਿਰ ਗੁਜਿਆਣੇ ਈ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਨੱਸਣ ਭੱਜਣ ਜੋਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਏਨਾ ਚਿਰ ਉਹਦੇ ਨਾਨਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹੋ ਈ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਪਿਓ ਆਪ ਵੀ ਨਾਮੀ ਗ੍ਰਾਮੀ ਚੋਰ ਸੀ। ਚੋਰੀ ਦੇ ਇਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹੇ ਰਿਹਾ, ਬਾਬੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਲੈਣ ਕੋਈ ਨਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਜੇਲ੍ਹੋਂ ਛੁੱਟਿਆ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਪੁੱਜਿਆ। ਇੰਜ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਾਂ-ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਮੁੜੇ। ਗੁਜਿਆਣੇ ਵਿਚ ਜੰਮਣ ਤੇ ਫੇਰ ਉਥੇ ਈ ਵੱਡਾ ਹੋਵਣ ਪਾਰੋਂ ਬਾਬੇ ਦਾ ਪਿਓ ਉਹਨੂੰ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਆਖ ਕੇ ਕੁਵਾਉਂਦਾ ਬੁਲਾਉਂਦਾ। ਏਥੇ ਈ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣ ਗਿਆ। ਚੋਰੀ ਕਰਨਾ ਬਾਬੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਝੁੱਗਾ ਭੰਨਣ, ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਗੁਰ ਸਨ, ਉਹਨੂੰ ਪਿਓ ਨੇ ਈ ਦੱਸੇ। ਨੱਸਣ-ਟੱਪਣ ਤੇ ਡਾਂਗ ਸੋਟਾ ਵਰਤਣ ਦੀ ਜਾਚ ਉਹਨੇ ਆਪ ਸਿੱਖੀ। ਕੌਡੀ ਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦਾ ਵੀ ਚੰਗਾ-ਚੋਖਾ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਆਂਹਦੇ ਨੇ, ਕੌਡੀ ਵਿਚ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਭਰੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਇੰਜ ਦੀ ਸੂਟ ਵੱਟਦਾ ਸੀ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਹਵਾ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਤੱਕਦੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮੇਲਿਆਂ ਛਿੰਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਲੀੜੇ ਲਾਹ ਕੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਨਿਕਲਣਾ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੇ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਜਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਰਹਿਮੋ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨਿਕਲ ਪੈਣਾ ਉਹਦੀ ਜਿੱਤ ਪੱਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਉਹਨੇ ਚੋਖਾ ਚਿਰ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵੀ ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਨਾਲ ਈ ਰਲ ਕੇ ਚੋਰੀ ਕਰਦਾ। ਫੇਰ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਛੇਤੀ ਈ ਉਹਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਪਿਉ ਤੋਂ ਵਧੇਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਚੋਰੀ ਦੇ ਕਸਬ ਨੂੰ ਉਹ ਹੋਰਨਾਂ ਚੋਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਈ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੋ ਚਾਰ ਦਿਨ ਅਗਦੋਂ ਉਹ ਚਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬਹਿੰਦਾ। ਬਸ ਚੁੱਪਚਾਣ ਜਾਂ ਤੇ ਅੰਦਰ ਕੋਠੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਜਾਂ ਫੇਰ ਪਿੰਡੋਂ ਦੁਰਾਡਿਆਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸੁੰਨੀ ਥਾਵੇਂ ਲੰਮਿਆਂ ਪਿਆ ਕਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਸਮਾਨ ਵਲ ਤੱਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਉਹਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਵੀ ਹਿੱਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਦਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਕੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਗੁਆਚਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣ ਦਿੱਤਾ। ਫੇਰ ਉਹਦੇ ਕਸਬ ਉੱਤੇ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਰਾਤ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਈ ਪਿੰਡਾਂ ਗਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਸਿਆਣ ਲੈਂਦੇ, 'ਲਗਦਾ ਪਿਆ ਏ ਪਈ ਇਹ ਰਾਤ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਦੀ ਏ।' ਅਗਲੇ ਜਾਂ ਤਰੀਜੇ-ਚੌਥੇ ਦਿਹਾੜੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਲਹਿੰਦੀ ਗੁੱਠੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਚੌਖੰਡੀ ਵਿਚ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਤਾਈਂ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਖੋਜੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਪਏ ਹੁੰਦੇ, 'ਇਹ ਖੁਰਾ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਦਾ ਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਵਾਲਿਉਂ ਇਹਨੇ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਟੁਰਨਾ।'

ਬਾਬੇ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਸੀ ਪਈ ਉਹ ਲੋਹੇ ਦੀ ਕੰਧ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸੌ ਬੰਦੇ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਡੰਗਰ ਕੱਢ ਕੇ ਟੋਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੱਕੀ ਤੋਂ ਪੱਕੀ ਕੰਧ ਵਿਚੋਂ ਈ ਇੰਜ ਟਾਕੀ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੰਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਹਦਵਾਣਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਚੋਰੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਿਆ, 'ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਏਡਾ ਜੁ ਚੋਰ ਏ ਤਾਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਏ ਖਾਂ।' ਬਾਬੇ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਮਿਹਣਾ ਲੜ ਗਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੀ। ਆਂਹਦੇ ਨੇ, ਬਾਬਾ ਗਊ ਦੀ ਪੂਛਲ ਨਾਲ ਰੱਸਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮੋਹਲੜ ਸ਼ਾਹ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸੰਗੀਆਂ ਸਣੇ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਰਾਣੀ ਦੀਆਂ ਟੂੰਬਾਂ ਕੱਢ ਲਿਆਇਓਸ। ਪਾਹਰੂਆਂ ਨੂੰ ਲਾਧ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਰੱਸੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਜਾ ਮੱਲੀ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਥੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਬੰਦ ਡਿੱਠੇ ਤਾਂ ਸੰਗੀਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਇਕ ਗੱਲ ਸਮਝਾਈ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਪੈੜੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਰਗੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਝੁੱਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਗਏ। ਪਾਹਰੂਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਉਹ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਬਾਬੇ ਦੇ ਮੋਢੇ ਦਾ ਜੋੜ ਖਿਸਕਣ ਤੋਂ ਅੱਡ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਝਰੀਟ ਵੀ ਨਾ ਆਈ।

ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਕਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਸਨ। ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਹਦੀ ਵਿਚ ਏਨੇ ਕੁ ਕਾਰਨੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਮੁੱਕਣ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸਵਾਦਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਏ ਪਈ ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਦੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਮਾਲ ਮੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੇ ਜਿਥੋਂ ਤੀਕਰ ਲੱਗਦੀ ਵਾਹ ਲਾ ਵੇਖਣੀ, ਪਰ ਹਰਾਮ ਏ ਜੇ ਉਸ ਕਦੀ ਤੀਲ੍ਹਾ ਵੀ ਪਰਤਾਇਆ ਹੋਵੇ।

ਮੈਂ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰੀ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਸਬੱਬ ਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦਾ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਹੁਣ ਵੀ ਸੰਗ ਜੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਭੁੱਖਾ-ਨੰਗਾ ਹੋਵਣ ਲੱਗਦਾ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਲਾਹਮ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਕਰ ਜਾਂਦਾ।

ਉਹਦੇ ਸੰਗ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਪੁੱਤਰ, ਦੋ ਜਵਾਈ ਤੇ ਇਕ ਮਾਲੂ ਸਾਹੀ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਉਹਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਤੇ ਬੜੇ ਵਾਸਤਿਆਂ ਤਰਲਿਆਂ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਚੇਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਚਾਰ ਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਉਹ ਆਪ। ਛੇਵਾਂ ਬੰਦਾ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕਦੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਥਾਈਂ ਕਸਬ ਦਾ ਚੰਗਾ ਵਜਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਫੇਰ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਨੇ ਸਵੱਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੀ ਸੁਣ ਲਈ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣੀ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਲਈ ਨਾਨੇ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਾਨੇ ਕੋਲ ਬਾਬਾ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਲਾਮ ਆਖਿਆ ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਬੈਠਿਆਂ ਈ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿਤਿਓਸ। ਮੇਰਾ ਖ਼ਿਆਲ ਸੀ ਪਈ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵਾਂਗ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਘੁੱਟ ਲਵੇਗਾ ਤੇ ਆਖੇਗਾ, ਲੈ ਬਈ ਗੋਪੇ ਰਾਵਾਂ ਦੋਹਤਰਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ੀਂਹ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਏ ਪਰ ਉਹਨੇ ਏਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕੱਢੀ, ਸਗੋਂ ਚੁੱਪ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਂਜ ਵੀ ਉਹ ਕੁਝ ਹਿਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਖਾਈ ਦੇਂਦਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੋਲ ਬਹਿ ਕੇ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਕਈ ਕੁਝ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ, ਉਹਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਪਰ ਉਹ ਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਨਾ ਦੋਵੇਂ ਈ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੇ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਬਾਬਾ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਚੋਖਾ ਵਡੇਰਾ ਵੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦਾ ਪਿਆ ਸੀ। 'ਕਾਲੂ ਪੁੱਤਰ! ਤੂੰ ਉਧਰ ਬਹੁ ਆਪਣੀ ਨਾਨੀ ਕੋਲ....।' ਓੜਕ ਨਾਨੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਖ ਈ ਦਿੱਤਾ।

ਬਾਬਾ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਮੇਰੇ ਪਰੇਰੇ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵਾਹਵਾ ਝੱਟ ਕੁ ਹੋਰ ਬੈਠਾ, ਮੇਰਾ ਨਾਨੇ ਨਾਲ ਸਿਰ ਜੋੜੀ ਤੇ ਫੇਰ ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸੁੱਕੇ ਜਿਹੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੇਂਦਾ ਟੁਰ ਗਿਆ। ਨਾਨੇ ਨਾਨੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਬਾਬੇ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਧੀ ਉਹਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਚੋਰ ਸਾਹੀ ਨਾਲ ਨਿਕਲ ਗਈ ਏ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਦੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਅਜੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਲੱਗਦਾ। ਬਾਬਾ ਰੋਹ ਤੇ ਹਿਰਖ ਨਾਲ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਤ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਹਿਰਖ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਏਹੋ ਈ ਆਖੇ, ਮਾਲੋ ਨੂੰ ਤੇ ਸਾਹਿਬੋ ਨੂੰ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮਾੜਾ ਕੀਤਾ ਨੇ। ਹੁਣ ਵੇਖੋ ਕੀ ਬਣਦਾ ਏ? ਚਾਚੇ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਲੁਕੇ ਰਹਿਣਗੇ? ਉਹਨੇ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕੱਢ ਲੈਣਾ ਏ।

ਓੜਕ ਉਹੋ ਈ ਹੋਇਆ। ਤੀਜੇ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਆਪਣੀ ਧੀ ਸਾਹਿਬੋ ਤੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਮਾਲੋ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਜਾ ਅਪੜਿਆ। ਧੀ ਨੇ ਬਥੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਘੱਤੇ ਪਰ ਉਹਨੇ ਜਵਾਈਆਂ ਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਹੱਥੋਂ ਮਾਲੋ ਨੂੰ ਛੱਵ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਬਰਛਿਆਂ ਨਾਲ ਥਾਂ ਮਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਾਹਿਬੋ ਰੋਂਦੀ ਕੁਰਲਾਂਦੀ ਨੂੰ ਉਥੇ ਈ ਛੱਡ ਕੇ ਪਿਛਾਂਹ ਪਰਤ ਆਇਆ। ਸਾਹਿਬੋ ਆਂਹਦੀ ਰਹਿ ਗਈ, 'ਮੈਨੂੰ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਛੱਡ ਚੱਲਿਆ ਏਂ? ਮੇਰਾ ਵੀ ਸੰਘ ਘੁੱਟਦਾ ਜਾ, ਜ਼ੁਲਮੀ ਪਿਓਵਾ।'

ਉਹ ਪਿੰਡ ਮਾਲੋ ਦੇ ਲਗਦਿਆਂ ਲਾਣਿਆਂ ਦਾ ਸੀ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬਾਬਾ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਉਥੇ ਰਿਹਾ ਉਦੋਂ ਤੀਕਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਿਗਰਾ ਨਾ ਪਿਆ, ਉਹਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਦਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਬੋ ਨੇ ਵਰਲਾਪ ਘੱਤੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਆਣ ਜੁੜੇ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਹਿਬੋ ਨੇ ਪਿਓ ਭਰਾ ਤੇ ਭਣੇਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਆਪ ਉਹ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਹਦਤੀ ਬਣ ਗਈ।

ਬਾਬਾ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਜਵਾਈਆਂ ਸਣੇ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਹਿਬੋ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰੇ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹੋ ਈ ਸਾਹਿਬੋ ਜਿਹੜੀ ਪਿਓ ਨੂੰ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਧਰਦੀ, ਹੁਣ ਪਿਓ ਨੂੰ ਫਾਹੇ ਲਵਾਣ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਖਲੋਤੀ ਸੀ।

ਮੇਰਾ ਨਾਨਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਈ ਬਾਬੇ ਦੇ ਸਿਰ ਸਾਂਝ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਸਾਹਿਬੋ ਨੂੰ ਵਾਹ ਲਾ ਹਟੇ ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਆਉਂਦੀ ਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਗੋਂ ਇਹੋ ਈ ਆਂਹਦੀ ਸੀ :

'ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਈਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਢਿਆ। ਮੈਂ ਕਿੰਨੇ ਹਾੜ੍ਹੇ ਪਾਏ ਸਨ ਉਹਨੂੰ। ਪਿਓ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਖਲੋ ਨਾ ਜਾਂਦਾ? ਉਹ ਨਾ ਟਲਿਆ। ਮੈਂ ਤੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਘੱਤ ਪਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਰੋਂਦੀ ਕਰਲਾਉਂਦੀ ਰਹਿਣ ਲਈ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਲੈ ਫੇਰ ਸਾਮਾ ਕਰ ਲੈ ਜ਼ਾਲਮ ਪਿਓਵਾ। ਮੈਂ ਵੀ ਤੇਰੀ ਈ ਧੀ ਆਂ। ਹੁਣ ਵੱਟਾ ਲੈ ਕੇ ਈ ਛੱਡਾਂਗੀ ਤੈਥੋਂ।'

ਸਾਹਿਬੋ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਪਿਓ ਦੇ ਰੱਸੇ ਵੱਟਣ ਟੁਰ ਗਈ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ। ਸਾਹਿਬੋ ਨੇ ਪਿਓ, ਭਰਾ ਤੇ ਭਣੇਵਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਉਹੋ ਸੁਣਾਈ, ਜੋ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵਰਤੀ ਸੀ। ਭਰਾ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਇਹ ਮੰਦਾ ਕੀਤਾ।' ਬਾਬੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ-

'ਨਾ ਬਈ ਨਾ, ਇਹ ਜੋ ਆਂਹਦੀ ਏ ਇਹਨੂੰ ਆਖਣ ਦੇ। ਤੇ ਕੰਨ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣ ਲੈ! ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹਨੂੰ ਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ ਵੀ ਨਾ ਆਖੀਂ, ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੈਥੋਂ ਬੁਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।'

ਸਾਹਿਬੋ ਦਾ ਹਰ ਥਾਵੇਂ ਇਕ ਹੀ ਬਿਆਨ ਸੀ ਪਈ ਉਹਦੇ ਸਾਈਂ ਉੱਤੇ ਹੱਲਾ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਏ ਪਰ ਉਹ ਮੋਇਆ ਉਹਦੇ ਪਿਉ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਏ। ਉਹਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹਦਾ ਪਿਓ ਈ ਏ।

ਬਾਬਾ ਰਹਿਮੋ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਪੱਕਾ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਸਾਹਿਬੋ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹਰ ਵਾਰੀ ਸੁਣਦਾ, ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਲਫਜ਼ ਵੀ ਨਾ ਆਖਦਾ। ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਵੀ ਸਿੱਧਾ ਸਵਾਹਰਾ ਨਾ ਝਾਕਦਾ। ਉਹਦੇ ਸਿਰ ਸਾਂਝ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸਾਹਿਬੋ ਨੂੰ ਮੇਲ ਪਾਣ ਗਏ ਸਨ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਈ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਖਿਆ, ਆਪਣੀ ਧੀ ਸਾਹਿਬੋ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਾ। ਆਪਣੀ ਵਹੁਟੀ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਕਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਉਹਨੇ ਅਸਲੋਂ ਈ ਹੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, 'ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ ਲੱਗਿਆ, ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਰੁੰਨਾ ਜਾਂ ਬੋਲਿਆ।'

ਸਾਡੇ ਘਰ ਸਾਹਿਬੋ ਦੀ ਅੜੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰੋਜ਼ ਛਿੜੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ, ਨਾਨੀ ਤੇ ਹੋਰ ਉਰੋਂ-ਪਾਰੋਂ ਆਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਕਸਰ ਏਹੋ ਆਂਹਦੀਆਂ, 'ਵੇਖ ਕੁੜੀ ਨੇ ਪਿਓ ਨੂੰ ਮਰਵਾਣ 'ਤੇ ਈ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਰ ਨਾਲ ਉਧਲ ਗਈ। ਹੁਣ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਵਰਗਾ ਸ਼ੇਰ ਬੰਦਾ ਕਿਵੇਂ ਜਰਦਾ ਏ ਸਾਰਾ ਕੁਝ? ਉਸ ਮਾਲੋ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਕਿਵੇਂ ਸੀ? ਆਂਹਦੇ ਨੇ, ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਮਾਲੋ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਿਕਰਮਾ ਸੁਹਣਾ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਏ ਰੱਜ ਕੇ ਸੀ। ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਟਿਕਦੀ ਉਹਦੇ ਉੱਤੇ। ਇਹ ਸਾਹਿਬੋ ਵੀ ਕਿਹੜੀ ਘੱਟ ਏ। ਕਿੱਡੀਆਂ ਸੁਹਣੀਆਂ ਨੀ ਵੱਡੀਆਂ, ਇਹ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਵਧ ਏ। ਬਸ ਨਾ ਉਹਨੇ ਪਿਓ ਦੀ ਪੱਤ ਵੇਖੀ ਤੇ ਨਾ ਉਹਨੇ ਪੀਰ-ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਪੱਗ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕੀਤਾ।'

'ਨੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਚੇਟਕ ਈ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਸ ਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉੱਤੇ ਤੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਕੀ ਕਰਦੀ? ਮੈਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜੋੜੀ ਬਣੀ ਹੋਣੀ ਏ। ਹਾਏ ਨੀ! ਉਹ ਕੀ ਆਂਹਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਇਹ ਇਸ਼ਕ ਨਾ ਛੱਡਦਾ ਫੱਕ ਕੁੜੇ!' ਸਾਡੀ ਗਵਾਂਢਣ ਮਾਈ ਮਲੰਗਣੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਗ ਤੋਂ ਈ ਬੋਲਦੀ ਜਾਪਦੀ। ਉਹਦੇ ਬੋਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਸੁਝਦੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਚੁੱਪ ਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ।

ਅਖ਼ੀਰ ਬਾਬਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਬੰਦੇ ਮਾਲੋ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਹੋ ਗਏ। ਦੁਨੀਆ ਨੇ ਬਥੇਰਾ ਵਾਹ ਲਾਈ ਪਿਓ ਧੀ ਵਿਚਾਲੇ ਸੁਲਾਹ ਦੀ। ਪਰ ਨਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਆਪ ਟੋਰਿਆ ਤੇ ਨਾ ਈ ਸਾਹਿਬੋ ਆਖੇ ਲੱਗੀ। ਬਾਬੇ ਦੀ ਚੋਰ ਡਕੈਤੀ ਬਰਾਦਰੀ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਹਿਬੋ ਨੂੰ, ਮਾਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤਾਂ ਵੀ ਮੰਗੀਆਂ, ਪਰ ਬਾਬੇ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਏਹੋ ਈ ਆਖਿਆ, 'ਜਿਹਨੇ ਮੇਰੀ ਧੀ ਵਲ ਉਂਗਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਮੈਂ ਬਰੀ ਹੋ ਕੇ ਉਹਦਾ ਘਾਣ ਬਚਾ ਕੋਹਲੂ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ।'

ਸਾਹਿਬੋ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਵੀ ਪਿਓ ਦੇ ਬਰਖਿਲਾਫ ਠੁੱਕ ਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਫੇਰ ਵੀ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਬੰਨੇ ਆਵਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਆਉਂਦੀ। ਕਸਬ ਦੇ ਪੀਰ ਉਸਤਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕ ਸੀ ਪਈ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਨੁਕਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਵੇ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਕੋਲ, ਜਿਹੜਾ ਉਹਨੇ ਅਸਲੋਂ ਅੰਤਲੇ ਵੇਲੇ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਏ ਤੇ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਏ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਆਖਦੇ ਸਨ, ਧੀ ਨਾਲ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨੇ ਨਿਬੜਨਾ ਵੀ ਆਪ ਈ ਏ।

ਸਾਹਿਬੋ ਨਾਲ ਉਤਲੀ ਜ਼ਿਰਹ ਵਿਚ ਵਕੀਲਾਂ ਬੜਾ ਟਿੱਲ ਮਾਰਿਆ ਪਈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਥਿੜਕ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਕੀ ਮਜਾਲ ਜੇ ਉਹ ਵਾਲ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਕਿਧਰੇ ਥਿੜਕੀ ਹੋਵੇ। ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਬਸ ਹੋਈ ਵੇਖ ਕੇ ਬਾਬੇ ਗੁਜਿਆਣੀਏ ਨੇ ਜੱਜ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। ਜੱਜ ਨੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, 'ਵਾਲੀ ਜਨਾਬ ਸ਼ਹਾਦਤ ਆਂਹਦੀ ਏ ਪਈ ਮਕਤੂਲ ਮੇਰੀ ਸੱਟ ਨਾਲ ਮੋਇਆ ਏ। ਡਾਕਟਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਏ ਪਈ ਮਕਤੂਲ ਦੀ ਮੌਤ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਨਾਲ ਹੋਈ ਏ। ਪਰ ਵਾਲੀ ਜਨਾਬ ਮੇਰੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਵਾਂ ਤੇ ਉਤਾਂਹ ਉਠੀਆਂ ਈ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮਕਤੂਲ ਨੂੰ ਡਾਂਗ ਉਘਰੇ ਬਿਨਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਏਡੀ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦਾ ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਰ ਜਾਏ। ਇਹ ਵੇਖ ਲਵੋ ਨਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਲਵੋ।' ਬਾਬੇ ਨੇ ਬਾਹਵਾਂ ਉਤਾਂਹ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

ਉਹਦੀ ਇਕ ਬਾਂਹ ਤੇ ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀਂ ਉਤਾਂਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹੋ ਬਾਂਹ ਜਿਹਦਾ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਜੋੜ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਸੀ ਕਦੀ।

ਬੜਾ ਨੁਕਤਾ ਸਾਂਭਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਬਾਬੇ ਨੇ। ਹਰ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਅਕਲ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਪਈ ਹੁਣ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਬਚ ਗਿਆ ਏ। ਧੀ ਦਾ ਪਿਓ ਨੂੰ ਮਰਵਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨਾ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਿਆ। ਧੀ ਪਿਓ ਤੋਂ ਵੱਟਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੀ। ਜੱਜ ਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਥਾਵੇਂ ਮੁੜਕਾ ਆ ਗਿਆ, ਪਈ ਏਨੀਆਂ ਪੜ੍ਹਤਾਂ-ਲਿਖਤਾਂ ਕਰਕੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਚੋਰ ਵਰਗੀ ਬਾਰੀਕ ਤੇ ਮਹੀਨ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕਦਮ ਆਪਣੇ ਥੋਥੇ ਹੋਵਣ ਦੀ ਰੜਕ ਸਹੀ ਹੋਵਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਅੱਡੇ ਦੇ ਅੱਡੇ ਰਹਿ ਗਏ।

ਏਨੇ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬੋ ਬੋਲ ਉੱਠੀ, 'ਜੱਜ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਕਟਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੋ ਸੱਟਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਇਕ ਸਿਰ ਵਿਚ ਸੋਟੇ ਦੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਫਰ ਵਿਚ ਛਵ੍ਹੀ ਦੀ। ਮੇਰਾ ਪਿਉ ਠੀਕ ਆਂਹਦਾ ਏ ਪਈ ਉਹਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਵਾਂ ਸੋਟਾ ਉਘਾਰਣ ਲਈ ਉਤਾਂਹ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਆਂਹਦਾ ਏ ਪਈ ਉਘਰੇ ਬਿਨਾਂ ਸੱਟ ਏਡੀ ਕਾਰਗਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਦੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਹੁੱਜ ਤੇ ਮਾਰ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ....। ਛਵ੍ਹੀ ਹੁੱਜ ਨਾਲ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਏ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?'

ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਢੁੱਕੀ ਖਲੀ ਦੁਨੀਆ ਜੱਜ ਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਸਣੇ ਚੁੱਪ ਦੀ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਗਈ। ਬਾਬੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿਰ ਉਤਾਂਹ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਰਹੀ।

ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਈ ਡਾਕਟਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮੋਟਿਆਂ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਐਨਕ ਨਾਲ ਮੁੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਮਾਲੋ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਜਵਾਈਆਂ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੋ-ਦੋ, ਢਾਈ-ਢਾਈ ਵਰ੍ਹੇ ਕੈਦ ਦੀ।

ਬਾਬੇ ਰਹਿਮੋ ਗਜਿਆਣੀਏ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਨੇ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, 'ਗੋਪੇਰਾਵਾਂ ਮੇਰੀ ਕੀਤੀ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਆਈ ਊ। ਮੈਂ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਫਲ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਏ। ਸਾਹਿਬੋ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਏਂ। ਸਾਹਿਬੋ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਜਾਈਂ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੇ ਟਲਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਦੋ ਢਾਈ ਵਰ੍ਹੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਾਂਗ ਲੰਘਾ ਲੈਣੇ ਨੇ ਤੇ ਫਿਰ ਸਾਹਿਬੋ ਨੂੰ ਜਾ ਅਪੜਨਾ ਏ। ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਈ ਤੇ ਵਲਾ ਜਾਣਗੇ। ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੁਣ ਤੂੰ ਈ ਪਾਣਾ ਏ। ਸਾਹਿਬੋ ਨੂੰ ਆਖੀਂ, ਜੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਿਉ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਛੱਡੇ। ਚੰਗਾ ਅੱਲ੍ਹਾ ਬੇਲੀ।'

ਮੇਰਾ ਨਾਨਾ ਭੁੱਬੀਂ ਰੋਂਦਾ ਘਰ ਪਰਤ ਆਇਆ।

ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਰਖਿਲਾਫ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਬੇ ਨੇ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਓੜਕ ਬਾਬਾ ਰਹਿਮੋ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਧੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਉੱਤੇ ਫੱਟੇ ਲੱਗ ਗਿਆ।

ਬਾਬੇ ਦੇ ਕੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਨਾਨਾ ਸਿੱਧਾ ਸਾਹੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤੀ ਸਾਹਿਬੋ ਕੋਲ ਅਪੜਿਆ। ਸਾਹਿਬੋ ਨੇ ਪਿਓ ਦੇ ਪੱਗ ਵੱਟ ਭਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ ਤੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸਾਰ ਧਾ ਕੇ ਜੱਫੀ ਘੱਤ ਲਈ ਤੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ।

'ਮੇਰੇ ਬਾਬਲ ਦਿਆ ਵੀਰਾ, ਵੇਖੋ ਨੀ ਹੋਣੀ ਦੇ ਕਾਰਨੇ। ਕਿਵੇਂ ਵਰ੍ਹੀ ਊ ਅਸਾਂ ਨਿਮਾਣਿਆਂ 'ਤੇ।'

ਕੁਝ ਚਿਰ ਦੋਵੇਂ ਬਾਬਾ ਭਰਤੀਅ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗੇ ਰੋਂਦੇ ਰਹੇ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਭਾਰ ਹੌਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਨਾਨੇ ਸਾਹਿਬੋ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੁੰਮੇ ਲੱਗਿਆ ਛੇਕੜਲਾ ਕੰਮ ਦੱਸਿਆ। ਸਾਹਿਬੋ ਅੱਗੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ। ਚੁੱਪ ਕੀਤੀ ਸੁਣਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਨਾਲ ਨੱਕ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਦੀ ਰਹੀ।

ਲੌਢੇ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਨਾਨਾ ਉਥੋਂ ਟੁਰਨ ਲੱਗਾ ਤੇ ਸਾਹਿਬੋ ਵੀ ਇਕ ਪੋਟਲੀ ਫੜ ਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਟੁਰੀ। ਪੱਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੇਂਹਦੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਸਾਹਿਬੋ ਕਿੰਨੇ ਈ ਵਰ੍ਹੇ ਮੇਰੇ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਰਹੀ। ਉਹ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਹੀ ਮੇਰਾ ਨਾਨਾ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੀ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਅਖੇ, 'ਮੈਨੂੰ ਯਾਰ ਰਹਿਮੋ ਗੁਜਿਆਣੀਆ ਚੇਤੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਏ।'

ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦਰਿਆ

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੱਸਾ

ਭਾਗ - 1

''ਚੁੱਪ ਕਰ ਨੀ।'' ਪੰਮੀ ਨੇ ਬਾਹਰ ਵਲ ਝਾਕਦਿਆਂ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਡਰਕੇ ਆਖਿਆ, ''ਕਿਉਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਨੀ ਐਂ।''

ਜੀਤੀ ਲਾਚੜੀ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਫੇਰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮੱਚਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਭਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, ''ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਬਣੀ?''

''ਫੇਰ ਦੱਸੂੰ, ਤੂੰ ਹੁਣ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰ।''

ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਜਣੀਆਂ ਇਕ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਹੱਸ ਪਈਆਂ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਜੀਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਵਾਜ ਪੈ ਗਈ। ਅੰਦਰੋਂ ਗਲਾਸ ਲੈਣ ਗਈ ਉਹ ਬੈਠਕ ਵਲ ਝਾਕੀ। ਕੁਲਵੰਤ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਦੋਵੇਂ ਕੂਹਣੀਆਂ ਗੋਡਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਪੋਲੇ ਜਿਹੇ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਜੀਤੀ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਹੱਸੀ, 'ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਾਹਲਾ ਕੂੰਨਾ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਐ, ਉਦੋਂ ਘੰਟਾ ਘੰਟਾ ਗੇਟ 'ਤੇ ਈ ਖੜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।'

ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ, ਜੀਤੀ ਤੇ ਪੰਮੀ ਦਾ ਅੰਦਰ ਹੱਸਿਆ। ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਮਾਸੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ''ਚੰਗਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਫੇਰ ਸਵੇਰੇ ਮੁੜੋਂਗੇ।''

''ਨਹੀਂ ਬਿੱਲੂ, ਅੱਜ ਹੀ ਮੁੜਾਂਗੇ, ਪੰਮੀ ਦੀ ਮਾਂ ਵੀ ਘਰ ਕੱਲੀ ਐ।''

'ਫੇਰ ਮੈਂ ਥੋਨੂੰ ਮੁੜਦਾ ਹੋਇਆ ਲੈ ਜੂੰ ਜੀ।'

''ਨਾ ਬਿੱਲੂ, ਅਸੀਂ ਆਪੇ ਆ-ਜਾਂ ਗੀਆਂ!''

''ਕਿਹੜਾ ਭਾਰ ਲੱਗਣਾ ਐ ਜੀ, ਇੱਟਾਂ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਢੋਹਣੀਆਂ ਐ। ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਣਾ ਐ। ਥੋਨੂੰ ਫੇਰ ਐਵੇਂ ਤੁਰਨਾ ਪਊ।''

ਜੀਤੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ, ''ਕੋਈ ਨਾ ਕੁਲਵੰਤ ਕੁਰੇ, ਟਰੈਕਟਰ 'ਤੇ ਕੀ ਲੱਗਣਾ ਐ।'' ਉਸ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਮੋਹ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, ''ਕਾਕਾ ਤੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਜਾਈਂ।''

ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਖਸਿਆਣਾ ਜੇਹਾ ਹੱਸ ਕੇ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਸਿਰ ਫੇਰਿਆ। ਪੰਮੀ ਨੇ ਵਿਚਦੀ ਆਖਿਆ, ''ਕੁਲਵੰਤ ਰੋਟੀ ਬਣਨ ਨੂੰ ਚਿਰ ਤਾਂ ਕੁਸ਼ ਨੀ ਲਗਣਾਂ।''

''ਆਹੋ ਵੀਰੇ।'' ਜੀਤੀ ਵੀ ਬੋਲ ਪਈ, ''ਪੰਜ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣੀ ਐ।''

''ਅੱਛਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਆਊਂਗਾ।''

''ਕੋਈ ਨਾ ਬਿੱਲੂ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦਾ ਹਰਜਾ ਨਾ ਕਰੀਂ।''

ਸਟੇਅਰਿੰਗ ਤੇ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਗੇਅਰ ਲਾਇਆ, ਟਰੈਕਟਰ ਧੂੜ ਉਡਾਉਂਦਾ ਫਿਰਨੀ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ! ਭੱਠੇ ਤੱਕ ਉਸ ਟਰੈਕਟਰ ਏਨਾ ਭਜਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਉੱਡ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਨੇ ਟਰਾਲੀ ਭਰ ਲਈ ਸੀ, ਟਰੈਕਟਰ ਖਲੋਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਉਸ ਆਪਣੇ ਸੀਰੀ ਟੈਟੋ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਚੱਲੀਏ ਬਈ?'

''ਅਸੀਂ ਪਾੜ੍ਹਿਆ ਤੈਨੂੰ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਅਡੀਕੀ ਜਾਨੇ ਐਂ।''

ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਹੁੱਕ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਿਆ, ''ਘੰਟਾ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਓਇ! ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਟਰਾਲੀ ਵੀ ਭਰ ਲਈ?''

ਟੈਟੋ ਨੇ ਹੁੱਕ ਪਵਾ ਕੇ ਨਾਲ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, ''ਪਾੜ੍ਹਿਆ ਇਹ ਬੁੜੀਆਂ ਆਪਣੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਸੀ?''

''ਆਹੋ!'' ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਰੁੱਖਾ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਫੇਰ ਉਹਨੇ ਟੈਟੋ ਨੂੰ ਝੁਕ ਕੇ ਆਖਿਆ, ''ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸੀਂ, ਨਾ ਬਾਈ ਨੂੰ। ਜੇ ਪੁੱਛਣ ਆਖ ਦੇਈਂ ਭੱਠੇ ਵਾਲਾ ਮੁਨੀਮ ਹੈ ਨੀ ਸੀ।''

ਟੈਟੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁੱਕੜ ਜਿਹੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਹਾਸੀ ਉਭਾਰੀ, ਅਤੇ ਥਾਪੀ ਦੇ ਕੇ ਚਾਂਵਲ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ''ਪਾੜ੍ਹਿਆ, ਆਪਾਂ ਕਾਹਨੂੰ ਦੱਸਣਾਂ ਯਾਰ। ਤੂੰ ਐਸ਼ ਕਰ, ਬੁੱਲੇ ਵੱਢ।''

ਰਾਹ ਵਿਚ ਗਿੱਦੜ ਪਿੰਡੀ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਮੰਦਰ ਤੋਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਅਚਾਨਕ ਕੁਲਵੰਤ ਵਲ ਝਾਕੀਆਂ, ਉਸਦਾ ਚਿੱਤ ਖਿੜ ਉੱਠਿਆ। ਉਹਨੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ, ਕੂਲਾਪਣ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਝਰਨਾਟ ਫਿਰ ਗਈ, ਘਰ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਬਾਈ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ''ਕੀ ਗੱਲ, ਬੜਾ ਚਿਰ ਲਾ ਆਏ?''

ਟਰੈਕਟਰ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਬਿਨਾਂ ਉਹਦੇ ਵਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਮੋੜ ਕੀਤਾ, ''ਯਾਰ ਭੈਂਗਾ ਜਿਆ ਮਨੀਮ ਈ ਪਤਾ ਨੀ ਕਿੱਥੇ ਦਫਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।'' ਉਹ ਟਰੈਕਟਰ ਆਸਿਉਂ ਪਾਸਿਉਂ ਜਾਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਇੱਟਾਂ ਲਾਹੁਣ ਲਗ ਪਏ। ਕੁਲਵੰਤ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲੱਗਾ, ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਨੇ ਟਰਾਲੀ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਟਰਾਲੀ ਤੁਰਨ 'ਤੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਮਲਵੀਂ ਜੀਭ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, ''ਸ਼ੇਰਾ ਬਾਹਲਾ ਚਿਰ ਨਾ ਲਾਇਓ!''

''ਚੰਗਾ।'' ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਬਿਨਾ ਸਿਰ ਚੁੱਕੇ ਆਖਿਆ। ਟਰਾਲੀ ਮੋੜ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਚੱਠੇ ਨਾਲ ਲਾਈ, ਉਹਨੇ ਸੁਭਾਵਕ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਹੱਥ ਉਸਨੂੰ ਘਸਮੈਲੇ ਜਾਪੇ। ਪਸੀਨੇ ਅਤੇ ਭੱਠੇ ਦੀ ਕੇਰੀ ਨਾਲ ਹੱਥ ਬਦਰੰਗੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਨਲਕੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਨਹਾਉਂਦੇ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਮਜਦੂਰਾਂ ਦਾ ਸਾਬਣ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਇਆ, ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਗੜਦਾ ਰਿਹਾ। ਹੱਥ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸੂਹੇ ਸੂਹੇ ਹੱਥ ਅੱਖਾਂ ਗੱਡ ਕੇ ਵੇਖੇ, ਚੌਥੇ ਗੇੜੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਟਰਾਲੀ ਹੁੱਕ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੀ, ਟੈਟੋ ਨੇ ਲਾਚੜ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ''ਪਾੜ੍ਹਿਆ, ਫੇਰ ਉਥੇ?''

ਕੁਲਵੰਤ ਨੂੰ ਹੱਸਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਟੈਟੋ ਹੋਰ ਮੱਛਰ ਗਿਆ, ''ਗੁੜ ਨਾਲੋਂ ਇਸ਼ਕ ਮਿੱਠਾ, ਰੱਬਾ ਲੱਗ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਵੇ।''

''ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਭਕਾਈ ਨਾ ਮਾਰੀਂ!''

''ਜਮ੍ਹਾ ਨ੍ਹੀ।'' ਟੈਟੋ ਨੇ ਢੋਲ ਵਾਂਗ ਸਿਰ ਮਾਰਿਆ, ''ਪਟੋਲੇ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਲਿਆਈਂ! ਕੱਚ ਵਰਗਾ ਸਰੀਰ ਐ, ਮਲੂਕ ਜਿੰਦ ਦਾ! ਟਰਾਲੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲੱਕੜਾਂ ਵਰਗੇ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿਚ ਚਿੱਬ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਐ!'' ਬਰਾੜ ਟੈਟੋ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਹੱਸਦਾ ਟਰਾਲੀ ਭਰਨ ਦੀ ਤਾਗੀਦ ਕਰਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਪੈਰ ਤੋਂ ਹੀ ਰੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਟਰੈਕਟਰ ਗੁ਼ਰਦਾਗੋਰ ਕਰਦਾ ਅਗਾਂਹ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਟੈਟੋ ਦੀਆਂ ਗੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਹਾਸਾ ਆਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਕੁਲਵੰਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਤੱਕ ਨਾ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਕਦੋਂ ਰਾਊਵਾਲ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬੂਹੇ ਵਿਚਦੀ ਉਸ ਅੰਦਰ ਵੇਖਿਆ, ਜੀਤੀ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਉੱਠੀ, ਬਰਾੜ ਦੀਆਂ ਹਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੇਖਕੇ ਉਹ ਬੋਲੀ, ''ਕੁਲਵੰਤ ਐ!''

ਬਰਾੜ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਵੀ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਮਲਕ ਦੇਕੇ ਟਰੈਕਟਰ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬੋਚ ਬੋਚ ਪੱਬ ਧਰਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਕੇ ਬਰੀਕ ਜਿਹਾ ਹੱਸਦਿਆਂ 'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਆਖੀ। ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਡਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਸ਼ਤਾਨੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਮਾਸੀ ਨੇ ਫੇਰ ਖਸਿਆਨੀ ਜਿਹੀ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਿਆ,

''ਬਿੱਲੂ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਖੇਚਲ ਦਿੱਤੀ ਐ!''

''ਖੇਚਲ ਤਾਂ ਕਾਹਦੀ ਐ ਜੀ!'' ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਐਵੇਂ ਗਿੱਚੀ ਖੁਰਕੀ ਅਤੇ ਪੱਗ ਲੋਟ ਕੀਤੀ। ਜੀਤੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਬੈਠਕ ਵਲ ਹੱਥ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ''ਕਾਕਾ ਬਹਿ-ਜਾ ਬੱਸ ਇਹ ਤਾਂ ਤਿਆਰ ਈ ਨੇ।''

ਜੀਤੀ ਦੀ ਮਾਂ ਗੜਬੀ ਅਤੇ ਤੌਲੀਆ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆਈ, ''ਲੈ ਮੱਲ ਹੱਥ ਧੋ ਲੈ!''

''ਰੋਟੀ ਤਾਂ ਜੀ ਮੇਰੀ ਖਾਧੀ ਹੋਈ ਐ।''

ਮਾਈ ਨੇ ਗੜਬੀ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ।

''ਉਹ ਤਾਂ ਭਾਈ ਕਦੋਂ ਦੀ ਹਜ਼ਮ ਹੋ ਗੀ ਹੋਊ! ਐਡੇ ਐਡੇ ਦਿਨ ਐ!''

ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਉਹ ਥਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਮੁੜ ਗਈ। ਆਲੂ ਮਟਰਾਂ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸੁਗੰਧੀ ਉੱਠ ਰਹੀ ਸੀ। ਅੰਡਿਆਂ ਦੀ ਭੁਰਜੀ ਨਾਲ ਘਿਉ ਨਾਲ ਗੱਚ ਮਲੂਕ ਜਿਹੇ ਫੁਲਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਹੱਸਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਥਾਲ ਨੇੜੇ ਖਿਚ ਲਿਆ। ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਜੀਤੀ ਨੇ ਚਾਂਵਲ ਕੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾਈ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਵਲ ਕਸੂਤੀ ਜਿਹੀ ਝਾਕੀ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਈ, ਪੰਮੀ ਕੁਲਵੰਤ ਦੀ ਪੱਗ ਵਲ ਹੀ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਭੱਠੇ ਤੇ ਟਰਾਲੀ ਪਵਾਉਂਦਿਆਂ ਟੈਟੋ ਜਰੂਰ ਪੰਮੀ ਵਲ ਚੋਰ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਸੀ। ਲੋਧੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਮਾਸੀ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਭਿੱਜੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ ਨਾਲ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਉਂਦਿਆਂ, ਟਰੈਕਟਰ ਗੇਅਰ 'ਚ ਪਾ ਲਿਆ। ਮਾਸੀ ਨੇ ਤਾੜਿਆ, ਮੁੰਡਾ ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਚਦੀ ਅੱਖਾਂ ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਪੰਮੀ ਵਲ ਵੇਖਦਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਪੱਕੇ ਟੋਟੇ 'ਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਪੰਮੀ ਨੇ ਚੁੰਨੀ ਦੀ ਬੁਕਲ ਖੋਹਲ ਕੇ ਮੁੜ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਟਰੈਕਟਰ ਵਲ ਦੇਖਿਆ।

ਮਾਸੀ ਨੇ ਠਿਪਕ ਠਿਪਕ ਤੁਰਦਿਆਂ, ਸਿਰੋਂ ਢਲ ਗਈ ਚੁੰਨੀ ਸੂਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਮੀ ਨੂੰ ਡਰੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਖਿਆ, ''ਕੁੜੇ ਪੰਮੀਏ, ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਨਾ ਕੁਸ਼ ਆਖੇ ਬਈ ਤੂੰ ਸਿਆਣੀ ਬਿਆਣੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਿਗਾਨੇ ਟਰੈਕਟਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਚੜ੍ਹੀ?''

''ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।'' ਪੰਮੀ ਨੇ ਨੀਵੀਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆਖਿਆ, ''ਜੇ ਮਾਸੀ ਤੂੰ ਡਰਦੀ ਐਂ ਤੂੰ ਗੱਲ ਈ ਨਾ ਕਰੀਂ!''

''ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਾਂ!'' ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਕਲੋਤਰ ਨੂੰ ਉਹਨੂੰ ਬਿੜਕ ਲੱਗ 'ਗੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਗੁੱਤ ਮੁੰਨ-ਦੂ। ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਭੈੜਾ ਐ!''

'ਮਾਸੀ, ਤੂੰ ਗੱਲ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ!'

''ਨਾ ਭਾਈ।'' ਮਾਸੀ ਛੇਤੀ ਦੇ ਕੇ ਬੋਲੀ, ''ਦੱਸਣਾ ਤਾਂ ਪਊ।'' ''ਫੇਰ ਦੱਸ ਦੇਈਂ।''

''ਕੁੜੇ ਤੂੰ ਤਾਂ ਕੱਚੀ ਛੋਹਰਾਂ ਆਲੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੇਰੀ ਦਰਾਣੀ ਕੀ ਆਖੂ! ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗ ਈ ਜਾਣਾਂ ਐ! ਨਾਲੇ ਉਹ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮਿਰਚਾਂ ਭੋਰਦੀ ਐ! ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਤੋਰ ਤੋਂ ਪਛਾਣਦੀ ਐ!''

''ਮਾਸੀ ਤੂੰ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਦਿਲ ਛੱਡੀ ਜਾਨੀ ਐਂ! ਆਪਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਖੂਨ ਹੋ ਗਿਆ ਤੂੰ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਈਂ, ਆਪਣੀ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਾਹਲੀਉ ਆਉਣੀ ਜਾਣੀ ਐ।''

ਪੰਮੀ ਨੇ ਟੇਢੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਮਾਸੀ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਉਹ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਡਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਮੀ ਨੇ ਦੜ ਵੱਟਣੀ ਹੀ ਚੰਗੀ ਸਮਝੀ, ਗਿਦੜ ਪਿੰਡੀ ਕੁਲਵੰਤ ਕੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਦਿਲਬਾਗ ਸਿਹੁੰ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਅਣਪੜ ਮੁੰਡਾ ਕਈ ਬਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹ ਬੀਜ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਪੰਮੀ ਨੇ ਤਾੜ ਰੱਖੀ, ਜਦੋਂ ਮਾਸੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਬੈਠੀਆਂ ਰਾਊਵਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕੰਮ ਧੰਦਾ ਕਰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਪੰਮੀ ਨੇ ਖੜ੍ਹਵੀਂ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਮਾਸੀ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਮਾਸੀ ਦਾ ਪੀਲਾ ਭੂਕ ਮੂੰਹ ਵੇਖ ਕੇ ਪੰਮੀ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

***

ਕਾਲਿਜ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਮੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਮੰਗ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਭਗਰੂਣੇਂ ਮੂੰਹ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਤਿੜਤਿੜ ਕਰਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ।

''ਚੌਰਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਹਾਸਾ ਆਉਂਦਾ ਐ, ਮੇਰੇ ਹੌਲ ਪੈਂਦੇ ਐ!''

''ਫੇਰ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਆਂ? ਬਾਈ ਮੈਂ ਹੁਣ ਪੰਮੀ ਤਾਂ ਬਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ!'' ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ, ''ਐਂ ਕਰ ਰਾਂਝੇ ਵਾਂਗੂ ਜੱਟੀ ਦੇ ਬਾਰ ਮੂਹਰੇ ਜਾਂ ਧੂਣੀ ਤਪਾ! ਕਦੇ ਤਾਂ ਖੈਰ ਪਾਊ। ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਦੂਜੀ ਸੇਵਾ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਗਈ ਨਹੀਂ!''

''ਮੇਰੇ ਹੱਡ ਭੰਨਾ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲ ਜੂ?''

''ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਿਲਜੂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਾਸੇ ਵਰਗੀ ਕੁੜੀ ਮਿੱਧਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦਾ ਐਂ!''

ਬਰਾੜ ਅੱਕ ਕੇ ਮਿੱਠੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਵਲ ਝਾਕ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ''ਇਹਨੂੰ ਕੰਜਰ ਦੇ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਹਾਸਾ ਈ ਚੜ੍ਹਿਆ ਰਹਿੰਦੈ!'' ਪਾਲ ਦਾ ਹਾਸਾ ਉਸ ਦਾ ਮਸੋਸਾ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖ ਕੇ ਫੇਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ। ਸਿਆਣਾ ਜਿਹਾ ਬਣਦਿਆਂ ਮੱਤ ਦਿੱਤੀ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕੁਲਵੰਤ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਉਦਾਸ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਹਰਪਾਲ ਉਹਦੇ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਸ ਪੈਂਦਾ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਖਿਝ ਚੜ੍ਹਦੀ।

''ਸਾਲਿਆ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਐਨੇ ਕੁ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਮੰਗਣਾ ਕਰਾ ਲਿਆ ਸੀ!'' ਉਸਨੇ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਦੋ ਕੁ ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਹੱਥ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ, ''ਜੇ ਉਹਨੇ ਕਰਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਤੂੰ ਸੋਗ ਪਾ ਲਿਆ!''

ਬਰਾੜ ਨੇ ਹਰਪਾਲ ਦੇ ਬਲਬ ਵਾਂਗ ਜਗਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ''ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਕਰ ਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਸੀ!''

''ਹੱਛਿਆ!'' ਪਾਲ ਨੇ ਵਿਅੰਗਮਈ ਅਵਾਜ਼ ਕੱਢਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤਾਅ ਭਰਿਆ, ''ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਨੂੰ ਆਖੇ ਮੈਂ ਆਪਦੇ ਯਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ ਐ!''

ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ। ''ਬੱਲੇ ਉਇ ਤੇਰੇ ਵੱਡਿਆ ਸਿਆਣਿਆ!'' ਹਰਪਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਤੁਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ।

''ਜੱਟ ਅੰਦਰੇ ਡੱਕਰੇ ਨਾ ਕਰ ਦੇਣਗੇ!''

ਕੁਲਵੰਤ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਹਰਪਾਲ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਏਹੀ ਆਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਨਿਭਾਈ ਜਾਂਦੀ ਐ, ਨਿਭਾਅ ਲਵੋ! ਮੁੜ ਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ! ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਉਹਦੇ ਰਾਮਤੋਰੀ ਵਰਗੇ ਹੋਏ ਮੂੰਹ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰੇ ਅੰਦਰ ਮਾਰ ਲਿਆ। ਕੁਲਵੰਤ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਾਂ ਪੱਟਾਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖੀ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਪਾਲ ਨੇ ਸਾਹ ਛੱਡਦਿਆਂ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਵੇਖਿਆ, ਸਿਆਲ ਦੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਨਿੱਘ ਤੇ ਹੁਲਾਸ ਸੀ। ਪਰ ਬਰਾੜ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਕਾਲੋਂ ਫਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਾਲ ਨੇ ਗੁੱਟ ਮੋੜ ਕੇ ਘੜੀ ਵੇਖੀ।

''ਆ ਉੱਠ ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਚੱਲੀਏ!''

''ਮੈਂ ਨੀ ਜਾਣਾ!''

''ਹੋਰ ਫੇਰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਐ!''

ਉਹਨੂੰ ਇਉਂ ਮੂੰਹ ਜਿਆ ਮਸੋਸੀ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਾਲ ਦਾ ਹੱਸਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਹੱਸਿਆ ਨਹੀਂ। ਉਹਨੇ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਉਠਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਂਹ ਵਲਾਕੇ ਕਰੰਗੜੀ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ,''ਐਂ ਤਾਂ ਬਿੱਲੂ, ਤੂੰ ਊਈਂ ਸੜ ਸੁੱਕ ਜਾਵੇਂਗਾ!''

ਪਰ ਕੁਲਵੰਤ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ। ਪਾਲ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਗਲਵਕੜੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਪੀਡੀ ਕਰ ਲਈ। ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ੍ਹ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ੍ਹ ਲਾ ਕੇ ਨਿੱਘ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ''ਕਾਕਾ, ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਆਖਾ ਮੰਨੀਦਾ, ਇਸ਼ਕ ਮੁਸ਼ਕ 'ਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂਓਂ ਲੱਭਣਾ! ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਸਾਨੂੰ ਘਰਦਿਆਂ ਲਾਇਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਹੂ-ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਫਾਹਾ ਵੱਢੀ ਜਾਨੇ ਆਂ! ਮੇਰਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨ, ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਚੱਲਦੇ ਆ! ਤੇਰਾ ਚਿਤ ਹੋਰ ਥਾਂ ਪੈ ਜੂਗਾ।''

ਗੇਟ ਲੰਘ ਕੇ ਬਜ਼ਾਰ 'ਚ ਵੜਦਿਆਂ ਬਰਾੜ ਪੈਰ ਗੱਡ ਕੇ ਖੜੋ ਗਿਆ, ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਉਸਦੇ ਕੁਮਲਾਏ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਝਲਕ ਉਤਰੀ।

''ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਯਾਰ ਤਾਂ ਮੰਨੂੰ, ਜੇ ਅੱਜ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨੇ!'' ਕਦਮ ਕੁ ਪਰਾਂਹ ਖਲੋਤੇ ਪਾਲ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਨਾਲ ਤੋਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ''ਉਇ ਤੂੰ ਮੂੰਹੋਂ ਤਾਂ ਕੱਢ! ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਖਾਤਰ ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਵੀ ਲਿਆਵਾਂਗੇ।''

''ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਫੇਰ ਅੱਜ ਪੀਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਐ!'' ਪਾਲ ਉਹਦੇ ਵਲ ਇਕਦਮ ਝਾਕਿਆ।

''ਜੇ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਪੀਣੀ, ਆਪਣੀ ਯਾਰੀ ਐਥੋਂ, ਐਸੇ ਵਕਤ ਟੁੱਟੀ!''

''ਜੇ ਪੀ ਲਵਾਂ, ਫੇਰ ਤਾਂ ਨ੍ਹੀ ਟੁੱਟਦੀ !'' ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਉਹਦੇ ਵਲ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ।

ਚੌਂਕ ਵਾਲੇ ਠੇਕੇ ਕੋਲ ਖੜੋਂਦਿਆਂ ਪਾਲ ਨੇ ਕਸਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਫਬੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਦਾ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਵਲ ਪਾ ਕੇ ਪੈਂਟ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਅਡੈਂਟੀ ਕਾਰਡ ਕੱਢਿਆ, ਖੋਹਲ ਕੇ ਹਾਲੇ ਉਸ ਰੁਪਈਆਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ ਹੀ ਸੀ, ਬਰਾੜ ਨੇ ਉਹਦਾ ਸਣੇ ਅਟੈਂਡੀ ਕਾਰਡ ਹੱਥ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜ੍ਹ ਲਿਆ। ਉਹ ਤ੍ਰਬਕ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਲ ਝਾਕਿਆ, ਕਰਿੰਦਾ ਅੱਧੀਆ ਕਾਗਜ਼ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਗਵੇਂ ਹਾਤੇ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ, ਪਰ ਹਾਤੇ ਦੀ ਭੈੜੀ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੱਕ ਵੱਟਿਆ। ਅੰਦਰਲਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿੱਲ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਜ ਮੈਲ ਨਾਲ ਘਸਮੈਲੇ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੇ ਚਿਪਚਿਪੇ ਸਰੀਰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਚਕਿਚੀ ਆਈ ਅਤੇ ਸਲਾਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਵਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਜਿਹੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਹਾਲੇ ਉਹਨਾਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਗੁੱਝੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਣ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੈਬਨ ਦਾ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਹਿਰੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ''ਜੀ ਜਨਾਬ, ਕੀਮਾ, ਮੁਰਗਾ ਜਾਂ ਮੀਟ?''

''ਮੁਰਗੇ ਦੀ ਇਕ ਪਲੇਟ!'' ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਪਰਦਾ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕੀ ਖੜੇ ਬਹਿਰੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ।

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਕੰਨ ਜਿਹੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਦੇਖਿਆ, ਬਾਕੀ ਕੈਬਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਕਿਣਮਿਣ ਨਾਲ ਚਮਚਿਆਂ ਦੀ ਟੁਣਕਾਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ''ਤੂੰ ਠੀਕ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ।'' ਬਰਾੜ ਨੇ ਗਲਾਸ ਰੱਖ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ''ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਵੀ ਏਥੇ ਕਦੇ ਆਇਆਂ?''

''ਹਾਂ ਕਈ ਆਰੀਂ।'

ਬਹਿਰਾ ਮੀਟ ਦੀ ਪਲੇਟ ਰੱਖ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ''ਹੋਰ ਜਨਾਬ?''

ਪਾਲ ਦਾ ਮੱਧਮ ਜਿਹਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਪਰ ਬਰਾੜ ਨੇ ਸਿਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਪੈੱਗ ਪੀ ਕੇ ਬਰਾੜ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਲਾਲ ਸੁਰਖ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਗਹਿਰੀਆਂ ਤੇ ਭਾਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪਾਲ ਵਲ ਚੁੱਕੀਆਂ, ਪਾਲ ਮੁਰਗੇ ਦੀ ਲੱਤ ਨਾਲੋਂ ਬੋਟੀ ਤੋੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਲਵੰਤ ਦੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਏ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਯਾਰ ਤੂੰ ਏਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਏਨਾ ਕਿਉਂ ਮਨ 'ਤੇ ਲਾਉਨਾ ਐਂ।''

ਕੁਲਵੰਤ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ, ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਿੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।

''ਨਾਵਲਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਿਆ।''

''ਤੇ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਾਂ?'' ਅਚਾਨਕ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਹਥੇਲੀ ਨਾਲ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝਦਿਆਂ ਭਰੜਾਈ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ''ਤੂੰ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਐਂ! ਤੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮੋਹ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੰਨੇ....ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਬਿਨਾ ਨੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ!''

''ਫਿਰ ਹੁਣ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ? ਖਬਰੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਹਨੇ ਆਪ ਕਰਿਆ ਹੋਵੇ।''

''ਨਹੀਂ, ਇਹ ਉਹਦੇ ਪਿਉ ਕੰਜਰ ਨੇ ਕਰਿਆ!''

''ਪਾਲ, ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਗੱਲ ਲੱਗ ਕੇ ਮਰਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਐ।'' ਪਰ ਪਾਲ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਉਹਨੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਘੁੱਟ ਲਿਆ।

''ਜਾਹ ਸਾਲਾ, ਪਖੰਡ ਕੀ ਕਰਦੈ! ਜਾਣੀ ਉਹਦੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਨ ਨਿਕਲੀ ਜਾਂਦੀ ਐ।''

ਬਰਾੜ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ, ਹਉਕੇ ਜਿਹੇ ਭਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਬੱਸ ਵਿਚ ਜਾਂਦਿਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਧਵੀਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹੁੰਚੇ, ਦਿਨ ਛਿਪਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ, ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸਾਈਕਲ ਚੁੱਕ ਲਏ। ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਹੋਰ ਪੀਣ ਲਈ ਜੋਰ ਲਾਇਆ, ਪਰ ਹਰਪਾਲ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ। ਪਾਲ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਘੁੱਟ ਲਾ ਕੇ ਕੁਲਵੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਖਿੰਡ ਗਿਆ ਸੀ। ''ਇਕ ਪਲ ਉਹਨੂੰ ਰਾਣੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਸਾਈਕਲ ਡੋਲ ਗਿਆ। ਛਿਪੇ ਸੂਰਜ ਮਗਰੋਂ ਕਿੱਕਰਾਂ 'ਤੇ ਛਾਈ ਹੋਈ ਲਾਲੀ ਨਾਲ ਅਜੇ ਚੁਪਾਸੇ ਚਾਨਣ ਖਿਲਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਪਹਿਲੀ ਮਈ:ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ

ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ

ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਦਾ ਦਿਨ ਹਰ ਸਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੇਠ ਹਨ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਜਾਂ ਗੁੱਟ ਨਿਰਲੇਪ ਹਨ, ਉਨਤ ਹਨ ਜਾਂ ਗੈਰ ਉਨਤ ਹਨ, ਹਰ ਥਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਰੰਗ ਭੇਦ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਨ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਹੇਅ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਲਈ ਜੱਥੇਬੰਦ ਕੀਤੀ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖਤੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਯੂ. ਐਨ. ਓ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਕਰਾਰਦਾਦ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਮ ਹਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੱਧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਆਉਣ ਤੱਕ ਦਸਤਕਾਰ ਆਪਣੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਆਪ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਦਿਉ-ਕੱਦ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਬੇਬਹਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਦਸਤਕਾਰ ਦੀ ਕਿਰਤ ਮਸ਼ੀਨੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ। ਦਸਤਕਾਰ ਸਨਅਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬਨਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦਿਹਾੜੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਿਹਾੜੀ ਦੇ ਘੰਟੇ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਮਿਥਣ ਲੱਗਾ। ਇਹ ਸੀ ਸਨਅਤੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੱਲਾ।

ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਹੋੜ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਿੱਥੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਏ ਕਿ ਵਰਕਰ ਦੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਜੀਵਨ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਦੀ ਕੰਮ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਿਹਾੜੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਘੰਟੇ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਹਨ। ਉਹ ਹੋਰ ਮੁਨਾਫਾ, ਆਪਣੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਕਰਨ ਲਈ, 18 ਘੰਟੇ ਤਕ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਉਜਰਤ ਦੇ ਕੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਕਤਰਾ ਤਕ ਵੀ ਨਿਚੋੜਨ ਤਕ ਚਲੇ ਗਏ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦੂਰ-ਰਸੀ ਹਾਨੀ ਵੀ ਲੁੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਅਗਸਤ 1866 ਨੂੰ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੇ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਨੀਯਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਜਨੇਵਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ''ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਦ ਮਿਥਣਾ ਮੁਢਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਅਰਥ ਹਨ, ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇ।''

ਅਕਤੂਬਰ 1884 ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਡ ਟਰੇਡ ਐਂਡ ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਚੌਥੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮਈ 1886 ਤੋਂ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਦਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਈ 1886 ਈ. ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਖਾੜਕੂ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮਿੱਲ ਮਾਲਕਾਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ, ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਤੇ ਮਿਲ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਆ ਗਈ। 3 ਮਈ ਦੀ ਪੁਲਸੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ 4 ਮਈ 1886 ਈ. ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਇਕ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭੜਕਾਊ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾੜੇ ਦੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬੰਬ ਸੁਟਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਛੜਯੰਤਰ ਦਾ ਪਲੈਨ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਵਿਉਂਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਰਜੈਂਟ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ, ਸੈਂਕੜੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। 6 ਮਜ਼ਦੂਰ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਹੇਅ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਈ ਇਕ ਮੁਠਭੇੜ 'ਚ ਹੋਰ ਚਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ 'ਤੇ ਖੇਡ ਗਏ। ਉਹ ਤਾਂ ਅਮਨ, ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਪਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਇਹ ਰੰਗ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਲੜ ਰਹੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਝੰਡੇ ਦਾ ਰੰਗ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂਆਂ ਅਲਬਰਟ ਆਰ. ਪਾਰਸਨ, ਅਗਸਤ ਸਪਾਈਸ, ਅਡੋਲਫ ਫਿਸ਼ਰ ਅਤੇ ਜਾਰਜ ਏਂਜਲ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਗੂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਘਟਾਉਣ ਤੇ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਨਿਆਪੂਰਨ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾ ਦਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਹਸ ਦਾ ਗੌਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਿਰਜਿਆ ਸਗੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਆਗੂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਵੀ ਗਏ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾ ਖੜੋਤੇ। 11 ਨਵੰਬਰ 1887 ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ

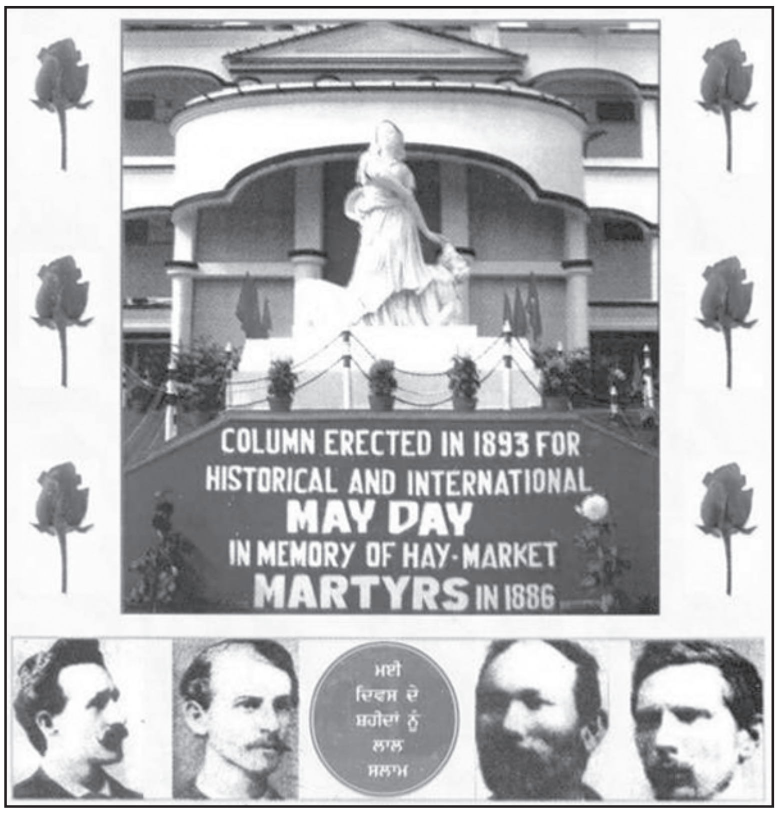

ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ 1893 ਈ. ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਲੀਨਾਏ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਣੀ ਪਈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਫਾਂਸੀ ਚਾੜ੍ਹੇ ਗਏ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੁਖ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਵੱਢੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 1889 ਈ. ਨੂੰ ਯੂਰਪ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰ ਆਏ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਨੂੰ ਇਟਲੀ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਨਾਲ ਖੂਨੀ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਫਾਰਮੀਜ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਇਕੱਠ ਉਤੇ ਪੁਲੀਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨੇ 10 ਮਜ਼ਦੂਰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖਤੇ ਵਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕੀ ਕਿਹਾ? ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਇਨ-ਬਿਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਉਲਥਾ ਕਰਕੇ ਇਥੇ ਅੰਕਿਤ ਨਾ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹ ਜਾਨ ਵਾਰ ਗਏ, ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂਗਾ।

ਅਲਬਰਟ ਪਾਰਸਨ, "ਕੀ ਸਰਕਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਅਜਾਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਜਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਮਨ ਭਰਪੂਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਬੰਬ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਿਆ? ਤਾਂ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਨ ਹੋ ਜਾਣ ਕਿ ਹੱਕ ਮੰਗਣਾ ਐਨਾ ਸੁਖਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਟੌਮ ਸਕਾਟ (ਪੈਨਸਲਵੇਨੀਆ ਦੇ ਗਵਰਨਰ) ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਕੀਤੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ 'ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰੜੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਉ, ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਬ ਨਾ ਵੀ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਵੇ' ਸਾਡੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ? ਅਸੀਂ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਇਤਿਹਾਸ ਇਹ ਗੱਲ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰੱਖੇਗਾ। ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ "ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਹੀ ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਵੀ ਹੈਂ, ਜਦ ਮੈਂ ਫਾਂਸੀ ਲਟਕ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਗਮ ਨਾ ਕਰੀਂ। ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੀਂ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।" ਭਾਵੇਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਹੋਣਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਕ ਅਗਾਊਂ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਸੀ।

ਅਰਾਸਟ ਸਪਾਈਜ਼, ''ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਸਾਨੂੰ ਫਾਹੇ ਲਾ ਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦਬੇ ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਭੁੱਲ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਇਕ ਚੰਗਿਆੜੀ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਹੈ, ਪਿਛੇ ਹੈ, ਉਪਰ ਹੈ, ਥੱਲੇ ਹੈ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕੋਗੇ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਫਾਂਸੀ ਨਹੀਂ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਦੇ। ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਸੱਚ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਗੇ। ਆਪਣੇ ਜਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦੋ, ਸੱਚ ਖਾਤਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਸੁਕਰਾਤ, ਈਸਾ ਮਸੀਹ, ਬਰੂਨੋ ਹੱਸ ਅਤੇ ਗਲੀਲੀਓ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੇਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਲਮਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਜੋਰਜ ਏਂਗਲ, "ਇਕ ਸੂਝਵਾਨ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਲੇ ਸੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਰੁਧ ਲੜਨ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਕਰੋੜਾਂ ਭਿਖਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਨਿਤਾਣੇ ਨਾ ਬਣ ਜਾਣ।"

ਐਡਲੌਫ ਫਿਸ਼ਰ, "ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਇਨਸਾਫ ਚਾਹੁਣ ਤੇ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਨਗੇ, ਓਨੀ ਛੇਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਜਾਣਗੇ।" ਸੈਮੂਅਲ ਫੀਲਡਨ, ਲੀਊਸ ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਔਸਕ ਨੀਬਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਧਿਆਨ ਗੋਚਰੇ ਹਨ।

ਸੈਮੂਅਲ ਫੀਲਡਨ, "ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਚਮਕਦੀ ਧੁੱਪ, ਰੌਸ਼ਨੀ ਤੇ ਬਹਾਰ ਭਿੰਨੀ ਹਵਾ ਮਿਲੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿੰਨਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ। ਮੈਂ ਧੋਖਾ, ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਤੇ ਬਦਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨੂੰ ਢਿੱਡੋਂ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਜਾਨ ਤਕ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।"

ਲੀਊਸ ਲਿੰਗ, "ਮੈਂ ਇਸ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤਕ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂਗਾ, ਇਸ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਂਗਾ, ਮੈਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ, ਲੱਖਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਬੋਲਿਆ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੂਲੀ ਚੜ੍ਹਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਬੰਬਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਡਿਗਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਇਸੇ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਲਾਹਨਤ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ), ਲਾਹਨਤ ਤੁਹਾਡੇ ਥੋਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਜੁਰਮ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿਉ।"

ਓਸਕਰ ਨੀਬਲ, "ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਬੇਕਰੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕੁੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੱਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਲੀਹੇ ਤੋਰਿਆ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਕਸੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਰਤੀ ਚੌਦਾਂ ਤੋਂ ਸੋਲਾਂ ਘੰਟੇ ਦਿਹਾੜੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 8 ਘੰਟੇ ਦਿਨ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਮੈਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ 4 ਵਜੇ ਤੜਕੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਤੇ 8 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਮੁੜਦਿਆਂ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਆਤਰ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਖਿਲਾਫ ਜੱਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਜਨਾਬ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗਰੌਸਰੀ ਸਟੋਰ ਦੇ ਕਾਮੇ ਜੋ ਬਾਰਾਂ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਨਿਆਪੂਰਨ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜੱਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ। ਇਹ ਹੀ ਮੇਰਾ ਕਸੂਰ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ ਦਾ ਗਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਸਾਡੀ ਚੁੱਪ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲੋਂ।" ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਪੈਰਿਸ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ।

ਪਹਿਲੀ ਮਈ 1890 ਈ. ਅਨੇਕਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕਰਕੇ ਫੌਰੀ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਏ। ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ 1 ਲੱਖ, ਬੁਡਾਪੈਸਟ 60 ਹਜ਼ਾਰ, ਮਲਸੇਲਜ਼ ਤੇ ਲਿਊਸ 50 ਹਜ਼ਾਰ, ਪਰਾਗ 35 ਹਜ਼ਾਰ, ਲਿਲੀ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ 30 ਹਜਾਰ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਲੰਡਨ ਗੋਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਮਈ 1889 ਨੂੰ ਲਾ ਮਿਸਾਲ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਜਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣੇ ਹਨ ਪਰ ਅਮਲ ਕਰਵਾਉਣ ਹਿੱਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ, ਦਿਉ-ਕੱਦ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਪੀਊਟਰੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਰਤੀ ਅਤਿ ਉਨਤ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਲੁੱਟ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਤਿਖੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼, ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ ਵਰਗੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਗਠਨ, ਬਹੁਕੌਮੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਰਤ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਅਜ਼ਾਰੇਦਾਰ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦਾ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਗਠਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਸਮੇਂ ਵੱਡੇ ਬੈਂਕ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਸਟੋਰ, ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਸਹਿਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਰਤੀਆਂ ਲਈ ਕੰਮ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਅੱਜ ਦਾ ਫੌਰੀ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਜੀ-20 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਮੇਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਤੋੜ ਕੇ, ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਜਿਥੇ ਅੱਜ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਤੇ ਸਾਰਥਕ ਅਮਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਜੀਉਣ ਜੋਗੀ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਹਲ ਮੰਗਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਲਈ ਦੋ-ਦੋ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨਾ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣ। ਇਹ ਹੀ ਮਈ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਹੈ।

ਮਈ ਡੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਕੰਮੀ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਿਉਂ

ਮਿੱਟੀ ਪਾਣੀ ਸੱਚਾ ਇਕੋ,
ਪੱਕੀਆਂ ਵੀ ਇਕ ਭੱਠੇ।
ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਾਲੀ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਨੇ
ਉਹ ਕਿਉਂ ਮਹਿਲ ਦੇ ਮੱਥੇ।

ਏਹੋ ਜਿਹਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਵਾਂ,
ਜੀ ਤੇ ਕਰਦਾ ਏ ਮੇਰਾ।
ਹਾਏ ਦੀ 'ਵਾਜ ਵੀ ਜਿਥੋਂ ਆਵੇ
ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੱਠੇ।

ਖੌਰੇ ਕਿਹੜੇ ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਢਹਿਣ ਦੀ
ਹੁਣ ਏ ਵਾਰੀ।
ਅਸਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਲੇ ਬੱਦਲ,
ਹੋ ਗਏ ਨੇ ਫਿਰ 'ਕੱਠੇ।

ਮਾੜੇ ਨੂੰ ਵੱਖ ਬੰਨ੍ਹਣ ਨਾਲੋਂ,
ਤਗੜੇ ਦੇ ਸਿੰਗ ਭੰਨੋ।
ਸਾਂਝੀ ਖੁਰਲੀ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜਾ
ਖਾਣ ਨਈਂ ਦਿੰਦਾ ਪੱਠੇ।

ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਕਮੀ ਏ ਕਿਹੜੀ,
ਸਾਨੂੰ ਆਖੋ 'ਕੰਮੀ'।
ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਖਲੋ ਕੇ ਵੇਖਣ,
ਰਾਜੇ, ਚੀਮੇ, ਚੱਠੇ।

ਪਰ੍ਹਿਆ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਾਵਾਂਗਾ
ਸ਼ਰਤ ਮੇਰੀ ਜੇ ਮੰਨੋ।
ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕ ਦੀ ਖਾਤਰ,
ਓਥੇ ਮੰਜਾ ਕੋਈ ਨਾ ਡੱਠੇ।

ਮੰਜਲ ਉਤੇ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ,
ਦੇਂਦੇ ਅੱਜ ਵਧਾਈਆਂ।
ਕਦਮ ਕਦਮ 'ਤੇ ਜਿਹੜੇ 'ਬਾਬਾ'
ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਠੱਠੇ।

-ਬਾਬਾ ਨਜ਼ਮੀ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ)

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ
ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਣਾਮ ਦੋਸਤੋ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਵਾਰ 'ਤੀ
ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਦੋਸਤੋ।

ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ
ਲੜਨਾ ਮਰਨਾ ਨੇ ਜਾਣਦੇ।
ਓੜਕ ਨੂੰ ਹੈਨ ਜਿੱਤਾਂ
ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਵੰਦੇ।
1886 ਦਾ ਨਾਂ ਭੁੱਲੇ
ਕਤਲੇਆਮ ਦੋਸਤੋ...।

ਜਾਗੋ ਕਿਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਕਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੋ।
ਹੋ ਕੇ ਇਕਮੁੱਠ ਸਾਰੇ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਲੋ।
ਥੋੜੀ ਮਿਹਨਤਾਂ ਦਾ
ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਘਾਣ ਦੋਸਤੋ...।

ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਹੋਇਆ
'ਕੱਠ ਸੀਗਾ ਭਾਰੀ।
ਅੱਗ ਪੇਟ ਦੀ ਨਾ ਬੁੱਝੇ
ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਦਿਹਾੜੀ।
ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ
ਸਦਾ ਹੀ ਗੁਲਾਮ ਦੋਸਤੋ...।

ਪੁਲਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਚਲਾਈ ਸੀ।
'ਕੱਠ ਵਿਚੋਂ ਆਵਾਜ਼
ਫਿਰ ਇਕ ਆਈ ਸੀ।
ਝੰਡਾ ਅਮਨ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ
ਲਾਲੋ ਲਾਲ ਦੋਸਤੋ...।

ਜਦ ਤੱਕ ਅੰਬਰ 'ਚ
ਚੰਨ ਤਾਰੇ ਰਹਿਣਗੇ।
ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ
ਨਾਂਅ ਅਮਰ ਰਹਿਣਗੇ।
ਕਰੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਝੁਕ
'ਨਾਰੰਗ' ਸਲਾਮ ਦੋਸਤੋ...।

-ਵੀਰ ਭਾਨ ਨਾਰੰਗ

ਆਮਿਰ ਬਣੇ ਸਿਹਤ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ

ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਐਕਟਰਾਂ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ 'ਗਜਨੀ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਆਦਰਸ਼ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। 'ਗਜਨੀ' ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੁਸਤ ਦਰੁਸਤ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਐਕਟਰ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਤੁੱਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਫਿਟ ਬਾਡੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਮਿਰ ਨੇ ਜਿਸ ਐਕਟਰ ਨੂੰ ਵਜਨ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਉਹ ਹਨ ਆਪਣੇ ਸੱਲੂ ਭਰਾ।

ਦਰਅਸਲ, ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ 'ਵੀਰ' ਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਕਵੈਂਸ ਲਈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਡੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਉਹ ਆਮਿਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਆਮਿਰ ਨੇ ਸੱਲੂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਨਾ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਵਜਨ ਦਸ ਕਿਲੋ ਤਕ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੱਲੂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇੰਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਫਰਕ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 'ਵੀਰ' ਵਿਚ ਸਲਮਾਨ ਦੀ ਦਿੱਖ ਇਕਦਮ ਨਵੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦਿੱਖ ਫੈਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਆ ਜਾਏਗੀ।

ਮੱਲਿਕਾ 'ਤੇ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸਾਲ ਦੀ ਪਬੰਦੀ

ਭਾਵੇਂ ਮੱਲਿਕਾ ਸ਼ੇਰਾਵਤ ਕੋਲ ਬਹੁਤੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ 'ਚ ਫਸੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਲ ਉਹ 'ਸਟੂਡੀਓ-18' ਨਾਲ ਇਕ ਵਿਵਾਦ 'ਚ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੱਲਿਕਾ ਨੇ 'ਸਟੂਡੀਓ-18' ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮੈਸਕਿਊਰੇਡ' 'ਚ ਅਭਿਨੈ ਲਈ ਐਡਵਾਂਸ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਉਸਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚ ਲਏ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਕੁੰਦਨ ਸ਼ਾਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਇਸ 'ਤੇ 'ਦਿ ਇੰਡੀਅਨ ਮੋਸ਼ਨ ਪਿਕਚਰਜ਼ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ' ਨੇ ਮੱਲਿਕਾ ਨੂੰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਵੈਸਟਰਨ ਇੰਡੀਆ ਸਿਨੇ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਮੱਲਿਕਾ ਦੇ ਭਰਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਵਿਕਰਮ ਲਾਂਬਾ ਨੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੱਲਿਕਾ ਨੇ ਸਿਨੇ ਐਂਡ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਆਰਟਿਸਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਪਸ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਸੁਲਝਾਉਣ। ਵਿਵਾਦ ਨਾ ਸੁਲਝਣ 'ਤੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਉਸ 'ਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਵੀ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਮੱਲਿਕਾ ਕੋਲ ਇਸ ਵੇਲੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੇਗੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦੀ ਸਿਆਣੀ ਧੀ ਬਣ ਰਹੀ ਬਿਪਾਸ਼ਾ

ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਬਾਸੂ ਜਿਥੇ ਆਪਣੀ ਸਾਂਵਲੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਭਿਨੈ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਾਲ ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇਕ ਸਿਆਣੀ ਧੀ ਵੀ ਸਿੱਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਗਿਫਟ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੈਰ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੰਨਾ ਤਾਂ ਕਰ ਹੀ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਕਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੈਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਖੂਬ ਖਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹਾਂ ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਹੀ ਖਰਚ ਕਰੇਗੀ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਨਹੀਂ।'' ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੈ? ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ''ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਬਹੁਤ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਰਪ ਦੀ ਸੈਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੈਰ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਸਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।''

ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਨੇ ਛੱਡੀ ਕਰਨ ਦੀ ਫਿਲਮ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਨੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਨੇ ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' 'ਚ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਾਨਾ ਨੇ ਵੀ ਫਿਲਮ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਦੇ ਖਾਸ ਦੋਸਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਬਾਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ ਦੀ ਇਕ ਫਿਲਮ 'ਚ ਲੀਡ ਰੋਲ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਬਸ, ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸ਼ਬਾਨਾ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਦੀ ਫਿਲਮ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਸਲ 'ਚ ਗੁਰਿੰਦਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਚ ਜਿਥੇ ਸ਼ਬਾਨਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਕਾਫੀ ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਹਲਕਾ-ਫੁਲਕਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਬਾਨਾ ਨੇ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਦੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ।

ਵਿਆਹ ਉਦੋਂ ਕਰਾਂਗੀ ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਹਾਲੇ ਮੌਜ ਮੇਲਾ

ਪ੍ਰਿਟੀ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੇ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਲੁਤਫ ਉਹ ਹੀ ਉਠਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੁਦ ਪ੍ਰਿਟੀ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੀਗ ਉਸ ਨੂੰ 'ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵੂਮੈਨ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਵੇਗੀ। ਭਾਵੇਂ ਨੇਸ ਵਾਡੀਆ ਇਸ ਟੀਮ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲੀ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਪ੍ਰਿਟੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਟੀਮ ਲਈ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦੋ-ਫਰੋਖ਼ਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਤਮਾਮ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਹੀ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਸਰਗਰਮੀ ਕਿਤੇ ਪਿੱਛੇ ਛੁੱਟ ਗਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੁੱਬੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੀਡੀਆ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਰ ਵੱਡੇ ਆਯੋਜਨ ਵਿਚ ਲਾਲ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸੰਜੋਗ ਕਹੋ। ਪਿਛਲੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੀ ਨੀਲਾਮੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਲਾਲ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੀ ਨੀਲਾਮੀ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਲਾਲ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਆਈ, ਤਾਂ ਕਿਸੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਲਗਦਾ ਹੈ ਲਾਲ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਨੀਲਾਮੀ ਲਈ ਸ਼ੁਭ ਮੰਨਦੇ ਹੋ।' ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਰੰਗ ਮੇਰੇ ਲਈ ਲੱਕੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਇਸ ਰੰਗ ਦੇ ਕਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਰੀਅਸ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਮੇਰੇ ਮਸਤ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ-ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਮੈਂ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਫਿਤਰਤ ਪਾਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਵਾਂਗ ਲੈਂਦੀ ਹਾਂ। ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਕਿੰਗਸ ਇਲੈਵਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕੁਝ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਸਾਡੀ ਟੀਮ ਆਖਰੀ ਚਾਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਇਹ ਫਾਈਨਲ ਤਕ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਭਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗੀ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਜੋਸ਼ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ ਸਿਰਫ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਔਰਤ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਕਿ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਔਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰੋ, ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੀਆਂ।

ਇਹ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕਿ ਟੀਮ ਵਿਚ ਨੇਸ ਦਾ ਸਿਰਫ ਪੈਸਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੁਝ ਬਿਹਤਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੰਡਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਟੀਮ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਾਕਤ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਸਿੱਧੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਟੀਮ ਦਾ ਗਲੈਮਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜੀ ਹਾਂ।

ਇਹ ਪੁਛਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਨੇਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਦੂਸਰੇ ਮੇਲ-ਕਲੀਗ ਵਾਂਗ ਨੇਸ ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਰੋਮ' ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਚੰਗੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵਕਤ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਛੁੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਘੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਦੂਜੇ ਕੰਮ ਕਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਸ ਵਕਤ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਐਕਟਿੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਜੁਆਏ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਇਹ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵੂਮਨ ਬਣਨ ਦਾ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਸ਼ੌਕੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਘਟਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਨਚਾਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਪਰ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੀ ਆਪਣੀ ਇਸ ਟੀਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਰੁਝੀ ਹੋਈ ਹਾਂ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਜਮਾ ਸਕੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਨਿਰਮਾਤਾ ਇਸ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਈਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਿਛਲੀ ਫਿਲਮ ਹਿੱਟ ਸੀ।

ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨੂੰ ਡਾਮੀਨੇਟ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੁਣ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੋਅ ਪੀਸ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਵਜੂਦ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਾਂ। ਬਸ, ਦੁਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੀਰੋਇਨ ਬੇਸਡ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 'ਹੇਵਨ ਯਾਨ ਅਰਥ' ਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਤਸੱਲੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਇਸ ਰੋਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ, ਪਰ ਲੋਕ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਨਹੀਂ ਆਏ।

ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਨੇਸ ਵਿਚਾਲੇ ਆਈਆਂ ਅਲਗਾਵ ਦੀ ਖਬਰਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਮਰਦ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਮੀਡਿਆ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹਾਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨੇਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਅਲਗਾਵ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਉਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਪ੍ਰਿਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰਾਂਗੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਵੈਸੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਤੁਸੀਂ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤਾਂ ਦੇਖ ਹੀ ਰਹੇ ਹੋ।

ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਭੁੱਲ ਜਾਓ। ਉਦਾਂ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਕਦ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਹਾਲੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਥ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਜ਼ਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਅਲੱਗ ਹੋਏ ਰਿਤਿਕ ਰੋਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਜੇਨ ਖਾਨ!

ਜੇਕਰ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਗਲਿਆਰੇ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਸਟਾਰ ਸੰਪਤੀ ਰਿਤਿਕ ਰੋਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਜੇਨ ਖਾਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਫਿਲਮ 'ਕਾਈਟਸ' ਵਿਚ ਰਿਤਿਕ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਬਾਰਬਰਾ ਮੂਰੀ ਹੈ। ਮੈਕਿਸਕਨ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਬਾਰਬਰਾ ਕਈ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਮੈਕਸਿਕਨ ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅਜ਼ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 'ਕਾਈਟਸ' ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਰਿਤਿਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਈ ਅਤੇ ਸੁਜੇਨ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੂਤਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਸੁਜੇਨ ਹੁਣ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿਣ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮੱਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਤਿਕ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਸੁਜੇਨ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਕ ਸੂਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਜੇਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਿਤਿਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਊਟਡੋਰ ਸੂਟਿੰਗ 'ਤੇ ਲਾਸ ਵੇਗਾਸ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰ ਅਨੁਸਾਰ 'ਕਾਈਟਸ' ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਰਿਤਿਕ ਬਾਰਬਰਾ ਦੇ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਰਬਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨਾਲ ਲੋਨਾਵਲਾ ਅਤੇ ਲੰਡਨ ਵੀ ਘੁੰਮਣ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਐਵਾਰਡ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਅਮ੍ਰਿਤਾ ਅਰੋੜਾ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਚ ਵੀ ਉਹ ਸੁਜੇਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖੇ ਗਏ। ਸੁਨਣ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਐਵਾਰਡਾਂ 'ਚ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਰਬਰਾ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ–2009

ਐਤਵਾਰ 10 ਮਈ, 2009 ਸਵੇਰੇ 9 ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜੱਗ

ਦੇਬੀ ਮਖਸੂਸਪੁਰੀ

ਸਤਵਿੰਦਰ ਸੱਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਗਾਇਕ

Santa Clara County Fairgrounds
344 Tully Rd,
San Jose CA.
95111

General Info:
KABADDI /SPORTS
Jasvinder S. Sohal
408-391-7013

FOOD STAND MERCHANT BOOTH:
Gursharan S. Sekhon
408-234-9570

Cultural
Satwinder S. Saran
408-624-7857

COME & WATCH SPORTS COMPETITION

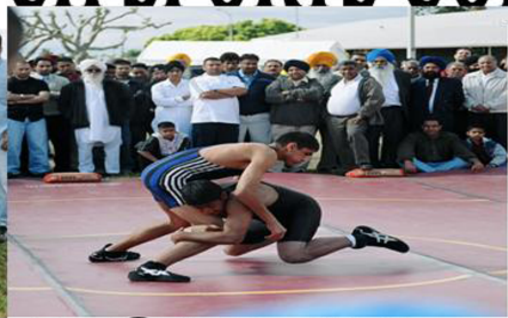

SAN JOSE STATE WRESTLING

KABADDI OPEN
KABADDI U21 & U18

Free Parking

Free Admission

Sponsored By: Bay Area Cultural & Sports Association

-BRINGING OUR COMMUNITY TOGETHER- www.bayareaculturalandsports.com

Jasvir Singh Thandi - Global Hawk Insuranace, Raj Bhanot - Hindu Termple, Gurnam Singh Sandhar, Bhupinder (Bob) Dhillon, Kuldeep & Ajit Grewal, Inder Singh Dosanjh-Hummer of Pleasanton, Dr H.S Mangat DDS, Jaswinder Singh Sohal, Dr Davinder Singh Shoker DDS, Gursharanjit Singh & Sharanjit K Sekhon, Surjeet Singh Sohal, Satwinder Singh Saran, Sukhdev Singh Baniwal, Dr Dalvir Singh & Sukhvir Pannu, Sikander Singh Grewal- Tracy, Kamal Sandhu- Globel Tel, Amritpal Singh & Pardeep K Buttar, Sandeep - Sony Trucking, Sukhi Cheema, Navdeep Singh Gill- Ocean Rail Logistics, Gurbinder Singh Mavi, State Farm Insurance, Buta Singh Grewal, Charanjit Singh Bhandal, Jarnail Singh- Doaba Trucking, Jaswant Singh Kang, Sarabjit Singh Sandhu, Satnam Singh & Rupinder K Takhar, Jaspal & Darpan Aulakh - Farmers Insurance, Jasbir & Narinder Singh AAA Auto Repairs, Punjab Travel, Someet Singh, Rimpy Tiwana- Apex Marble, Rattan Trucking, Kulvir Singh Gill, Balbir Singh Sangha, Bhupinder Singh Sangha, H.S Bhajan, Tarlochan Singh Bhandal, Gurpreet Singh Buttar, Baljit Singh Sekhon, Manjit Singh Grewal, Pyara Singh Sandhu, Gurbax Singh Dhillon, Pargat Aulakh - Genco, Manraj Singh & Amandeep Singh Natt- Genco, Harjinder Singh-Stop & Save, Inder Singh & Charanjit Bandal, Iqbal Singh Buttar-Mountain Mike Pizza, Pritam Singh Grewal (Lil Grocer), Rajinder Singh Mangar, Lilly Beauty Salon, Iqbal Singh Saini Trucking, Raghvir Singh Kala - India Palace, Baljinder Kailey, Billu - Yellow Cab, Satinder Singh Randhawa,Vijay Kumar, Jimmy Singh-Simmtech, Jasvir Singh Sidhu, Garam Masaala (Store), Yellow Cab, Rajinder Singh Dhillon, Ravinder K Sharma, Raju- 3 star Auto, Bahudar Singh- Petes Auto, Rashpal Singh Sidhu, Mandeep Singh - Capital liq, Manohar Bhalwan, Hardev Singh, Saba Insu, Jaspal - Doaba Video, Charanjit Singh Dhakha, Dr Kuljit Singh Rai, Braich Bros- Ernies Liq, Daljit Singh Dhallu,Balhar Singh Sandhu, Fairway Auto, Universal Auto Body, Kulwinder Singh Hundal, Jodh Singh Sehgal, Kulwant Sidhu, Varinder Singh Nijjar, Gurwant Singh Kahlon, Hardeep Singh, Amarjit Singh, Swarnjit Singh Goraya, Pritpal Singh Khatra, , Randhir Singh Sandu, Gurcharan Singh Bhandohal, Harpal Singh Saran, Preet Sohi, Jagjit Grewal, Jasvir Dhaliwal, Harmik Happy, Bhagwant Singh Grewal, Kamal Jewelers, Raja Nurpuria, Kam Gill, Sohan Singh Gakhal, Major Singh Gakhal, Harjinder Singh Nijjar, Hazoor Singh Bajwa, Samsher Singh Hayer, Dr. Lalli Sandhu, Dr Satbir K Kahlon, Tajinder Singh Pannu, Bhupinder Singh Sandhu, Walia Law Firm, Mahesh Bajoria Attorney, Naresh K Nigam, Harjot Singh Khasla, Manjit Singh Dhaliwal (Mantica), Ranjit K Thind, Harry-Allstar Cab Co.Manpreet-Ernies Liq., Express Cab Co, Karamjit Singh Buttar-Tracy, Sukha- Dhillon Trucking, Charanjit Singh Dhaliwal, Kash Fabrics Inc, Jaswinder Singh & Rajwinder Singh, Shamsher Singh Sahi, Pardeep Mushiana, Parmjit Grewal, Shelly Lal, Baljinder Grewal, Village Car Wash-Gilroy, Parminder Singh Gill, Mandeep K Pannu, Tejinder Singh Pannu, Ranjeet K Thind,Powar trucking,Atkar Trucking, Kuku Dhillon, Pulwinder Banti,SS Trucking,Heer Trucking, Pannu Trucking, Manjit Singh,, Surjit S Sodhi,Gurmeet Kaur (Bhua ji), Parveen K Sohal, Satinderjit K Dhaliwal

PUNJABI HERITAGE ORGANIZATION
formerly
Punjabi Business & Culture Center
Proudly Presents
ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ 2009
Gurlej Akhtar
Jelly
Ravinder Grewal
Rana Ranbir
Harinder Sandhu
Davinder Deol
Vaisakhi Mela 2009
Show Host by :
Jaswant Shaad
Sunday, May 10th, 2009
ਭੰਗੜਾ ਅਤੇ ਗਿੱਧਾ
FREE ENTRY
Door Open At 1:00 PM
@ Rabobank Convention Center,
Full Day Family Fun Bangra & Gidha Teams
1001 Truxtun Ave, Bakersfield CA 93301
Tight Security, No Video Recording Allowed
Call for Participation in Bhangra & Giddha and Other Cultural Items Before April 30th 2009
& For more Information
Pinder Dhillon
661-301-7870
Babbu
510-557-9670
Shiara S Dhindsa
661-703-6664
Nindy Dosanjh
661-333-3530